

II

(Nelegislatīvi akti)

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2021/1700

(2021. gada 15. septembris)

par iekšējām atbilstības programmām tādas pētniecības kontrolei, kura attiecas uz divējāda lietojuma precēm, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/821, ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā 26. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/821 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei ⁽¹⁾ ("Regula (ES) 2021/821"),

tā kā:

- (1) Regula (ES) 2021/821 izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei.
- (2) Divējāda lietojuma preču eksporta kontroles efektīva, vienota un konsekventa sistēma ir vajadzīga, lai veicinātu ES un starptautisko drošību un nodrošinātu gan to, ka tiek ievērotas dalībvalstu un Eiropas Savienības (ES) starptautiskās saistības un pienākumi, jo īpaši attiecībā uz neizplatīšanu, gan līdzvērtīgu konkurences apstākļu veicināšanu ES ekonomikas dalībniekiem.
- (3) Kopīgas pieejas un prakse attiecībā uz iekšējās atbilstības programmām var veicināt vienotu, iedarbīgu, efektīvu un konsekventu kontroles piemērošanu visā Eiropas Savienībā.
- (4) Ņemot vērā eksporta kontroles pieaugošo nozīmi integrētajos tirgos, straujo zinātnisko un tehnoloģisko progresu, pētniecības organizāciju un pētnieku lomu un to, kā Eiropas pētniecības un inovācijas nozare var piesaistīt publiskās un privātās investīcijas no visas pasaules, eksporta kontroles efektivitāte lielā mērā ir atkarīga no pētniecības iestāžu informētības un to aktīviem centieniem ievērot eksporta ierobežojumus. Šajā nolūkā pētniecības iestādes var ieviest iekšēju politikas pasākumu un procedūru kopumu, ko dēvē arī par iekšējo atbilstības programmu (IAP).
- (5) Šis ieteikums nodrošina satvaru, kas nepieciešams, lai palīdzētu pētniecības organizācijām un pētniekiem, pētniecības vadītājiem un atbilstības nodrošināšanas darbiniekiem apzināt, pārvaldīt un mazināt riskus, kas saistīti ar divējāda lietojuma preču kontroli, un veicināt atbilstību attiecīgajiem ES un valstu normatīvajiem aktiem.
- (6) Šis ieteikums arī nodrošina satvaru, kas nepieciešams, lai palīdzētu dalībvalstu kompetentajām iestādēm izstrādāt īpašas informatīvas programmas, kā arī novērtēt riskus, kuri saistīti ar pētniecības darbībām, tām īstenojot savu atbildību par Regulas (ES) 2021/821 I pielikumā uzskaitīto divējāda lietojuma preču eksporta atļaujām.

⁽¹⁾ OV L 206, 11.6.2021., 1. lpp.

- (7) Šis ieteikums 2019. un 2020. gadā tika plaši izskatīts divējāda lietojuma preču koordinācijas grupā, un tajā ir ņemtas vērā piezīmes, kas saņemtas sabiedriskajā apspriešanā, kura notika 2020. gada pēdējā ceturksnī.
- (8) Šim ieteikumam vajadzētu būt nesaistošam, un pētniecības organizācijas un pētnieki saglabā atbildību par savu pienākumu izpildi saskaņā ar Regulu (ES) 2021/821, savukārt Komisijai būtu jānodrošina, ka šis ieteikums laika gaitā saglabā aktualitāti,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

Lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar Regulu (ES) 2021/821, dalībvalstīm un eksportētājiem, tostarp pētniecības organizācijām un pētniekiem, ir ieteicams ņemt vērā šā ieteikuma pielikumā sniegtos nesaistošos norādījumus.

Briselē, 2021. gada 15. septembrī

*Komisijas vārdā –
priekšsēdētājas izpildvietnieks*
Valdis DOMBROVSKIS

PIELIKUMS

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	4
Glosārijs	4
1. sadaļa. Ievads vadībai	8
2. sadaļa. Pētnieku informētība	9
2.1. Ievads	9
2.2. Pētniecības jomas un scenāriji, kas varētu kalpot par ierosmi eksporta kontroles veikšanai divējāda lietojuma precēm	9
2.3. Pamatinformācija par ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sistēmu	11
2.3.1. ES divējāda lietojuma preču regula	11
2.3.2. Kā lasīt divējāda lietojuma preču kodu tekstu?	13
2.3.3. Programmatūras kontrole (D apakšskategorija)	14
2.3.4. Tehnoloģiju kontrole (E apakšskategorija)	15
2.3.5. Kontroles atcelšana attiecībā uz divējāda lietojuma precēm	17
2.3.6. Kontrolētās darbības	20
2.3.7. Atļauju veidi	21
2.3.8. Eksporta kontrole attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm	22
2.3.9. Brīdinājuma zīmes	23
2.3.10. Tehniskās palīdzības kontrole	23
2.3.11. Eksporta kontrole un ierobežojoši pasākumi (sankcijas)	23
2.3.12. Bieži uzdotie jautājumi	23
3. sadaļa. Iekšējās atbilstības programmas izveide vai pārskatīšana pētījumiem, kas saistīti ar divējāda lietojuma precēm	24
3.1. Riska novērtējums	25
3.2. IAP pamatelementi	25
3.2.1. Augstākā līmeņa vadības apņemšanās nodrošināt atbilstību	26
3.2.2. Organizatoriskā struktūra, pienākumi un resursi	26
3.2.3. Mācības un izpratnes veicināšana	28
3.2.4. Eksporta izvērtēšanas process un procedūras	29
3.2.5. Darbības rezultātu pārskatīšana, revīzijas, ziņošana un korektīvi pasākumi	34
3.2.6. Uzskaitē un dokumentēšana	35
3.2.7. Fiziskā un informācijas drošība	36
Pielikumi	51
1. pielikums. Pētniecības jomas, kuras, visticamāk, ietekmēs divējāda lietojuma preču eksporta kontrole.	38
2. pielikums. Pētniecības scenāriji, kuros var ieviest eksporta kontroli	40
3. pielikums. Brīdinājuma zīmju saraksts	42
4. pielikums. Noderīgi jautājumi, veidojot pētniecības organizācijas IAP	44
5. pielikums. Plūsmas diagramma: licences prasības divējāda lietojuma preču eksportam un pārvadājumiem ES iekšienē	47
6. pielikums. Piemēri iespējamajai atbilstības nodrošināšanas organizācijas struktūrai pētniecības organizācijā	48
7. pielikums. Licences prasību kopsavilkums attiecībā uz divējāda lietojuma precēm	50
8. pielikums. Tehnoloģiju gatavības līmeņi	51
9. pielikums. Atsauces un kontaktinformācija	52

Ievads

Šie norādījumi ir izstrādāti ar mērķi palīdzēt pētniecības organizācijām⁽¹⁾ un to pētniekiem, pētījumu vadītājiem un atbilstības nodrošināšanas personālam apzināt, pārvaldīt un mazināt riskus, kas saistīti ar divējāda lietojuma preču eksporta kontroli, un veicināt atbilstības nodrošināšanu attiecīgajiem ES un valstu normatīvajiem aktiem.

Šo norādījumu struktūru veido trīs sadaļas, kā arī vairāki pielikumi. Minētās trīs sadaļas nav savstarpēji saistītas. Lasot visas sadaļas kopā, ir iespējams, ka sniegtie skaidrojumi daļēji pārklājas. Tas ir darīts ar nolūku: 1., 2. un 3. sadaļa ir izstrādāta šādām mērķauditorijām:

- 1. sadaļa kalpo kā ievads pētniecības organizāciju vadības līmeņa(-u) darbiniekiem, un tajā ir uzsvērts, cik svarīga ir augstākā līmeņa vadības apņemšanās nodrošināt atbilstību, lai īstenotu samērīgus un iedarbīgus iekšējās atbilstības pasākumus,
- 2. sadaļā ir sniegta izglītojoša informācija pētniekiem, citstarp pamatinformācija par divējāda lietojuma preču eksporta kontroli un kontroles saraksta saturu, kā arī par iespējamo ietekmi uz pētniecības darbībām,
- 3. sadaļā ir sniegti īpaši norādījumi atbilstības nodrošināšanas personālam par iekšējās atbilstības programmas izveidošanu un pārskatīšanu.

Šie norādījumi ir pieņemti saskaņā ar 2021. gada 20. maija Regulu (ES) 2021/821, ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei (turpmāk tekstā “ES divējāda lietojuma preču regula”). Komisija tos nākotnē var atjaunināt, ņemot vērā mainīgos apstākļu attīstību, tostarp jebkādu attiecīgu ES eksporta kontroles sistēmas pārskatīšanu.

Šajos norādījumos minētie piemēri, kas attiecas uz divējāda lietojuma kodu tekstu, ir ilustratīvi. Tie izriet no ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikuma, kas pēdējo reizi atjaunināts 2020. gadā. Atjaunināto klasifikāciju skatīt I pielikuma jaunākajā atjauninājumā.

Ja pētniecības organizācijai pēc iepazīšanās ar šajos norādījumos sniegto informāciju rodas jautājumi par tās attiecīgā pētījuma kontroles statusu vai citi ar šiem norādījumiem saistīti jautājumi, tā tiek aicināta sazināties ar valsts kompetento iestādi ES dalībvalstī, kurā tā ir iedibināta⁽²⁾.

Šo norādījumu pamatā ir 2019. gada augustā⁽³⁾ publicētie ES norādījumi par iekšējām atbilstības programmām divējāda lietojuma preču eksporta kontrolei, esošie norādījumu materiāli ES dalībvalstu akadēmiskajām aprindām un pētniecības organizāciju labākā prakse.

Šajos norādījumos ir ņemtas vērā piezīmes, kuras Komisija saņēma saistībā ar mērķtiecīgu sabiedrisko apspriešanu, kas tika rīkota 2020. gada ceturtajā ceturksnī⁽⁴⁾. Norādījumu projekts tika novērtēts ļoti pozitīvi, un tika sniegti vairāki lietderīgi ierosinājumi. Jo īpaši tika uzlabota norādījumu struktūra, lai likvidētu dažus pārklāšanās gadījumus, un tika pievienoti papildu skaidrojumi par programmatūras kontroli.

GLOSĀRIJS

Glosārijā ir sniegts šajos norādījumos atkārtoti izmantoto terminu skaidrojums vai definīcija. Ar “*” apzīmētie termini attiecas uz definīcijām, kas izmantotas ES divējāda lietojuma preču regulā. To terminu aprakstus, kuri nav apzīmēti ar “*”, nevajadzētu uzskatīt par juridiski saistošām definīcijām.

⁽¹⁾ Šajos norādījumos pētniecības organizācijas ir pētniecībā iesaistīti subjekti, kuri darbojas akadēmiskajā vai pētniecības jomā neatkarīgi no to juridiskā statusa (publisko vai privāto tiesību subjekts) vai finansējuma veida un kuru galvenais mērķis ir neatkarīgi veikt fundamentālos pētījumus, rūpnieciskos pētījumus vai eksperimentālo izstrādi vai plaši izplatīt šādu darbību rezultātus mācību, publikāciju vai zināšanu pārneses veidā. Tas ietver universitātes, universitāšu koledžas, zinātņu akadēmiju lietišķo pētījumu centrus un laboratorijas.

⁽²⁾ Kompetento iestāžu saraksts ir iekļauts 9. pielikumā.

⁽³⁾ Komisijas Ieteikums (ES) 2019/1318 (2019. gada 30. jūlijs) par iekšējās atbilstības programmām divējāda lietojuma preču tirdzniecības kontrolei saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 428/2009, publicēts 2019. gada 5. augustā (OV L 205, 30.7.2019., 15. lpp.); sk. arī <http://data.europa.eu/eli/reco/2019/1318/oj>.

⁽⁴⁾ Detalizētu informāciju par sabiedrisko apspriešanu skatīt tīmekļa vietnē https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=292

Termins	Apraksts vai definīcija
ANO Drošības padomes Rezolūcija (ANO DPR) 1540	ANO rezolūcija, kuras mērķis ir novērst situācijas, kurās kodolieročus, bioloģiskos un ķīmiskos ieročus un to piegādes līdzekļus, kā arī ar tiem saistītos materiālus iegūst nevalstisks dalībnieks.
Atklātībā pieejama*	Tehnoloģija vai programmatūra, kas ir darīta pieejama bez ierobežojumiem turpmākai izplatīšanai (autortiesību noteiktie ierobežojumi tehnoloģiju vai programmatūru nepadara par tādu, kas nav "atklātībā pieejama").
Atļaujas piešķiršana	Licence
Austrālijas Grupa (AG)	Eksporta kontroles režīms ķīmisko un bioloģisko preču ražošanas iekārtu, materiālu un tehnoloģiju kontrolei. Sk. arī https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/theaustraliagroupnet/site/en/index.html .
Cangera komiteja (<i>Zangger Committee – ZC</i>)	Cangera komiteja uztur kontroles sarakstu (<i>Trigger List</i>), uz kura pamata ar kodolmateriāliem saistītu preču piegādes gadījumā tiek aktivizēti Starptautiskās atomenerģijas aģentūras aizsardzības pasākumi. Sk. arī http://zanggercommittee.org/ .
Divējāda lietojuma preces*	Preces, arī programmatūra un tehnoloģijas, kuras var izmantot gan civiliem, gan militāriem mērķiem un pie kurām pieder preces, ko var izmantot kodolieroču, ķīmisko vai bioloģisko ieroču vai to piegādes līdzekļu izstrādē, projektēšanā, ražošanā vai lietošanā, tostarp visas preces, ko var izmantot gan ar sprādzienierīcēm nesaistītiem mērķiem, gan kodolieroču vai citu kodolsprādzienierīču ražošanā.
Eksporta kontroles režīmi	Daudzpusējas vienošanās, kuru mērķis ir novērst kodolieroču, bioloģisko ieroču un ķīmisko ieroču un to piegādes līdzekļu izplatīšanu, kā arī novērst destabilizējošu konvencionālā bruņojuma un divējāda lietojuma preču uzkrāšanos, <i>piemēram</i> , izveidojot to preču sarakstus, kuras būtu jākontrolē. Eksporta kontroles režīmi attiecas uz Kodolmateriālu piegādātāju valstu grupu (<i>Nuclear Suppliers Group – NSG</i>), Cangera komiteju (<i>Zangger Committee – ZC</i>), Raķešu tehnoloģiju kontroles režīmu (<i>Missile Technology Control Regime – MTCR</i>), Austrālijas grupu (AG) un Vasenāras vienošanos (<i>Wassenaar Arrangement – WA</i>).
Eksportētājs*	<p>Jebkura fiziska vai juridiska persona vai jebkura personālsabiedrība:</p> <ul style="list-style-type: none"> — kurai eksporta deklarācijas vai reeksporta deklarācijas, vai izvešanas kopsavilkuma deklarācijas pieņemšanas laikā ir līgums ar saņēmēju trešā valstī, un kurai ir pilnvaras izsūtīt preces no Savienības muitas teritorijas; ja nav noslēgts eksporta līgums vai līguma turētājs nerīkojas savā vārdā, eksportētājs ir persona, kurai ir pilnvaras izsūtīt preces no Savienības muitas teritorijas; — kura pieņem lēmumu pārsūtīt programmatūru vai tehnoloģiju, izmantojot elektroniskos līdzekļus, tostarp faksu, tālruni, elektronisko pastu, vai jebkurus citus elektroniskos līdzekļus, uz galamērķi ārpus Savienības muitas teritorijas vai šādu programmatūru vai tehnoloģiju darīt pieejamu elektroniskā veidā fiziskām vai juridiskām personām vai personālsabiedrībām ārpus Savienības muitas teritorijas. — Ja saskaņā ar līgumu, uz kura pamata veic eksportu, tiesības rīkoties ar divējāda lietojuma precī ir personai, kas ir rezidents vai ir iedibinājusies ārpus Savienības muitas teritorijas, eksportētājs ir līgumslēdzēja puse, kas ir rezidents vai ir iedibinājusies Savienības muitas teritorijā. — Jebkura fiziska persona, kura pārvieto eksportējamās divējāda lietojuma preces, ja šīs divējāda lietojuma preces ir šīs personas personīgajā bagāžā, Komisijas Deleģētās regulas (ES) Nr. 2015/2446 (?) 1. panta 19. punkta a) apakšpunkta nozīmē.

Eksports*	<ul style="list-style-type: none"> — Eksporta procedūra Savienības Muitas kodeksa 269. panta nozīmē, — reeksports Savienības Muitas kodeksa 270. panta nozīmē; reeksports notiek arī tad, ja, veicot tranzītu caur Savienības muitas teritoriju saskaņā ar ES divējāda lietojuma preču regulas 2. panta 11. punktu, ir jāiesniedz izvešanas kopsavilkuma deklarācija, jo ir mainījies preču galamērķis, — izvešanas pārstrādei procedūra Savienības Muitas kodeksa 259. panta nozīmē, — programmatūras vai tehnoloģiju pārsūtīšana uz galamērķi ārpus Savienības muitas teritorijas, izmantojot elektroniskos līdzekļus, tostarp faksu, tālruni, elektronisko pastu vai jebkurus citus elektroniskos līdzekļus; tas ietver šādas programmatūras un tehnoloģiju pieejamības nodrošināšanu elektroniskā veidā fiziskām vai juridiskām personām vai personālsabiedrībām ārpus Savienības muitas teritorijas; tas ietver arī tehnoloģiju nodošanu mutvārdu formā gadījumā, ja tehnoloģija tiek aprakstīta, izmantojot balsis pārraidīšanas līdzekli.
ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikums, II pielikums vai IV pielikums	<p>I pielikums, II pielikums vai IV pielikums Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 20. maija Regulai (ES) 2021/821, ar ko izveido Savienības režīmu divējāda lietojuma preču eksporta, starpniecības, tehniskās palīdzības, tranzīta un pārvadājumu kontrolei. Šos pielikumus katru gadu atjaunina ar Komisijas deleģēto aktu.</p> <p>Jaunāko atjauninājumu skatīt tīmekļa vietnē https://eur-lex.europa.eu.</p>
ES Kopējais militāro preču saraksts	<p>Eiropas Savienības Kopējais militāro preču saraksts (ekipējums, uz ko attiecas Padomes Kopējā nostāja 2008/944/KĀDP, ar ko izveido kopīgus noteikumus, kas reglamentē militāru tehnoloģiju un ekipējuma eksporta kontroli). Šo sarakstu atjaunina katru gadu. Jaunāko atjauninājumu skatīt tīmekļa vietnē https://eur-lex.europa.eu.</p>
Fundamentāls zinātnes pētījums*	<p>Eksperimentāls vai teorētisks darbs, ko veic galvenokārt nolūkā iegūt jaunas zināšanas par parādību vai novēroto faktu pamatprincipiem, un kas nav primāri vērsts uz konkrētu praktisku izmantojumu vai mērķi.</p>
Galalietotājs	<p>Eksportējamās(-o) preces(-ču) galasaņēmējs ārvalstīs.</p>
Iekšējā atbilstības programma (<i>Internal Compliance Programme – ICP</i>)*	<p>Pastāvīgi efektīvi, piemēroti un samērīgi politikas pasākumi un procedūras, ko eksportētāji pieņēmuši, lai veicinātu atbilstību šīs regulas noteikumiem un mērķiem un tādu atļauju noteikumiem, kuras īstenotas saskaņā ar šo regulu, citstarp pienācīgas rūpības pasākumi, ar ko novērtē ar preču eksportēšanu galalietotājiem un preču galalietojumiem saistītos riskus.</p>
Ieroču embargo*	<p>Ieroču embargo, kas noteikts ar Padomes pieņemtu lēmumu vai kopējo nostāju vai ar Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) lēmumu, vai ieroču embargo, kas noteikts ar ANO Drošības padomes saistošu rezolūciju.</p>
Izplatīšana	<p>Preču (tostarp programmatūras un tehnoloģiju) plūsma no valstīm, kurām ir šīs preces, valstīm, kurām nav šādu preču un kuras cenšas iegūt piekļuvi šādām precēm, lai tās izmantotu masu iznīcināšanas ieroču programmās.</p>
Kibernovērošanas preces*	<p>Divējāda lietojuma preces, kas īpaši izstrādātas, lai darītu iespējamu fizisku personu slepenu novērošanu, uzraugot, izgūstot, vācot vai analizējot informācijas un telesakaru sistēmu datus.</p>

Kodolieroču neizplatīšanas līgums (<i>Nuclear Non-Proliferation Treaty – NPT</i>)	Līgums par kodolieroču neizplatīšanu.
Kodolmateriālu piegādātāju valstu grupa (<i>Nuclear Suppliers Group – NSG</i>)	Eksporta kontroles režīms ar kodolmateriāliem saistītām precēm un tehnoloģijām. Sk. arī https://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/ .
Konvencija par bioloģiskajiem ieročiem (<i>Biological Weapons Convention – BWC</i>)	Konvencija par bakterioloģisko (bioloģisko) un toksīnus saturošo ieroču izstrādāšanas, ražošanas un uzglabāšanas aizliegšanu un to iznīcināšanu.
Konvencija par ķīmiskajiem ieročiem (<i>Chemical Weapons Convention – CWC</i>)	Konvencija par ķīmisko ieroču izstrādes, izgatavošanas, uzkrāšanas un pielietošanas aizliegumu un ķīmisko ieroču iznīcināšanu.
Masu iznīcināšanas ieroči (MII)	Ķīmiskie, bioloģiskie, radioloģiskie vai nukleārie (<i>chemical, biological, radiological or nuclear – CBRN</i>) materiāli un to piegādes līdzekļi, kas ir spējīgi nogalināt lielu skaitu cilvēku.
Pārvadājumi ES iekšienē vai pārvadājumi	ES divējāda lietojuma preču regulas IV pielikumā uzskaitītās divējāda lietojuma preces pārvietošana vai nodošana no piegādātāja vienā ES dalībvalstī saņēmējam citā ES dalībvalstī.
Pētniecības organizācijas	Pētniecībā iesaistīti subjekti, kas darbojas akadēmiskajā vai pētniecības jomā neatkarīgi no to juridiskā statusa (publisko vai privāto tiesību subjekti) vai finansējuma veida un kuru galvenais mērķis ir neatkarīgi veikt fundamentālos pētījumus, rūpnieciskos pētījumus vai eksperimentālo izstrādi vai plaši izplatīt šādu darbību rezultātus mācību, publikāciju vai zināšanu pārneses veidā. Tas ietver universitātes, universitāšu koledžas, zinātņu akadēmiju lietišķo pētījumu centrus un laboratorijas.
Raķešu tehnoloģiju kontroles režīms (<i>Missile Technology Control Regime – MTCR</i>)	Eksporta kontroles režīms kodolieroču, ķīmisko vai bioloģisko ieroču piegādes sistēmu (bezpilota lidaparātu un raķešu) kontrolei. Sk. arī https://mtcr.info/ .
Sankcijas	Ierobežojoši pasākumi, kas vērsti pret valstīm, subjektiem un indivīdiem. Daļai mandātu ir piešķirusi ANO Drošības padome, bet citus ir autonomi pieņēmusi Eiropas Savienība vai – valsts līmenī – kāda ES dalībvalsts.
Saņēmējs	Pirmais eksportējamās(-o) preces(-ču) saņēmējs citā valstī. Tas var atrasties vietā, kur prece paliek, šādā gadījumā saņēmējs būs galalietotājs.
Sarakstos neuzskaitītas divējāda lietojuma preces	Divējāda lietojuma preces, kas nav uzskaitītas ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā un kas var tikt pakļautas eksporta kontrolei (visaptverošai kontrolei). To skaitā ir preces, kuru rādītāji ir (nedaudz) zemāki par tehniskajām robežvērtībām, kas norādītas ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā.
Sarakstos uzskaitītas divējāda lietojuma preces	Divējāda lietojuma preces, kas uzskaitītas ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā.
Savienības muitas teritorija	Savienības muitas teritorija Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 9. oktobra Regulas (ES) Nr. 952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu ⁽¹⁾ ("Savienības Muitas kodekss"), 4. panta nozīmē.
Tehnoloģijas*	Konkrēta informācija, kas nepieciešama preču izstrādei, ražošanai vai lietošanai. Šī informācija ir pieejama tehnisko datu vai tehniskās palīdzības veidā.

Tehnoloģiju gatavības līmeņi (<i>Technology Readiness Levels – TRL</i>)	Tehnoloģiju gatavības līmeņi ir disciplinām nepiesaistīta specifiska mērījumu sistēma ar konkrētu tehnoloģiju gatavības līmeņu rādītājiem.
Vasēnāras vienošanās (<i>Wassenaar Arrangement – WA</i>)	Daudzpusējs eksporta kontroles režīms konvencionālā bruņojuma un divējāda lietojuma preču un tehnoloģiju kontrolei. Sk. arī https://www.wassenaar.org/ .
Visaptveroša kontrole	Sarakstos neuzskaitītu divējāda lietojuma preču eksporta kontrole saskaņā ar nosacījumiem, kas jo īpaši minēti ES divējāda lietojuma regulas 4., 5., 9. un 10. pantā.

(¹) OV L 343, 29.12.2015., 1. lpp.

(²) OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.

1. SADAĻA

Ievads vadībai

Pētniecības organizācijās pastāv spēcīgi stimuli īstenot inovācijas visu labā un sadarboties starptautiski, un uz šīm darbībām balstās pētījumu progress. Plaukstošā Eiropas pētījumu un inovāciju joma piesaista publiskās un privātās investīcijas no visas pasaules. Starp daudziem patiesiem un pārredzamiem sadarbības piedāvājumiem veicināt nozīmīgu zinātnisku un tehnoloģisku progresu var pastāvēt tādi ārvalstu sadarbības piedāvājumi, uzaicinājumi un neformālas apmaiņas, kuru nolūki ir slēpti, t. i., piekļuve pētījumiem saistībā ar divējāda lietojuma precēm var tikt meklēta citiem nolūkiem, nekā tika paziņots. Pētnieki un pētniecības organizācijas šādos gadījumos var nejauši pārkāpt eksporta noteikumus. Internetā ir izklāstīti dokumentēti gadījumi, kas ilustrē gan tehnoloģiju kontroles svarīgo nozīmi attiecīgu tehnoloģiju nozaru izplatīšanā, gan izpildes darbības saistībā ar pētniekiem vai pētniecības organizācijām.

Divējāda lietojuma preču eksporta kontroles mērķis ir pārvaldīt darbības, kuras saistītas ar dažādām precēm (materiāliem, aprīkojumu, programmatūru un tehnoloģijām), ko var izmantot gan civiliem, gan militāriem mērķiem, un kuras, iespējams, var sasaitīt ar konvencionālo militāro preču ražošanu vai nukleāro, radioloģisko, ķīmisko vai bioloģisko ieroču, kurus dēvē arī par masu iznīcināšanas ieročiem, izplatīšanu un to piegādes sistēmām, piemēram, raķetēm un droniem. Turklāt šos kontroles pasākumus, pamatojoties uz sabiedriskās drošības vai cilvēktiesību apsvērumiem, var papildināt ar valstu pasākumiem attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm.

Sadarbība starp pētniecības organizācijām un valdībām ir būtiska, lai veicinātu Eiropas Savienības (ES) un dalībvalstu drošības mērķu sasniegšanu un tādu starptautisko drošības pienākumu un ieroču neizplatīšanas saistību pildīšanu kā, piemēram, Eiropas drošības stratēģija, eksporta kontroles režīmi, Konvencija par bioloģiskajiem ieročiem, Konvencija par ķīmiskajiem ieročiem, Kodolieroču neizplatīšanas līgums un ANO Drošības padomes Rezolūcija 1540. Pētniecības organizācijai ir svarīga loma šo mērķu sasniegšanā, ko panāk, vairojot izpratni par riskiem un attiecīgi rīkojoties. Divējāda lietojuma preču eksporta kontrole nav vienīgais politikas instruments, kuram ir jāpiešķir resursi; ir arī citi politikas instrumenti, piemēram, vīzu pārbaude un sankcijas, kuriem ir konkrēti mērķi un metodes, kas nav aplūkotas šajos norādījumos.

Divējāda lietojuma preču eksporta kontrole pētniecības organizācijām rada konkrētas problēmas, kas saistītas ar to, cik svarīgi ir dalīties ar pētījumu rezultātiem, kopā ar “*publicēt vai pazust*” imperatīvu pētniecības ekosistēmā. Informētības paaugstināšana par šiem kontroles pasākumiem ir svarīgs aspekts virzībā uz to, lai tiktu novērsti un mazināti ar neatbilstību saistītie riski. Eiropas Savienībā pētniecības organizācijām ir ļoti atšķirīgs pieredzes līmenis šādu atbilstības pasākumu īstenošanas un pārvaldības kontekstā. Kompetentās iestādes ES ir apņēmušās sniegt pētniecības organizācijām norādījumus par to, kā stiprināt iekšējās atbilstības pasākumus.

Lai arī ir atzīts, ka pētniecības organizācijām šādu pasākumu ieviešanai un uzturēšanai ir vajadzīgs laiks, ir vitāli svarīgi īstenot sistemātisku un samērīgu pieeju iekšējās atbilstības pasākumiem attiecībā uz divējāda lietojuma preču eksporta kontroli, lai ievērotu piemērojamus pasākumus, kas noteikti ES divējāda lietojuma preču regulā, kā arī valstu papildinošos pasākumus.

Katra pētniecības organizācija var pati noteikt, kā vislabāk ieviest iekšējās atbilstības pasākumus un kādas iekšējās darbības procedūras attiecībā uz individuāliem pētniekiem ir jāievēro. To varētu paveikt, izveidojot jaunas eksporta kontroles struktūras vai iekļaujot šos pasākumus tādās (esošajās) struktūrās kā, piemēram, konsultatīvās institūcijas. Iekšējā atbilstības programma (*Internal Compliance Programme – ICP*) divējāda lietojuma preču eksporta kontroles īstenošanai bieži vien ir tikai daļa no pētniecības organizācijas kopējās atbilstības sistēmas.

Daudzas pētniecības darbības, ko veic pētniecības organizācijas, nav pakļautas padziļinātai pārbaudei divējāda lietojuma preču eksporta kontroles ietvaros. Pirmkārt, tādēļ, ka šāds pētījums nav saistīts ne ar vienu no precēm, kas iekļautas ES divējāda lietojuma preču sarakstā. Otrkārt, tādēļ, ka šāds pētījums nav konkrēti vērsts uz izstrādes, ražošanas vai lietošanas tehnoloģiju, ar ko var panākt vai paplašināt kontrolētos veiktspējas līmeņus vai funkcijas precēm, kuras iekļautas ES divējāda lietojuma preču sarakstā. Visbeidzot, tādēļ, ka šādu pētījumu var uzskatīt par “fundamentālu zinātnes pētījumu” vai “atklātībā pieejamu” informāciju atbilstoši definīcijām, kas sniegtas ES divējāda lietojuma preču regulā, vai arī tajā ir ietvertas patenta pieteikumā obligāti sniedzamās ziņas.

Tomēr neviena cienījama pētniecības organizācija nevēlas būt iesaistīta ļaunprātīgā, ar ieroču izplatīšanu saistītā pētījumā (iznākumā). Šis nav jautājums tikai par pienākumu ievērot eksporta kontroles noteikumus, bet arī par savām interesēm. Tādēļ ir svarīgi, ka pētniecības organizācijas veic samērīgus un iedarbīgus iekšējos pasākumus neatbilstības riska minimizēšanai. Šādu pasākumu neesamība gadījumā, ja tiku atklāta neatbilstība, var novest pie tā, ka institūcijai iestājas juridiska atbildība. Lai uzsvērtu faktiskas atbilstības nozīmi un vērtību, kā arī nodrošinātu atbilstošus resursus atbilstības saistību garantēšanai, ir vajadzīga augstākā līmeņa vadības apņemšanās.

2. SADAĻA

Pētnieku informētība

2.1. Ievads

ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles mērķis ir novērst konvencionālo militāro preču nevēlamu uzkrāšanos un nukleāro, radioloģisko, ķīmisko vai bioloģisko ieroču, kurus dēvē arī par masu iznīcināšanas ieročiem (MI), un to piegādes sistēmu, piemēram, raķešu un dronu, izplatīšanu. Turklāt šos kontroles pasākumus sabiedriskās drošības vai cilvēktiesību apsvērumu dēļ var papildināt ar valstu pasākumiem, kas paredzēti attiecībā uz divējāda lietojuma precēm, kuras nav uzskaitītas ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā. Tā kā divējāda lietojuma preces pārsvarā izmanto civiliem mērķiem, to ļaunprātīgas izmantošanas iespēja pirmajā acumirklī bieži vien nav skaidri saskatāma. Taču, nonākot nepareizajās rokās, šīs preces apdraud starptautisko mieru un Eiropas Savienības un tās dalībvalstu drošības intereses.

Pētniecības organizācijas bieži vien ir norūpējušās par to, kā sabiedrība uztvers ar militāru potenciālu saistītu pētniecību. “Divējādu lietojumu” pētījumu kontekstā bieži vien aplūko plašā nozīmē: kas ir (ne)vēlamie civiļi un militārie pētījuma lietojuma veidi vai kāds ir potenciālais ļaunprātīgais pētījuma lietojums neētiskiem mērķiem.

Attiecībā uz ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sistēmu jēdziens “divējāds lietojums” tomēr ir jāsaprot ierobežotā nozīmē. Tas attiecas uz precēm, tostarp programmatūru un tehnoloģijām, kuras var izmantot gan civiļiem, gan militāriem mērķiem. Plašāku informāciju par sarakstos uzskaitīto un neuzskaitīto divējāda lietojuma preču tvērumu sk. 2.3.2. apakšpunktā un 1. pielikumā.

Ikvienam, gan fiziskai, gan juridiskai personai, darbībās ar divējāda lietojuma precēm ir juridisks pienākums ievērot attiecīgos normatīvos aktus. Šie juridiskie pienākumi nav identiski (bet var pārklāties) ar motivācijām, kas izriet no ētiskiem apsvērumiem, vai ar pašu noteiktiem ierobežojumiem, kas eksistē, lai novērstu vai mazinātu riskus un potenciālo kaitējumu, kuru var radīt ar divējāda lietojuma precēm saistīta pētījuma ļaunprātīgs lietojums.

Šajos norādījumos ir aplūkoti ar “divējāda lietojuma precēm saistīta pētniecība”: divējāda lietojuma preces, kuras izmanto pētījuma laikā, vai pētījums, kura iznākums jebkādā iespējamā formā (*) atbilst ES divējāda lietojuma preču kontroles sarakstā vai papildinošajā valsts divējāda lietojuma preču sarakstā (ja tāds ir) ietvertas divējāda lietojuma preces tehniskajai specifikācijai. Dažos gadījumos tas ietver situācijas, kad ar sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm saistās bažas par militāru vai ar MI saistītu galalietojumu (galalietotāju). Ir svarīgi atzīmēt, ka ne visām pētniecības darbībām, kas saistītas ar divējāda lietojuma precēm, būs vajadzīga atļauja. Gadījumi, kad ir vajadzīga atļauja, ir aplūkoti 2.3.6. apakšpunktā.

2.2. Pētniecības jomas un scenāriji, kas varētu kalpot par ierosmi eksporta kontroles veikšanai divējāda lietojuma precēm

Eksporta kontroles mērķis nav cenzēt zinātnisku pētījumu (iznākumu), bet gan novērst ar drošību saistītu ļaunprātīgu lietojumu, kāds varētu rasties, ja paaugstināta riska preces vai zināšanas tiek pārnestas uz citu valsti. Zinātniekiem un pētniecības iestādēm ir saistoši tie paši likumi, kas ir saistoši ražošanas nozarei un visiem pārējiem. Eksportētājiem un informācijas starpniekiem pirms preču eksportēšanas vai informācijas nodošanas ir

(*) Piem., šādi gadījumi ir izplatīšana paliekošās kopijas vai elektroniskā formā, publicēšana, prezentācija, saziņa un sadarbība, kurā pētījumu rezultātus dara pieejamus cilvēkiem, kas nav to autori.

pienākums pārbaudīt, vai viņu darbībām ir vajadzīgs iepriekš saņemts regulatīvs apstiprinājums. Ir atzīts, ka pētījumu kontekstā tam ir nepieciešams līdzsvars starp bažām par starptautisko vai valsts drošību un akadēmisko brīvību, kā arī centieni iegūt atvērto piekļuvi pētījumu iznākumam un datiem:

- akadēmiskā brīvība ir pamattiesības, kas garantētas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ⁽⁶⁾. Tomēr tas neatbrīvo pētniekus un pētniecības organizācijas no pienākuma pildīt noteikumus, kas ieviesti ES un tās dalībvalstu drošības interešu aizsardzībai ⁽⁷⁾,
- centieni iegūt atvērto piekļuvi, kā prasīts atsevišķās finansēšanas programmās, ir vērsti uz to, lai uzlabotu piekļuvi pētījumu iznākumam un datiem, un uz to atkārtotu lietošanu. Tomēr šie atvērtās piekļuves mērķi pētniekus un pētniecības organizācijas arī neatbrīvo no pienākuma vispirms izvērtēt ierosinātās publikācijas un datu komplektus saskaņā ar (tehnoloģiju) kontroles noteikumiem, kas izklāstīti ES divējāda lietojuma preču regulā, un atbilstoši rīkoties.

Varbūtība, ka divējāda lietojuma preču eksporta kontrolei tiek pakļautas pētniecības disciplīnas zinātnes, tehnoloģijas un inženierzinātņu jomā, ir lielāka par varbūtību, ka šādām kontrolēm tiek pakļautas akadēmiskās darbības humanitāro zinātņu, sociālo zinātņu un ekonomikas jomā.

Tālāk norādītie temati ir piemēri tam, kādi pētījumi varētu kalpot par ierosmi eksporta kontroles veikšanai divējāda lietojuma precēm:

- nodulārā dermatīta vīrusa saimnieka spektra nomaiņa cilvēka-rezervuāra iekļaušanai,
- multispektrālās attēlveidošanas kameras sensori graudaugu datu vākšanai,
- uz lāzera izmantošanu balstīta, nākamās paaudzes urāna bagātināšanas tehnoloģija kā iespējama alternatīva rūpnieciskai bagātināšanai, kas ir saistīta ar gāzveida urāna izmantošanu centrifūgās,
- enerģētiskās materiālu 3D drukāšana,
- drona prototips, kas aprīkots ar izsmidzināšanas sistēmu Austrumu zirgu encefalīta vīrusa apkarošanai, un
- autonomas zinātnisks zemūdens peldlīdzeklis automātiskai datu vākšanai dziļjūras reģionos.

Šā dokumenta 1. pielikumā ir ilustrētas pētījumu jomas, kuras citu starpā var tikt pakļautas divējāda lietojuma preču eksporta kontrolei, jo ES divējāda lietojuma preču kontroles sarakstā ir iekļautas šo tehnoloģijas nozaru preces. Piemēram, ar kodolfiziku un inženierzinātnēm saistītā pētījumā var figurēt kodolreaktori, īpaši izstrādātas vai sagatavotas ierīces un kodolreaktoru sastāvdaļas vai kodolmateriāls, kas iekļauts ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā. Tas nenozīmē, ka viss ar to saistītais pētījums pēc noklusējuma ir pētījums, kas saistīts ar sarakstos uzskaitītām divējāda lietojuma precēm ⁽⁸⁾, vai ka pētniecības darbībai ir vajadzīga atļauja.

Šā dokumenta 2. pielikumā ir uzsvērti atsevišķi periodiski notiekoši pētījumu scenāriji, kas var kalpot par ierosmi eksporta kontroles veikšanai:

- mācības ⁽⁹⁾, konsultēšana, sadarbība vai darbs pie pētījuma, kas ir saistīts ar divējāda lietojuma precēm un citas valsts pētnieku viesošanās Savienības muitas teritorijā ⁽¹⁰⁾,

⁽⁶⁾ 2016. gada 7. jūnijā publicētās Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 13. pants (OV C 202, 7.6.2016., 389. lpp.); http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj.

⁽⁷⁾ Iespējams, ir spēkā arī valsts tiesību akti par akadēmisko brīvību un tās ierobežojumiem.

⁽⁸⁾ Attiecībā uz kodolmateriālu, piem., ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā ir paredzēts izņēmums attiecībā uz četriem vai mazāk grammei dabīgā urāna vai vājinātā urāna, ja tos satur instrumentu sensora komponents.

⁽⁹⁾ Mācībās parasti netiek aplūkoti pētījumi, kas ir saistīti ar divējāda lietojuma precēm. Mācībām izmantotā izglītojošā informācija parasti jau ir atklātībā pieejama informācija, un tādējādi uz to eksporta kontrole neattiecas. Tomēr nav pareizi mācības pēc noklusējuma izslēgt no divējāda lietojuma preču eksporta kontroles pasākumu pārbaudēm. To apliecina piemērs: izglītojošs materiāls, kas nav atklātībā pieejams un kas ir svarīgs urāna bagātināšanas vai kodoldeģvielas pārstrādes iekārtas projektēšanai, būvniecībai, ekspluatācijai vai uzturēšanai (apkopei), var būt pakļauts eksporta kontrolei. Daudzos gadījumos eksporta kontrole netiek piemērota mācībām. Taču trešo valstu pilsoņu mācības Savienības muitas teritorijā, iespējams, var uzskatīt par "tehnisko palīdzību", kā noteikts ES noteikumos par ierobežojošiem pasākumiem un sankcijām vai valstu eksporta kontroles pasākumos.

⁽¹⁰⁾ Ārvalstu pētniekiem, kuri apmeklē ES pētniecības organizācijas, vīzu pārbaudi bieži vien veic nesaistīti ar eksporta kontroli pētniecības organizācijās, un to dara dažādas kompetentās iestādes.

- mācības, konsultēšana, sadarbība vai darbs ar pētījumu, kas ir saistīts ar divējāda lietojuma precēm ārpus Savienības muitas teritorijas,
- (virtuālas) konferences/sanāksmes/semināra organizēšana vai prezentācija (virtuālā) konferencē/sanāksmē/seminārā Savienības muitas teritorijā vai ārpus tās par pētījumu, kas saistīts ar divējāda lietojuma precēm,
- publikācija par sarakstā ietvertu divējāda lietojuma tehnoloģiju,
- informācijas iesniegšana patenta pieteikumam un patentētas informācijas iesniegšana; un
- materiālu divējāda lietojuma preču eksports, ieskaitot prototipa dizainparaugus un lietotas laboratorijas iekārtas.

Katrā no šiem scenārijiem ir svarīgi arī noteikt, vai uz šīm precēm, darbības veidu, galalietojumu vai subjektiem un iesaistītajām valstīm attiecas kāds ES vai atsevišķas valsts noteikts ierobežojošs pasākums.

Lai šajos scenārijos noteiktu, vai pētījums, kas saistīts ar divējāda lietojuma precēm, atbilst tehniskās kontroles robežvērtībām, tādām pazīmēm kā personiska motivācija, pētījuma finansējuma avots, pētījuma partneru raksturs un pētījuma nolūks nav nozīmes.

Divējāda lietojuma preču eksporta kontrole pētījuma dzīves ciklā var notikt dažādos līmeņos, piemēram, pētījuma finansēšanas, projekta pieteikuma, līguma izstrādes, pētījuma iznākumu izplatīšanas posmā. Šā dokumenta 3. sadaļā ir sniegta sīkāka informācija par to, kā izveidot sistemātisku eksporta kontroles procedūru dažādos līmeņos pētījuma dzīves cikla laikā.

2.3. Pamatinformācija par ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sistēmu

2.3.1. ES divējāda lietojuma preču regula

ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sistēma tiek reglamentēta ar ES divējāda lietojuma preču regulu.

ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā ir iekļauts ES divējāda lietojuma preču saraksts. Visu ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā uzskaitīto preču eksportēšanai ārpus Savienības muitas teritorijas ir vajadzīga licence. ES divējāda lietojuma preču regulas IV pielikums ir I pielikuma neliela apakškopa, un tajā ir ietvertas paaugstināta riska preces, kurām licence ir vajadzīga arī pārvaldājumiem ES iekšienē.

I pielikuma (un tādējādi arī IV pielikuma) sagatavošanā dinamiski tiek ņemta vērā laika gaitā notiekošais tehnoloģiskais progress, un ES eksporta kontrole atspoguļo saistības, par kurām panākta vienošanās eksporta kontroles režīmu ietvaros. Tādēļ minētais saraksts katru gadu tiek atjaunināts. Vienmēr ir svarīgi skatīt ES divējāda lietojumu preču regulas I pielikuma jaunāko versiju ⁽¹⁾.

Katrai divējāda lietojuma precei ir savs klasifikācijas numurs. To veido ciparu un burta kombinācija (kas ietver kategoriju, apakškategoriju un individuālo kontroles pozīciju), un tas ir kritiski svarīgs saistībā ar preču klasifikāciju un atļaujas dokumentiem. Klasifikācijas numuru neizvēlas pēc nejaušības principa: tas norāda uz preces raksturu un kontroles iemeslu, vadoties pēc attiecīgā eksporta kontroles režīma (sk. 1. attēlu).

1. attēlā ir paskaidrota divējādā lietojuma preču klasifikācijas numura nozīme.

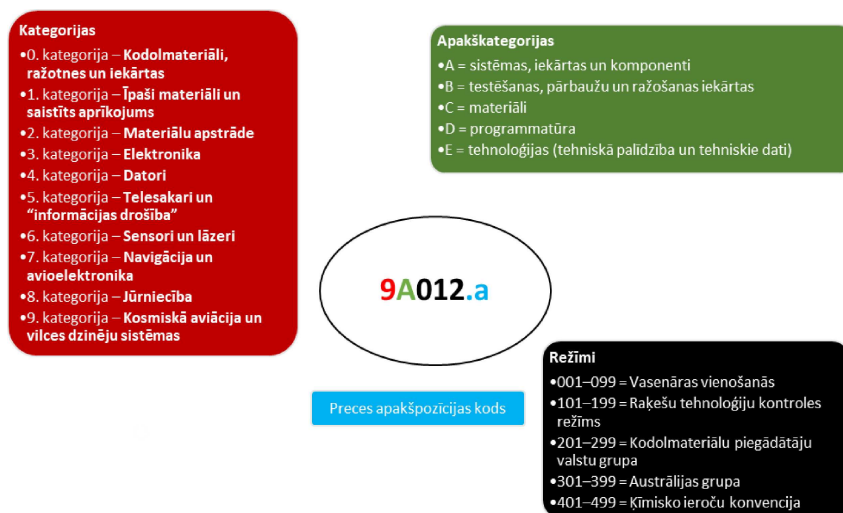
Divējādā lietojuma preču klasifikācijas numurs 9A012.a norāda uz kontrolētiem bezpilota lidaparātiem (vai droniem) ar tehniskajām specifikācijām un noteiktām ar to saistītām iekārtām un komponentiem:

- “9” nozīmē preci, kas ietverta 9. kategorijā (Kosmiskā aviācija un vilces dzinēju sistēmas),
- “A” nozīmē, ka prece ir ietverta A apakškategorijā (Sistēmas, iekārtas un komponenti). Tādējādi pilnīgi nokomplektēts drons, kas atbilst 9A012 tehniskajām specifikācijām, būs ietverts A apakškategorijā,
- “012” nozīmē to, ka preces izcelsmes avots ir Vasenāras vienošanās kontroles saraksts,
- “.a.” ir individuāla apakškategorijas pozīcija pilnīgi nokomplektētiem droniem.

⁽¹⁾ Sk. <https://eur-lex.europa.eu/>, kompetentās eksporta kontroles iestādes tīmekļa vietni vai jūsu pētniecības organizācijas attiecīgo iekšējo informācijas avotu, lai iepazītos ar ES divējāda lietojumu preču regulas I pielikuma jaunāko versiju.

1. attēls

Divējāda lietojuma klasifikācijas numurs droniem (9A012.a)

.tifDivējāda lietojuma preču klasifikācijas pamatā ir objektīvi tehniskie kritēriji, un to galalietojums un galalietotājs tehnisko klasifikāciju neietekmē. Tādējādi klasifikāciju un licencēšanas prasības esamību neietekmē tas, vai konkrēto precī izmantos tikai un vienīgi civiltos nolūkos, vai arī tā ir paredzēta militārai lietošanai. Tomēr galalietojumam un iesaistītajām pusēm ir būtiska loma jautājumā par licences apstiprināšanas attiecināmību. Plašāka informācija par galalietojumu un galalietotāja pārbaudēm ir sniegta 2.3.9. apakšpunktā un 3. pielikumā.

Divējāda lietojuma preces parasti atšķiras no militārajām precēm. Militārās preces ir preces (piem., sistēmas, iekārtas, komponenti, materiāli, programmatūra vai tehnoloģijas), kas pārsvārē ir īpaši izstrādātas vai modificētas militārai lietošanai. Militārās preces ir uzskaitītas Eiropas Savienības Kopējā militāro preču sarakstā vai ES dalībvalstu valsts sarakstos ⁽¹²⁾. Atšķirībā no kopējās ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles sistēmas militāro preču kontroles sistēmu pārvalda katra ES dalībvalsts. Pētniecības iznākuma vai darbības (pieteikts) militārs galalietojums automātiski nepadara attiecīgo precī par tādu, kas ir speciāli izstrādāta vai modificēta militārai lietošanai. Tomēr tas var kalpot kā indikators, un šī informācija acīmredzami ir lietderīga militāru preču klasifikācijā un licences pieteikuma izvērtēšanā.

Attiecībā uz ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā uzskaitītajām divējāda lietojuma precēm ir svarīgi atcerēties šādus apsvērumus.

- Šīs desmit kategorijas ir četru eksporta kontroles režīmu (Kodolmateriālu piegādātāju valstu grupu (Nuclear Suppliers Group), Raķešu tehnoloģiju kontroles režīmu (Missile Technology Control Regime), Austrālijas grupu un Vasenāras vienošanos (Wassenaar Arrangement)) un Konvencijas par ķīmiskajiem ieročiem kontroles sarakstu konsolidācijas rezultāts. Katra kategorija ir tālāk sadalīta apakškategorijās un īpašās kontroles pozīcijās. Vispārīgi raugoties, B, C, D un E apakškategorijās uzskaitītās preces ir saistītas ar A apakškategorijā uzskaitītajām precēm. Atsevišķos gadījumos šajās apakškategorijās pastāv īpaša savrupa kontrole. Šīs desmit kategorijas un piecas apakškategorijas ir pirmais saraksta daļījums un var atvieglot attiecīgo kontroles pozīciju pārliūkošanu.
- Divējāda lietojuma preces parasti atšķiras no militārajām precēm. Militārās preces ir preces (piem., sistēmas, aprīkojums, komponenti, materiāli, programmatūra vai tehnoloģija), kas ir īpaši izstrādātas vai modificētas militārai lietošanai. Divējāda lietojuma preču tehniskās specifikācijas bieži vien ir detalizētākas par militāro preču tehniskajām specifikācijām. Jēdzienu "īpaši izstrādāts militārai lietošanai" vai "modificēts militārai lietošanai" nozīmi lielā mērā nosaka kompetentā iestāde, kas ne vienmēr ir tā pati iestāde, kura ir kompetentā iestāde divējāda lietojuma preču eksporta kontrolei.

⁽¹²⁾ Militāro preču piemēri ietver uguns kontroles un termālās attēlveidošanas iekārtas, ieročus, munīciju, kara transportlīdzekļus, pilotējamus un bezpilota lidaparātus, karakuģus (virsūdens un zemūdens), tēmekļus, ar bruņām aprīkotu vai aizsargājošu aprīkojumu, atsevišķas ķīmikālijas, piem., neiroparalītiskas vielas, sprāgstvielas un raķešdegvielas.

- ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā uzskaitītās preces ietver gan jaunas, gan lietotas preces.
- Divējāda lietojuma klasifikācijas saraksta numurs nav tas pats, kas muitas preču kods (harmonizētā sistēma vai kombinētā nomenklatūra) ⁽¹³⁾. Tas jo īpaši attiecas uz materiālo preču, tostarp iekārtu, materiālu un komponentu, klasifikāciju.
- ES divējāda lietojuma preču sarakstā ir uzskaitītas ne tikai materiālas preces (tostarp iekārtas, materiāli un komponenti), bet arī nemateriālas preces, piemēram, programmatūra vai tehnoloģijas, kas ir pieejamas tehnisku datu vai tehniskas palīdzības formā. Nemateriālas preces var pārveidot materiālā formātā (piem., paliekošās kopijas slaidos vai fiziskā datu glabāšanas ierīcē) vai nosūtīt elektroniski, vizuāli vai mutiski (ko dēvē arī par nemateriālu formātu) ⁽¹⁴⁾.
- Vissvarīgākā ir tehnoloģiju kontrole. Ja izplatītāji spēj iegādāties materiālu divējāda lietojuma precī, viņi, iespējams, spēs nokopēt tās detaļas, taču tas nenozīmē, ka viņi noteikti spēs radīt papildu preces. Taču, ja viņi iegūst preces izstrādes un ražošanas tehnoloģijas, viņi var saražot tik preces, cik vien vēlas. Turklāt, kamēr materiālas preces var eksportēt īslaicīgi, tehnoloģiju eksportu ir gandrīz neiespējami atgūt un tas ir jāuzskata par pastāvīgu.
- Precei izsniegta atļauja ietver arī tehnoloģiju minimumu, kas vajadzīgs šīs preces uzstādīšanai, ekspluatācijai, uzturēšanai (apkopei) un remontam.

2.3.2. Kā lasīt divējāda lietojuma preču kodu tekstu?

ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikums ir garš, un nav tādas vienas vislabākās metodes katras sarakstos uzskaitītās divējāda lietojuma preces ātrai atrašanai. Lai pareizi klasificētu divējāda lietojuma preces vai divējāda lietojuma tehnoloģijas jaunas klasifikācijas laikā, ir svarīgi rūpīgi pārskatīt visu I pielikuma jaunāko versiju nolūkā atrast visatbilstošāko un tādējādi visspecifiskāko kontroles pozīciju attiecīgajai precei. Šaubu vai vairāku iespējamo klasifikācijas numuru gadījumā sazinieties ar attiecīgo atbilstības amatpersonu savā pētniecības organizācijā vai, ja attiecināms, kompetento iestādi savā dalībvalstī.

Daudzām kontroles pozīcijām ir vairākas piezīmes (piezīme, tehniskā piezīme vai *Nota Bene*), kas palīdz precīzi klasificēt precī. Šajās piezīmēs papildus izskaidrots kontroles tvērums (arī sniedzot ilustrācijas vai norādot uz kontroles atcelšanu) vai sniegtas mījnorādes uz citām I pielikuma daļām vai ES Kopējo militāro preču sarakstu ⁽¹⁵⁾. Šīs piezīmes ir neatņemama preču klasificēšanas sastāvdaļa, un tāpēc tās nevajadzētu uzskatīt par ilustratīvām.

Sarakstā ar “ ” (dubultpēdīnām) ir apzīmēts visaptverošo definīciju komplekts ⁽¹⁶⁾, bet ar ‘ ’ (vienpēdīnām) – vietējās definīcijas. Šīs definīcijas var atšķirties no komerciālajā vai zinātniskajā žargonā lietotajām.

⁽¹³⁾ Eiropas Komisija ir nodrošinājusi divējāda lietojuma preču kontroles saraksta numuru un muitas preču kodu (KN kodu) atbilstības tabulu, un tā ir pieejama Tirdzniecības ĢD divējāda lietojuma preču tīmekļa vietnē. Preču klasifikācija atbilstoši ES divējāda lietojuma preču kontrolesarakstam, pilnībā balstoties tikai uz muitas kodiem (t. s. atbilstības tabula), tomēr nav pietiekama, jo katra KN koda atbilstības pakāpe attiecīgajam divējāda lietojuma preču klasifikācijas numuram ir atšķirīga. Lietojot atbilstības tabulu, ir jāpārbauda, vai prece patiešām atbilst divējāda lietojuma preces atbilstošā klasifikācijas numura tehniskajai specifiskajai.

⁽¹⁴⁾ Piem.: 2B350.e. kontrolē noteiktas destilācijas kolonnas. Pati destilācijas kolonna ir materiāla prece. Tehniskie dati, kas ir saistīti ar destilācijas kolonnas konstrukciju, var būt nemateriāla kontrolēta tehnoloģija. Šo nemateriālo tehnoloģiju trešās valsts personai var darīt pieejamu materiālā formātā (gaismas kopija vai rasējums uz papīra) vai nemateriālā formātā (piem., gaismas kopija vai rasējums e-pastā, tiešsaistē/ierakstīta vizuāla pārbaude vai mutisks apraksts pa tālruni).

⁽¹⁵⁾ Eiropas Savienības Kopējais militāro preču saraksts ar aprīkojumu, uz kuru attiecas Padomes Kopējā nostāja 2008/944/KĀDP, ar ko izveido kopīgus noteikumus, kas reglamentē militāro tehnoloģiju un ekipējuma eksporta kontroli. Kopējo militāro preču sarakstu atjaunina katru gadu atbilstoši Vasenāras vienošanās Munīcijas saraksta grozījumiem.

⁽¹⁶⁾ Šis visaptverošo definīciju komplekts ir atrodams ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā zem virsraksta “Šajā pielikumā lietotie definītie termini”. Vietējās definīcijas ir atrodamas tiešā kontroles pozīcijas tuvumā.

1. piemērs: 1C351.a.57

1C351 Cilvēka un dzīvnieku patogēni un "toksīni":

- a. dabā sastopami, pavairoti vai pārveidoti vīrusi vai nu "izolētu dzīv kultūru" veidā, vai ar šādām kultūrām apzināti inokulēta vai inficēta materiāla veidā, ieskaitot dzīvu šūnu kultūras:

.....
57. ar smagu akūtu respiratoro sindromu saistīts koronavīruss (ar SARS saistīts koronavīruss) ⁽¹⁷⁾;

.....

Piezīme: Kontrole 1C351. pozīcijā neattiecas uz "vakcīnām" un "imūntoksīniem".

2. piemērs: 1A004.d

1A004 Aizsardzības un detektoru iekārtas un to komponenti, kas nav speciāli konstruēti militārai lietošanai:

- d. elektroniskas iekārtas, kas paredzētas automātiskai "sprāgstvielu" atlikumu klātbūtnes detektēšanai vai identificēšanai un 'pēdu detektēšanas' paņēmieni izmantošanai (piemēram, virsmas akustisko viļņu ierīces, jonu kustīguma spektrometrijas, diferenciālās kustības spektrometrijas, masas spektrometrijas ierīces).

Tehniska piezīme:

'Pēdu detektēšana' ir spēja detektēt daļiņas, kas mazākas par 1 ppm gāzveida vielā vai 1 mg cietā vielā vai šķīdumā.

1. piezīme: Kontrole 1A004.d. pozīcijā neattiecas uz iekārtām, kas speciāli konstruētas lietošanai laboratorijā.

2. piezīme: Kontrole 1A004.d. pozīcijā neattiecas uz bezkontakta caurskates drošības vārtiem.

.....

2.3.3. Programmatūras kontrole (D apakškatēgorija)

ES divējāda lietojuma preču regulas kontekstā "programmatūra" ir definēta kā vienas vai vairāku "programmu" ⁽¹⁸⁾ vai "mikroprogrammu" ⁽¹⁹⁾ kopums, kas fiksēts taustāmā nesējā. Daudzos gadījumos programmatūras kontrole attiecas uz programmatūru, kas izstrādāta vai modificēta citur ES divējāda lietojuma preču sarakstā uzskaitītu preču izstrādei, ražošanai vai lietošanai. Taču ir arī īpaša (savrupa) programmatūras kontrole.

Piemērs:

Kontrole 6D001 pozīcijā ir attiecināma uz "programmatūru", kas īpaši izstrādāta iekārtu, tai skaitā pozīcijā 6A008 (specifisks radara sistēmu aprīkojums, kompleksi un īpaši izstrādāti komponenti) norādīto iekārtu "izstrādei" vai "ražošanai".

Pozīcija 7D005 attiecas uz "programmatūru", kas ir speciāli izstrādāta, lai atšifrētu satelītnavigācijas sistēmas attāluma mērīšanas kodu, kas izstrādāts valsts iestāžu vajadzībām.

⁽¹⁷⁾ Šis piemērs neskar nekādu SARS-CoV-2 aģenta, kas ir izraisījis Covid-19 pandēmijas situāciju, tālāku klasifikāciju. Šo norādījumu rakstīšanas laikā pastāvēja uzskats, ka SARS-CoV-2 ģenētiski ir tik attāls SARS-CoV, ka tas nav iekļaujams 1C351.a.57.

⁽¹⁸⁾ "Programma" ir kāda procesa izpildei paredzētas secīgas instrukcijas, kas ir izstrādātas vai ir pārveršamas elektroniskam datoram izpildāmā formā.

⁽¹⁹⁾ "Mikroprogramma" ir īpašā atmiņā glabāta elementāru instrukciju secība, kuras izpildi ierosina, instrukciju reģistrā ievadot atsaucē instrukciju.

Svarīgākie aspekti attiecībā uz programmatūras definēšanu

Programmatūras definīcija norāda uz to, ka, lai programmatūra būtu uzskaitīta sarakstā, tai kādā brīdī ir jāpastāv taustāmā nesējā. Pašu programmatūru var nodot, izmantojot gan materiālus, gan nemateriālus līdzekļus.

Programmatūras definīciju lasa kopsakarā ar piezīmi par kodolprogrammatūru 0. kategorijai un vispārīgo piezīmi par programmatūru 1. līdz 9. kategorijai.

Attiecībā uz informācijas drošības programmatūru (norādīta 5. kategorijā – 2. daļa) ir svarīgi ievērot, ka piezīme par kodolprogrammatūru visā pilnībā un vispārīgā piezīme par programmatūru daļēji nav piemērojama un ka tādējādi tās nevar izmantot atbrīvošanai no kontroles.

2.3.4. Tehnoloģiju kontrole (E apakškatēgorija)

Tehnoloģiju kontrole pastāv tādēļ, lai tiktu nodrošināts, ka ar paaugstināta riska precēm saistītās zināšanas, zinātība un kompetence neparedzēti netiek nodota programmām, ar kurām ir saistītas bažas par militāru lietojumu, MII, sabiedrisko drošību vai cilvēktiesībām.

To, vai pētījums ir saistīts ar divējāda lietojuma precēm, noteikt var būt (ļoti) sarežģīti. Inovatīva pētījuma piesaiste kādai pastāvošai kontroles pozīcijai nav vienkārša. Lai varētu orientēties tehnoloģiju kontrolē, ir svarīgi labi saprast termina “tehnoloģijas” definīciju, piezīmes par tehnoloģijām un kontroles atcelšanas piezīmes “fundamentāli zinātnes pētījumi” un “atklātībā pieejama informācija”.

“Tehnoloģijas” ES divējāda lietojuma preču regulas kontekstā ir konkrēta informācija, kas nepieciešama preču “izstrādei”, “ražošanai” vai “lietošanai”. Šī informācija pastāv ‘tehnisko datu’ vai ‘tehniskās palīdzības’ veidā. Atsauce uz ‘konkrēta informācija, kas nepieciešama’ ir paredzēta, lai fokusētos uz tehnoloģijas kontroli tajā tehnoloģijas daļā, kas preces rādītājus padara par tādiem, kuri atbilst vai pārsniedz uzskaitītās veiktspējas robežvērtības. No 1. līdz 9. kategorijai kā divējāda lietojuma tehnoloģija ir jāuzskata tikai šī specifiskā informācija. Definīcijas “nepieciešams” mērķis ir fokusēt tehnoloģijas kontroli uz specifisku tehnoloģiju, kuras dēļ tehnoloģijai ir vajadzīga licence. Ir svarīgi tas, ka divējāda lietojuma tehnoloģija tiek kontrolēta, pat ja tā ir lietojama jebkurai nekontrolētai precei.

Nav definēts, uz ko attiecas ‘konkrēta informācija, kas nepieciešama’. Vispārīgi raugoties, tālāk norādīto informāciju neuzskata par pietiekami specifisku, lai uz to attiecinātu tehnoloģijas definīciju:

- drošības datu lapa (*safety data sheet – SDS*), materiālu drošības datu lapa (*material safety data sheet – MSDS*) vai produktu drošības datu lapa (*product safety data sheet – PSDS*),
- brošūras, katalogi un izraksti no tiem, kas to attiecīgajā formā ir paredzēti vai var būt paredzēti nezināmam ieinteresēto personu skaitam un kas tām ir darīti pieejami bez individuālām izmaiņām to saturā,
- shematiskas diagrammas, blokshēmas, procesu diagrammas (bez detalizētiem datiem),
- tehniskās veiktspējas dati, galvenie veiktspējas indikatori,
- dati par elektriskajiem un mehāniskajiem savienojumiem un patēriņu,
- marķēšanas zīmes,
- daļu saraksti, ja norāde uz rasējumiem nav iespējama,
- normas un standarti, kas ir plaši pieejami un nav specifiski kādam uzņēmuma produktam,
- raksti komerciālos žurnālos un tiem pielīdzināmas publikācijas,
- vispārīgi procesu un procedūru apraksti (ražotņu gadījumā),
- piegādes specifikācijas (piem., attiecībā uz ķīmikālijām un citiem palīgmateriāliem),
- fotogrāfijas (bez detalizētas informācijas par ģeometriskajiem izmēriem, materiāliem un elektriskajiem/elektroniskajiem komponentiem),
- rasējumi ar atsevišķu daļu iznesumiem / sānskati bez detalizētiem izmēriem,
- griezumi (shematiski, bez informācijas par materiāliem un detalizētiem datiem);
- ārējie izmēri.

“Nepieciešamā” sliekšņa ilustrācija

3E001 attiecas uz kontrolētu tehnoloģiju, kas ir paredzēta sarakstā uzskaitīto integrēto shēmu, kas citstarp norādītas 3A001.a, “izstrādei” vai “ražošanai”.

3A001.a.5.a.5 attiecas uz analogciparu pārveidotāja integrētajām shēmām ar 16 bitu vai lielāku izšķirtspēju ar iztveres frekvenci, kas ir lielāka par 65 megaparaugiem sekundē.

Dokuments ⁽²⁰⁾, kurā ir detalizēti aprakstīti konstrukcijas parametri vai izstrādes darbības, kas nepieciešamas 65 megaparaugus sekundē liela sliekšņa sasniegšanai (vai pārsniegšanai), nesatur tehnoloģiju, kas ir īpaši nepieciešama kontrolētajai 3A001.a.5.a.5 precei, un tādējādi tā nesatur “nepieciešamo” tehnoloģiju, kas atbilst vispārīgajai piezīmei par tehnoloģijām. Tas ir izskaidrojams ar to, ka šajā dokumentā nav detalizēti aprakstīts, kā pārsniegt “16 bitu izšķirtspējas” rādītāju.

Rokasgrāmata, kurā ir aprakstīta ražošanas tehnoloģija, kas nepieciešama, lai ražotu analogciparu pārveidotāja integrētās shēmas ar 16 bitu vai lielāku izšķirtspēju ar iztveres frekvenci, kas ir lielāka par 65 megaparaugiem sekundē, nesatur kontrolētas preces ražošanai “nepieciešamo” tehnoloģiju.

Abās iepriekš aprakstītajās situācijās dokumentu un rokasgrāmatu neuzskata par kaut ko tādu, kas satur kontrolētu tehnoloģiju, kura nepieciešama, lai izstrādātu vai ražotu sarakstā uzskaitītās 3A001.a.5.a.5 preces, jo šis dokuments vai rokasgrāmata nesatur specifisku informāciju, kas ir saistīta ar diviem 3A001.a.5.a.5. aprakstītajiem tehniskajiem parametriem.

Piemērs:

1E001 kontrolē “tehnoloģiju” (saskaņā ar vispārīgo piezīmi par tehnoloģijām) 1A002.–1A005., 1A006.b., 1A007., 1B. vai 1C. pozīcijā minēto iekārtu vai materiālu “izstrādei” vai “ražošanai”.

Pielietosim to 1C216.

1C216 norāda kontroles pasākumus martensīta tēraudam. Šo precī kontrolē 1. kategorijā, tādēļ vispārīgā piezīme par tehnoloģijām nav piemērojama. Šā iemesla dēļ kontrolēta divējāda lietojuma tehnoloģija, uz kuru attiecas 1E001, ir tāda tehnoloģija, kas ir “nepieciešama” martensīta tērauda, kura specifikācijas atbilst 1C216, “izstrādei” vai “ražošanai”.

Kas netiek kontrolēts saskaņā ar 1E001?

Pētījuma iznākums, kas sniedz detalizētu informāciju par:

- šāda veida martensīta tēraudu, nesniedzot detalizētu informāciju par to, kā izstrādāt vai ražot šādu martensīta tērauda veidu,
- vēsturisku šāda martensīta tērauda veida ražošanas metožu pārskatu (atklātībā pieejama informācija),
- inovatīvu martensīta tērauda ražošanas procesu, kas neatbilst nepieciešamajām robežvērtībām 1C216 (un 1C116).

Ko kontrolē saskaņā ar 1E001?

Pētījuma iznākums, kas sniedz detalizētu informāciju par:

- pastāvošajiem izstrādes vai ražošanas procesiem, kas vēl nav atklātībā pieejama informācija un nav fundamentāls zinātnes pētījums,
- inovatīvu (vēl nav atklātībā pieejama informācija) tāda martensīta tērauda izstrādi vai ražošanas procesu, kas atbilst nepieciešamajām robežvērtībām 1C216 un nav fundamentāls zinātnes pētījums.

⁽²⁰⁾ Tā var būt prezentācija, e-pasts, telefona saruna u. tml.

Svarīgākie aspekti attiecībā uz tehnoloģiju definēšanu

- Tehnoloģijas ir definētas kā konkrēta informācija, kas nepieciešama sarakstos uzskaitītu divējāda lietojuma preču “izstrādei”, “ražošanai” vai “lietošanai”. Tātad, lai tehnoloģija, tehniskie dati vai tehniskā palīdzība būtu klasificēta kā sarakstā uzskaitīta divējāda lietojuma prece, tai ir jāsaturs konkrēta informācija, kas nepieciešama no 0. līdz 9. kategorijā norādītu preču izstrādei, ražošanai vai lietošanai. Konkrētas informācijas nozīme ES divējāda lietojuma preču regulā nav definēta. Izstrādes, ražošanas un lietošanas nozīme ir definēta.
- Tehnoloģiju definīciju lasa kopsakarībā ar piezīmi par kodolprogrammatūru 0. kategorijai un vispārīgo piezīmi par tehnoloģijām (1.–9. kategorijai).
- Attiecībā uz 0. kategoriju (kodolpriekšmeti) sarakstā uzskaitītā divējāda lietojuma tehnoloģija ir konkrēta informācija, kura ir “tieši saistīta ar visām precēm, kas tiek kontrolētas 0. kategorijā”. Tas ir plašs apraksts; tādēļ kontrolētās kodoltehnoloģijas klāsts ir plašāks par kontrolētās tehnoloģijas klāstu, kas aprakstīts 1.–9. kategorijā.
- Attiecībā uz 1.–9. kategoriju tikai to “tehnoloģijas” daļu, kas ir “nepieciešama” 1.–9. kategorijā kontrolēto preču “izstrādei”, “ražošanai” vai “lietošanai”, kontrolē saskaņā ar 1.–9. kategorijas noteikumiem. “Nepieciešama” ir definēta kā daļa no tās informācijas, kas ir īpaši vajadzīga kontrolēto veiktspējas robežvērtību sasniegšanai vai paplašināšanai, īpašībām vai funkcijām, kas minētas divējāda lietojuma preču kontroles sarakstā. Šie kontrolētie veiktspējas līmeņi, īpašības vai funkcijas parasti ir ļoti specifiskas un augstas un tādējādi ierobežo tehnoloģiju, kuras rādītāji sasniedz “nepieciešamo” robežvērtību. Tādējādi tās ierobežo tehnoloģijas, kuras kāds varētu meklēt, lai piemērotu tādas kontroles atcelšanas piezīmes kā “fundamentāli zinātnes pētījumi” un “atklātībā pieejama informācija”.

Jāņem vērā, ka atsevišķās finansējuma programmās divējāda lietojuma preču pārbaude ir jāveic, iesniedzot pieteikumu pētniecības finansējuma saņemšanai. Ir laba prakse, balstoties uz iekšējiem pārskata mehānismiem, jau agrīni pētniecības programmā vai projektā noteikt, kuras no saistītajām ierīcēm vai materiāliem, vai sagaidāmie rezultāti (piem., publikācijas) ir tādi, kuriem varētu būt nepieciešamas turpmākas divējāda lietojuma preču eksporta kontroles pārbaudes. Ja tiek identificēti šādi (iespējami) divējāda lietojuma preču eksporta kontroles gadījumi, pētniecības programmu vai projektu laikā nav noslēgumā ir jāveic kontrole.

Eksportētājam ir pienākums adekvāti novērtēt tehnoloģiju, lai noteiktu, vai tās rādītāji atbilst divējāda lietojuma preču kontroles robežvērtībām. Pateicoties savai kompetencei un zināšanām, pētnieks ir vispiemērotākā persona sava pētījuma klasificēšanai, iespējams, ar atbalstu, ko sniedz apmācīts administratīvais personāls, kas pārzina ES divējāda lietojuma preču saraksta struktūru. Prezentācijas vai publikācijas reti pilnībā atbildīs kontrolētas tehnoloģijas robežvērtībām. Robežvērtībām var atbilst nelielas apakšsadaļas vai izvilkumi. Licence ir vajadzīga tikai šīm daļām, un tad, ja pētniekam vai pētniecības organizācijai ir nepieciešama palīdzība, ir iespējams sazināties ar attiecīgās valsts kompetento iestādi. Tas sniedz pētniekam vai pētniecības organizācijai iespēju informēti izvēlēties to, kuras daļas būtu jāiesniedz eksporta licences pieteikumam pirms nodošanas vai publicēšanas.

2.3.5. Kontroles atcelšana attiecībā uz divējāda lietojuma precēm

ES divējāda lietojuma preču regulā ir ietverti vairāki kontroles atcelšanas gadījumi, kuros ir noteikts, kādos gadījumos sarakstā iekļauta prece ir atbrīvota no kontroles. Tādējādi, lai arī šāda prece atbilst tehniskajām prasībām, tās eksportam vai nodošanai licence nav vajadzīga. Svarīgi ir tas, ka kontroles atcelšanu var piemērot tikai sarakstos uzskaitītām divējāda lietojuma precēm.

Pamatā pastāv divi kontroles atcelšanas veidi. Pirmkārt, pastāv kontroles atcelšana, kas ir specifiski saistīta ar noteiktām sarakstos uzskaitītām divējāda lietojuma precēm.

Piemēri

2B001 2. piezīmē ir noteikts, ka šī kontroles pozīcija nav attiecināma uz īpaša lietojuma darbgaldiem, kuru lietojums aptver tikai zobu protēžu izgatavošanu.

5A002.a 2. piezīme nesatur nosacījumu par kontroli precēm gadījumā, ja informācijas drošības funkcionalitāte aptver bezvadu “personālā tīkla” funkcionalitāti, izmantojot tikai publicētus vai komerciālus kriptogrāfijas standartus.

Otrkārt, pastāv sistemātiska kontroles atcelšana programmatūrai un tehnoloģijai. Šīs kontroles atcelšanas piezīmes ir iekļautas ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikuma piezīmē par kodolprogrammatūrām, piezīmē par kodoltehnoloģijām, vispārīgajā piezīmē par programmatūrām, vispārīgajā piezīmē par tehnoloģijām.

No tās kontroles atcelšanas, kas minēta piezīmēs par programmatūru un tehnoloģijām, labumu var gūt tikai attiecībā uz sarakstā iekļautu divējāda lietojuma "programmatūru" vai "tehnoloģiju". Tādējādi vissvarīgāk ir noteikt, vai pētījums ir saistīts ar divējāda lietojuma precēm, un ja tā, tad kura(-as) pētījuma daļa(-as) atbilst programmatūras vai tehnoloģijas kontroles pozīcijai attiecīgajā D apakšskategorijā, kopsakarībā ar piezīmēm par programmatūru un tehnoloģijām.

- Piezīmē par kodoltehnoloģijām ir akcentēts tas, ka minimālais nepieciešamais objektkods 0. kategorijā uzskaitītu preču, kuru eksports ir atļauts, instalēšanai, ekspluatācijai, apkalpošanai (pārbaudīšanai) vai remontam netiek kontrolēts.
- Vispārīgā piezīme par programmatūru ietver triju veidu kontroles atcelšanu uzskaitītai 1.–9. kategorijas programmatūrai:
 - programmatūra ir vispārēji pieejama plašai publikai (tas nozīmē, ka programmatūru pārdod no noliktavas mazumtirdzniecības punktos bez ierobežojuma un tā ir izstrādāta tam, lai to instalētu lietotājs bez būtiska turpmāka piegādātāja atbalsta),
 - programmatūra, kas jau ir "atklātībā pieejama informācija", vai
 - minimālais nepieciešamais "objektkods" to preču instalācijai, ekspluatācijai, apkalpošanai (pārbaudīšanai) vai remontam, kuru eksports nav atļauts.

Attiecībā uz informācijas drošības programmatūru (norādīta 5. kategorijā – 2. daļa) ir svarīgi ņemt vērā, ka piezīme par kodolprogrammatūru visā pilnībā un vispārīgā piezīme par programmatūru daļēji nav piemērojama un tādēļ tās nevar izmantot atbrīvošanai no kontroles.

Uzskaitītajai divējāda lietojuma tehnoloģijai ir iespējami triju veidu atbrīvojumi no kontroles: "tehnoloģija", kas ir "fundamentāla zinātnes pētījuma" rezultāts, "tehnoloģija", kas jau ir "atklātībā pieejama informācija", un patenta pieteikumā obligāti sniedzamās ziņas. Pēdējais minētais atbrīvojums neattiecas uz 0. kategorijas tehnoloģiju.

Nākamajā daļā norādījumos uzmanība ir vērsta uz kontroles atcelšanu "fundamentāliem zinātnes pētījumiem", "atklātībā pieejamai informācijai" un patenta pieteikumā obligāti sniedzamajām ziņām.

Svarīgākie aspekti par kontroles atcelšanas piezīmi "fundamentāli zinātnes pētījumi" attiecībā uz tehnoloģiju

ES divējāda lietojuma preču regulā "fundamentāli zinātnes pētījumi" ir definēti kā eksperimentāls vai teorētisks darbs, ko veic, lai iegūtu jaunas zināšanas par parādībām vai fundamentāliem novēroto faktu principiem, un kas nav speciāli vērsti uz konkrētu praktisku izmantojumu vai mērķi.

Lai gan tas nav skaidri norādīts, tas attiecas uz fundamentāliem pētījumiem, izslēdzot no atbrīvojuma no kontroles pētījumus, kas nav fundamentāli, vai lietišķos pētījumus. Definīcija rada ar ieviešanu saistītu problēmu, jo tā ir bijusi nemainīga daudzus gadus un pētījumu ekosistēmas raksturs ir atstājies.

Ir svarīgi paturēt prātā, ka terminoloģija var būt problēma: pētniecības projekta zinātniska klasifikācija par "fundamentālu zinātnes pētījumu" ne vienmēr vai automātiski atbilst ES divējāda lietojuma preču regulā sniegtajai definīcijai "fundamentāli zinātnes pētījumi". Jūsu organizācijas atbilstības nodrošināšanas personāls vai jūsu kompetentā iestāde šaubu gadījumā var palīdzēt klasifikācijas jautājumos.

Fundamentāli zinātnes pētījumi ir atbrīvoti no kontroles tikai attiecībā uz sarakstā uzskaitīto divējāda lietojuma tehnoloģiju. To nevar izmantot materiālām precēm (mantām), piemēram, iekārtām un materiāliem.

Būtībā tas atbrīvo no kontroles faktisko pētniecības iznākumu, nevis nodomu radīt pētniecības iznākumu (pētniecības finansēšanas stadijā). Tā ir kritiski svarīga atšķirība, kas jāņem vērā, piesakoties šīs kontroles atcelšanas piezīmes piemērošanai.

Šajos norādījumos ir sniegti divi kritēriji, kas palīdz noteikt, vai kontroles atcelšanas piezīme "fundamentāli zinātnes pētījumi" ir piemērojama: tehnoloģijas gatavības līmenis un nozares finansējuma izplatība. Abi kritēriji nenosaka, vai kontroles atcelšanas piezīme ir piemērojama. Tas ir jāizlemj katrā atsevišķā gadījumā, izmantojot iekšējās eksporta izvērtēšanas procedūras un attiecīgajos gadījumos apspriežoties ar kompetento iestādi.

- Tehnoloģiju gatavības līmenis (TRL) ir skala (no 1 līdz 9), kuru sākotnēji izstrādāja ASV Aeronautikas un kosmosa pārvalde (Aeronautics and Space Administration – NASA), bet vēlāk to pārņēma citas pārvaldes, institūcijas un aģentūras, lai novērtētu kosmosa tehnoloģiju attīstības statusu. TRL skala ir rīks, kuru plaši izmanto pētniecības sabiedrība, arī Eiropas pētniecības un inovāciju programmās, lai novērtētu jaunu un topošu tehnoloģiju gatavību tirgum. Eksporta kontroles mērķiem pētniecības iznākumu, kas izriet no TRL 1 un TRL 2 pētījumiem, parasti uzskata par fundamentālu zinātnes pētījumu. No TRL 3 un TRL 4 izrietošu pētniecības iznākumu atbilstību novērtē katrā gadījumā atsevišķi. Pētniecības iznākumu, kas izriet no līmeņa, kurš ir augstāks par TRL 4, neuzskata par fundamentālu zinātnes pētījumu. Dažādu tehnoloģiju gatavības līmeņu aprakstus skatīt 8. pielikumā.
- Iesaistītais nozares finansējums (sponsors): nozares partnera ārēji finansēta pētījuma rezultāts ar lielāku varbūtību kļūs par komerciālu projektēšanu neatkarīgi no tā, vai projektu iniciē nozare pati vai valsts iestāde. Turklāt daudzos gadījumos (ar līguma noteikumiem) nozares finansētājam (vai sponsoram) tiek sniegta iespēja pārskatīt un komentēt publikācijas (vai prezentācijas) pirms to izlaides un pieprasīt (pagaidu) ekskluzīvas tiesības uz pētījuma rezultātu lietošanu. Šāda veida sadarbība var norādīt, ka pētījuma iznākums nebūs fundamentāls zinātnes pētījums. Atsevišķos gadījumos nozare patiešām finansē fundamentālus pētījumus bez jebkādiem nosacījumiem attiecībā uz publikācijām vai citu pētījuma iznākumu. Šādos gadījumos fundamentālu zinātnes pētījumu kontroles atcelšana varētu tikt apsvērta, ja tā ir saistīta ar sarakstā uzskaitītu divējāda lietojuma tehnoloģiju un TRL līmenis ir pietiekami zems.

Svarīgākie aspekti par kontroles atcelšanas piezīmi programmatūrai vai tehnoloģijai attiecībā uz "atklātībā pieejamu informāciju"

ES divējāda lietojuma preču regulā jēdziens "atklātībā pieejama informācija" ir definēts šādi: "tehnoloģija" vai "programmatūra" ir darīta pieejama bez ierobežojumiem tās turpmākai izplatīšanai (autortiesību ierobežojumi "tehnoloģiju" un "programmatūru" nepadara par tādu, kas nav "atklātībā pieejama informācija").

Būtībā tas atceļ kontroli sarakstā uzskaitītai divējāda lietojuma programmatūrai un tehnoloģijai, kuru var iegādāties ikviens.

ES norādījumos ir uzsvērts, ka kontrolēta divējāda lietojuma programmatūra vai tehnoloģija, kas vēl nav atklātībā pieejama, nevar tikt atbrīvota no kontroles, pamatojot to ar kontroles atcelšanas piezīmi "atklātībā pieejama informācija". Definīcija skaidri norāda uz programmatūru vai tehnoloģiju, kas ir darīta pieejama bez ierobežojumiem tās turpmākai izplatīšanai. Paredzētais programmatūras vai tehnoloģijas izlaides (objekta kods) akts, kas to dara atklātībā pieejamu, nav pietiekams apstākļi atbrīvošanai no kontroles. Tas nozīmē, ka sagaidāmais pētījuma iznākums (atvērtā koda programmatūra, publikācija, konferences materiāls u. c.) no šādas atbrīvošanas no kontroles labumu var gūt tikai tad, ja sarakstā uzskaitītā divējāda lietojuma programmatūra vai tehnoloģija, kuru tas satur, jau ir atklātībā pieejama informācija. Tādējādi izlaides akts bez atļaujas varētu būt eksporta kontroles noteikumu pārkāpums.

Norāde "bez ierobežojumiem" ir jāsaprot kā kaut kas tāds, kas neierobežo piekļuvi tā, ka tā ir pieejama tikai ierobežotai personu grupai. Ja informācija ir darīta pieejama tikai pēc tam, kad individuālu lēmumu ir pieņēmis informācijas nesējs vai īpašnieks, ne visiem ir iespēja piekļūt informācijai un tādējādi to nevar uzskatīt par tādu, kas ir atklātībā pieejama.

Juridiski ierobežojumi, piemēram, autortiesību ierobežojumi bez atbilstības eksporta kontroles likumam, neietekmē atbilstību atbrīvošanai no kontroles. Līdzīgā veidā pasākumi, piemēram, piekļuves maksas pieprasīšana vai iepriekšēja reģistrēšanās piekļuvei netiek uzskatīti par ierobežojumu, kamēr vien visiem ir tiesības veikt maksājumu vai reģistrēties.

Atvērtā koda izstrāde bieži vien notiek visaptveroši, kopienām sadarbojoties. Atvērtā koda tehnoloģijas vai programmatūra, kas ir publicēta vai darīta publiski pieejama bez ierobežojumiem, var iegūt no atklātībā pieejamas informācijas atbrīvošanas no kontroles. "Ielaušanās programmatūras" izstrādei paredzētu tehnoloģiju var atbrīvot no kontroles, ja šī tehnoloģija pastāv "ievainojamības atklāšanas" vai "reaģēšanas uz kiberincidentiem" kontekstā. Piemērojamās definīcijas skatīt jaunākajā I pielikuma versijā.

Ja pētnieks sniedz atsauci vai integrē ar izplatīšanu saistītu sensitīvu informāciju no dažādiem avotiem, kas jau ir atklātībā pieejami, tas pētījuma iznākumu automātiski nepadara par kontrolētu divējāda lietojuma programmatūru vai tehnoloģiju. Fakts, ka šāda sarakstā uzskaitīta divējāda lietojuma programmatūra vai tehnoloģija kļūst atklātībā pieejama, ir eksporta kontroles noteikumu pārkāpums, taču tas nav sasaistāms ar attiecīgo pētnieku.

Svarīgākie aspekti par kontroles atcelšanu tehnoloģijai attiecībā uz 'patenta pieteikumā obligāti sniedzamajām ziņām'

Vispārīgajā piezīmē par tehnoloģijām ir ietverts atbrīvojums attiecībā uz patenta pieteikumā obligāti sniedzamajām ziņām. Minimālā informācija, kas ir nepieciešama patenta pieteikuma iesniegšanai, tādējādi ir atbrīvota no eksporta kontroles. Šis atbrīvojums no kontroles neizšķir valsts, ES vai starptautiskus patenta pieteikumus. Kad patenta informācija ir publicēta un ir atklātībā pieejama, tā vairs nav pakļauta eksporta kontrolei.

ES divējāda lietojuma preču regulā nav definēts, kas ir "obligāti sniedzamās ziņas". Parasti saprot, ka tā ir informācija, kas nepieciešama, lai nodrošinātu atbilstību dokumentu aizpildīšanas prasībām, kuras izvirza Eiropas Patentu birojs vai ES dalībvalstu patentu biroji.

2.3.6. Kontrolētās darbības

Ne katrai pētniecības darbībai, kas saistīta ar divējāda lietojuma precēm, ir vajadzīga licence. ES divējāda lietojuma preču regulā ir ietvertas piecas dažādas aktivitātes, kurām ir vajadzīga atļauja. Tālāk 2.3.7. sadaļā ir detalizēti norādīts, kādi licences veidi pastāv katrai no šīm darbībām.

Divi tālāk norādītie veidi ir konstantas prasības saistībā ar atļaujas piešķiršanu:

- eksporta atļauja ir vajadzīga jebkuras ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā ietvertas divējāda lietojuma preces pārvietošanai vai nodošanai ārpus Savienības muitas teritorijas,
- nodošanas atļauja preču pārvietošanai vai nodošanai Savienības muitas teritorijas iekšienē ir vajadzīga tikai ES divējāda lietojuma preču regulas IV pielikumā uzskaitītajām divējāda lietojuma precēm.

Tālāk definētie trīs veidi ir atļaujas piešķiršanas prasības, katru gadījumu izskatot atsevišķi:

- tranzīta atļauja ir vajadzīga precēm, kas šķērso Savienības muitas teritoriju,
- starpniecības atļauja ir vajadzīga preču starpniecībai starp trešām valstīm, kas īstenota no Savienības muitas teritorijas,
- atļauja ir vajadzīga ar divējāda lietojuma precēm saistītas tehniskas palīdzības nodrošināšanai.

Tranzīts vai sarakstos uzskaitītu divējāda lietojuma preču starpniecība un divējāda lietojuma precēm paredzētas tehniskās palīdzības nodrošināšana var būt aizliegta vai tai var būt vajadzīga atļauja visā pilnībā vai daļēji attiecībā uz lietojumiem, kas norādīti ES divējāda lietojuma preču regulas 4. panta 1. punktā. To, vai ir vajadzīga atļauja, vai arī tranzīts ir aizliegts, izlemj kompetentā iestāde. Atsevišķas ES dalībvalstis ir ieviesušas pasākumus attiecībā

uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm paredzēta tranzīta, starpniecības vai tehniskās palīdzības sniegšanas kontroli. Eiropas Komisija publicē un regulāri atjaunina sarakstu, kurā ir izklāstīti valstu pasākumi, kurus dalībvalstis ir pieņēmušas saskaņā ar Regulu (ES) 2021/821 ⁽²¹⁾.

Atsevišķas preces neatbilst I pielikumā norādītajām tehniskajām specifiskajām, tomēr, ņemot vērā to tehniskās iespējas vai iespējamo galalietojumu, ir sensitīvas pret izplatīšanu. Darījumiem saistībā ar šādām precēm un ar (iespējamām) bažām par galalietojumu varētu būt vajadzīga prasība par eksporta atļaujas piešķiršanu. Šādu sarakstos neuzskaitītu divējāda lietojuma preču kontroli dēvē par “visaptverošu kontroli” (sk. arī 2.3.8. apakšpunktu).

Šā dokumenta 5. pielikumā ir sniegta plūsmas diagramma, kuru izmanto, lai noteiktu licences prasības atbilstoši ES divējāda lietojuma preču regulai.

2.3.7. Atļauju veidi

ES divējāda lietojuma preču regulā ir ietverti šādi atļauju veidi:

- individuālas eksporta atļaujas aptver vienu vai vairākas divējāda lietojuma preces vienam specifiskam eksportētājam vienam galalietotājam vai saņēmējam trešā valstī,
- visaptverošās eksporta atļaujas aptver vienu vai vairākas divējāda lietojuma preces, kas var būt derīgas eksportam attiecībā uz vienu vai vairākiem konkrētiem galalietotājiem un/vai vienā vai vairākās konkrētās trešās valstīs,
- atļaujas lieliem projektiem aptver vienu vai vairākas divējāda lietojuma preces, kas var būt derīgas eksportam attiecībā uz vienu vai vairākiem konkrētiem galalietotājiem vienā vai vairākās konkrētās trešās valstīs konkrēta liela mēroga projekta mērķim,
- Savienības vispārējās atļaujas konkrētam eksportam (*Union General Export Authorisations – EUGEA*) kalpo mērķim vienkāršot specifisku divējāda lietojuma preču eksportu uz noteiktām galamērķa valstīm, kas ir pieejamas visiem ES bāzētiem eksportētājiem, kuri respektē tā nosacījumus un lietojumam noteiktās prasības, kas uzskaitītas IIa–IIl pielikumā; IIa–IIl pielikums atbilst astoņiem pieejamajiem *EUGEA* (no *EUGEA 001* līdz *EUGEA 008*),
- valsts vispārīgā eksporta atļaujas (*National General Export Authorisations – NGEA*) ir papildu vienkāršotas atļaujas specifiskām divējāda lietojuma precēm eksportēšanai uz noteiktām galamērķa valstīm, kā noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos. Šīs atļaujas piemēro tikai eksportētājiem, kas ir bāzēti attiecīgajā dalībvalstī ⁽²²⁾,
- atļauja tehniskās palīdzības sniegšanai no Savienības muitas teritorijas uz trešās valsts teritoriju, trešās valsts teritorijā, vai trešās valsts rezidentam, kas pagaidu kārtā atrodas Savienības muitas teritorijā,
- starpniecības pakalpojumu sniegšanas atļauja noteiktam divējāda lietojuma preču daudzumam, ko pārvieto starp divām vai vairākām trešām valstīm,
- tranzīta atļauja ārpus Savienības divējāda lietojuma precēm, kas ES tikai šķērso tranzītā,
- atļauja pārvadājumiem ES iekšienē IV pielikumā minētajām divējāda lietojuma precēm, kuras no vienas ES dalībvalsts nodod uz citu ES dalībvalsti.

ES dalībvalstis šīs atļaujas piešķiršanai noteiktās prasības var papildināt ar valsts licenču prasībām un aizliegumiem.

ES atļauja (piešķirta licence) ir derīga visās 27 ES dalībvalstīs, un to var izmantot, lai eksportētu preces no jebkuras vietas Muitas savienības teritorijā. Licenču derīgumu nosaka katra dalībvalsts.

⁽²¹⁾ Informācijas paziņojums par pasākumiem, kurs dalībvalstis ir pieņēmušas atbilstīgi ES divējāda lietojuma preču regulas 4., 6., 7., 9., 11., 12., 22. un 23. pantam Tas ir pieejams DG TRADE divējāda lietojuma preču tīmekļa vietnē (<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>).

⁽²²⁾ Derīgo *NGEA* saraksts ir pieejams tīmekļa vietnē <https://trade.ec.europa.eu/doclib/html/158576.htm>.

Piemēri:Publikācija

Pētnieks A vēlētos publicēt rakstu amerikāņu žurnālā. Rakstā ir minēta tehnoloģija, uz kuru attiecas ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikums (precīzāk – 3E001 attiecībā uz 3A002.c signāla analizatoru izstrādi) un tā pēc publicēšanas būs pieejama arī ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV).

3E001 attiecībā uz 3A002.c ietver EUGEA 001 uzskaitītās preces. ASV ir viena no galamērķa valstīm, kas ir atļauta EUGEA 001. Pētnieks A tomēr nevar izmantot EUGEA 001, lai rakstu nosūtītu amerikāņu izdevējam, jo eksportētājs zina, ka prece nepaliks tajā EUGEA 001 valstī, uz kuru tā tiks eksportēta. Tā tas ir arī šajā gadījumā. Prece tiks darīta pieejama visā pasaulē, kā tas ir zināms pētniekam A.

Tā kā EUGEA 001 izmantot nevar, ir svarīgi, ka pētnieks vai pētniecības organizācija vērsas pie kompetentās iestādes, lai pārrunātu licences prasības ietekmes samazināšanu (piem., nosakot un, iespējams, grozot vai izlaižot specifiskas daļas, kas satur kontrolētas tehnoloģijas, vai kurām ir ierobežota pieeja šīm specifiskajām daļām), un ietekmes samazināšana nav izdevīga metode licences prasības izpildei (piem., individuālas licences pieteikums). Plašāku informāciju par kontrolētās tehnoloģijas noteikšanu skatīt 2.3.4. apakšpunktā.

Lietota izmēru inspekcijas aprīkojuma eksports

Pētniecības departaments B vēlas pārdot trīsdimensionālu defektu inspekcijai paredzētu, lietotu rentgentomogrāfijas sistēmu kādai universitātei Brazīlijā. Šī iekārta ir ietverta 1B001.f.1.

1B001.f.1. preces nav iekļautas EUGEA (EUGEA 003: eksportā pēc remonta/aizstāšanas EUGEA 004: pagaidu eksports (izstādei vai gadatirgum), kas ietver Brazīliju kā galamērķi. Šajā gadījumā pētniecības departamentam B ir jāpieprasa individuāla licence, jo tas ir saistīts ar vienu darījumu galalietotājam.

2.3.8. Eksporta kontrole attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm

Atsevišķu preču tehniskās specifikācijas neatbilst I pielikumā norādītajām tehniskajām specifikācijām, bet tomēr tās ir sensitīvas pret izplatīšanu, ņemot vērā to tehniskās iespējas vai iespējamās bažas par galalietojumu.

Saskaņā ar ES divējāda lietojuma preču regulas 4. pantu, valsts iestādes var ieviest atļaujas prasību attiecībā uz divējāda lietojuma precēm, kuras nav uzskaitītas I pielikumā, ja pastāv (iespējama) saikne ar preču lietošanu MII programmā, (iespējami) militāru galalietojumu valstī, kurai piemēro ieroču embargo ⁽²³⁾, vai pastāv (iespējams) preces kā komponenta lietojums militārā iekārtā, kas ir eksportēts bez pārkāpuma, vai pārkāpjot atļaujas nosacījumus. Šis noteikums ir pazīstams kā "visaptveroša kontrole", un ja jums ir aizdomas, ka jūsu preces varētu tikt izmantotas kādā no iepriekš minētajiem gadījumiem, papildu informācijas saņemšanai ir ieteicams sazināties ar savu valsts iestādi.

Saskaņā ar ES divējāda lietojuma preču regulas 5. pantu sarakstos neuzskaitītu kibernetiskās drošības preču eksports var tikt pakļauts atļaujas piešķiršanas prasībai, ja attiecīgā kompetentā iestāde jūs ir informējusi vai jūs, ņemot vērā pienācīgā pārbaudē gūtos secinājumus, esat informēts par to, ka pastāv bažas par galalietojumu saistībā ar iekšējām represijām un/vai cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību nopietnu pārkāpumu izdarīšanu.

Saskaņā ar ES divējāda lietojuma preču regulas 9. pantu ES dalībvalsts, pamatojoties uz sabiedriskās drošības vai cilvēktiesību apsvērumiem, tostarp terorisma aktu novēršanas nolūkā, var aizliegt I pielikumā neminētu divējāda lietojuma preču eksportu vai izvirzīt prasību saņemt eksporta atļauju.. Eiropas Komisija ir apkopojusi šādu valstu pasākumu sarakstu un publicējusi to *Oficiālajā Vēstnesī*. Šī informācija ir pieejama arī Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē ⁽²⁴⁾.

Šā dokumenta 7. pielikumā ir apkopotas eksporta un divējāda lietojuma preču pārvadājumu ES iekšienē licences prasības.

⁽²³⁾ Patlaban ieroču embargo Eiropas divējāda lietojuma preču regulas 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē piemēro šādām valstīm: sk. <https://www.sanctionsmap.eu>.

⁽²⁴⁾ <https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

2.3.9. Brīdinājuma zīmes

MII un to piegādes līdzekļu izplatīšanas un konvencionālo ieroču destabilizējošas uzkrāšanās risku kontrolei ir vitāli svarīgi saglabāt modrību, lai pamanītu aizdomīgu pieprasījumu vai sadarbības pazīmes. Ar aizdomīgu informāciju ir ļoti ieteicams dalīties ar jūsu iekšējās atbilstības punktu. Atsevišķos gadījumos informācijas nodošana kompetentajai eksporta kontroles iestādei var būt obligāta saskaņā ar ES un valstu normatīvajiem aktiem.

Šā dokumenta 3. pielikumā ir uzskaitītas "brīdinājuma zīmes", kas palīdz pētniekiem vai atbilstības nodrošināšanas personālam veikt sākotnējo novērtējumu par to, vai divējāda lietojuma eksporta kontrole ir piemērojama. Šajā sarakstā brīdinājuma zīmes sagrupētas pēc pētījuma, galalietojuma un galalietotāja, nosūtīšanas un finansējuma, finansēšanas un līguma nosacījumiem. Šis saraksts ir īpaši lietderīgs visām sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm (lai noteiktu, vai ir piemērojama visaptveroša kontrole). Labā prakse ir arī izmantot sarakstu, apkopojot nepieciešamo informāciju sarakstos uzskaitītajām divējāda lietojuma precēm licences pieteikuma procesā.

2.3.10. Tehniskās palīdzības kontrole

Pastāv divu veidu tehniskās palīdzības kontrole, vienu regulē ES divējāda lietojuma preču regula, otru ES valstīs regulē attiecīgie valsts likumi.

Saskaņā ar ES divējāda lietojuma preču regulu tehnoloģija tehniskās palīdzības formā var pastāvēt kā mutiska instrukcija, apmācība, tehniskas informācijas un prasmju vai konsultatīvu pakalpojumu nodošana, tai skaitā telefoniski vai izmantojot elektroniskus līdzekļus. Tādējādi trešā valstī izvietotā pētniecības institūtā strādājošam kolēģim sniegta instrukcija var būt uzskatāma par tehnisko palīdzību. Tehniskajai palīdzībai ir jābūt pietiekami specifiskai, lai tā atbilstu divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā noteiktajām tehnoloģijas robežvērtībām.

Atšķirībā no ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā uzskaitītās tehniskās palīdzības formā pastāvošās divējāda lietojuma tehnoloģijas, tā ietver visu citu tehnisko atbalstu, kas ir saistīts ar remontu, izstrādi, ražošanu, salikšanu, testēšanu, apkalpošanu vai jebkādu tehnisku pakalpojumu, kuru ir paredzēts lietot saistībā ar ķīmisko, bioloģisko vai nukleāro ieroču vai citu nukleāru sprādzieniekārtu izstrādi, ražošanu, lietošanu, vadīšanu, apkalpošanu, uzglabāšanu, atklāšanu, identificēšanu vai izplatīšanu, vai raķešu, kas spēj nogādāt šādus ieročus vai ir saistītas ar militāru galalietojumu galamērķos, kas ir pakļauti ieroču embargo, izstrādi, ražošanu vai glabāšanu.

2.3.11. Eksporta kontrole un ierobežojoši pasākumi (sankcijas)

Gan eksporta kontrole, gan sankcijas nosaka aizliegumus vai ierobežojumus. Eksporta kontrole ir fokusēta uz (ne-)uzskaitītām precēm un katra atsevišķa gadījuma pārbaudi, taču sankcijas primāri ir fokusētas uz ceļošanas aizliegumiem, līdzekļu iesaldēšanām un aizliegumiem darīt ekonomiskus resursus pieejamus īpaši noteiktām personām un subjektiem, un/vai uz noteiktām jomām vērsti pasākumi (piem., noteiktu preču vai pakalpojumu ierobežošana specifiskām valstīm (dažos gadījumos visiem galalietotājiem specifiskā valstī)). Šajos norādījumos netiek sniegta specifiska informācija par ES sankcijām.

Lai iepazītos ar visām attiecīgajā laikā pastāvošajām piemērojamajām ES sankcijām un īpaši noteikto personu un subjektu sarakstu, sk. ES sankciju karti <https://www.sanctionsmap.eu/>.

Vispārīgu informāciju par ES sankcijām skatīt tīmekļa vietnē https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions_en.

Papildu norādījumi var būt darīti pieejami valsts līmenī.

2.3.12. Bieži uzdotie jautājumi

Kas ir eksportētājs ES divējāda lietojumu preču regulas nozīmē?

Eksportētāja definīcija ietver gan fiziskas, gan juridiskas personas. Tas nozīmē, ka eksportētājs var būt pētnieks savā vārdā vai pētniecības organizācija pētnieka vārdā. Eksportētāja definīcija ir attiecināma ne tikai uz eksporta darbībām, bet arī uz visām ES divējāda lietojuma preču regulas kontrolētām darbībām, tostarp IV pielikumā uzskaitīto preču pārvadājumiem ES iekšienē. Pētniecības organizācijas ir atbildīgas par iekšējo organizāciju attiecībā uz to, kas iesniegs pieteikumu licencei.

Jāņem vērā, ka eksportētāja identificēšana atšķiras no eksporta identificēšanas. Ja trešās valsts apmeklējuma laikā pētniekam ir piekļuve, piemēram, kontrolētai tehnoloģijai universitātes pilsētiņā, kas atrodas Savienības muitas teritorijā, tas ir uzskatāms par eksportu. Ja pētnieks atgriežas mājās no viņa apmeklētās trešās valsts un atved sev līdzīgu kontrolētu tehnoloģiju, notiek eksports, kam ir nepieciešama apstiprināta un spēkā esoša licence. Tādējādi licences pieteikums ir jāaizpilda pirms eksportēšanas. Savienības muitas teritorijā esošai personai, kas ir pēdējā persona, kas pieņem lēmumu par kontrolētas tehnoloģijas nosūtīšanu ārpus ES, ir jāpiesakās uz licenci. Katra ES dalībvalsts pati izlemj, kas var iesniegt licences pieteikumu. Tas var būt trešās valsts pētnieks, kas atrodas vizītē, bet daudzos gadījumos šim pētniekam ir jābūt pārstāvim, kas ir iedibināts Savienības muitas teritorijā. Neatkarīgi no tā, kas ir eksportētājs, eksporta kontroles pārkāpums notiek, ja kontrolētā tehnoloģija atstāj Savienības muitas teritoriju bez apstiprinātas un spēkā esošas licences.

Ja publikācija satur kontrolētu tehnoloģiju, vai autoram, universitātei vai zinātniskās informācijas publicētājam ir jāpiesakās licences saņemšanai?

Galvenais aspekts šajā gadījumā ir tas, ka fiziskai vai juridiskai personai ir jāpiesakās atļaujas saņemšanai un tādējādi jādarbojas kā eksportētājam. Kurš to dara, ir atkarīgs no iekšējās politikas vai līgumiskajām attiecībām starp publikācijas autoru un zinātniskās informācijas publicētāju. Ja publicētājs ir iedibināts ārpus ES, tad uz licenci ir jāpiesakās tai personai, kas atrodas ES un kā pēdējā pieņem lēmumu par kontrolētas tehnoloģijas nosūtīšanu ārpus ES.

Vai pētniecības organizācijas darbinieks, ceļojot ārzemēs profesionāla rakstura vizītē, var attālināti piekļūt kontrolētai tehnoloģijai vai programmatūrai, kas izvietota ES bāzētas pētniecības organizācijas serverī?

Darbiniekiem, kuri, ceļojot ārzemēs profesionāla rakstura vizītē, piekļūst kontrolētai tehnoloģijai vai programmatūrai, parasti pirms ceļojuma ir jāiesniedz pieteikums licences saņemšanai. Dažas ES dalībvalstis ⁽²⁵⁾ par galveno nosacījumu nosaka to, vai kontrolētajai tehnoloģijai vai programmatūrai citās valstīs piekļūst citas personas (papildus darbiniekam(-iem)).

Kam ir jāpiesakās uz licenci pētniecības konsorcijs gadījumā, ja konsorciju veido partneri no vairākām ES dalībvalstīm un trešā valsts?

Eksportētājs un līdz ar to – persona, kurai ir jāiesniedz licences pieteikums, ir saņēmēja līgumslēdzēja puse trešajā valstī, un puse, kurai ir tiesības noteikt sūtījumu nosūtīšanu vai nodošanu no ES muitas teritorijas (I pielikuma precēm). Citiem vārdiem sakot, konsorcijs partneris pats vai konsorcijs vadītājs pats var pieprasīt licenci pirms divējāda lietojuma preču nosūtīšanas. Tas ir atkarīgs no noteikumiem līgumā, kas noslēgts starp konsorcijs partneriem un konsorcijs vadītāju.

3. SADAĻA

Iekšējās atbilstības programmas izveide vai pārskatīšana pētījumiem, kas saistīti ar divējāda lietojuma precēm

Ikvienas iekšējās atbilstības programmas (IAP) uzdevums ir sistemātiski risināt un mazināt vienu vai vairākus riska veidus, lai nodrošinātu likumā noteikto saistību vai tādu saistību, kuras organizācija uzņēmusies brīvprātīgi, izpildi.

Pētniecības vidē eksporta kontroles normatīvajiem aktiem atbilstīgu pasākumu izveide ir process, kas prasa laiku un pūles.

Nākamajā sadaļā ir aprakstīti visi galvenie aspekti, kas pētniecības organizācijai būtu jāņem vērā, izstrādājot vai pārskatot savu iekšējo divējāda lietojuma preču eksporta atbilstības sistēmu.

⁽²⁵⁾ Lai noteiktu situāciju jūsu ES dalībvalstī, sk. kompetento iestāžu kontaktinformāciju 9. pielikumā vai sazināties ar savas pētniecības organizācijas atbilstības atbildīgo amatpersonu.

3.1. Riska novērtējums

Apsverot, vai un cik lielā mērā uz to attiecas divējāda lietojuma preču eksporta kontrole, pētniecības organizācijai ir jāveic sākotnējs riska novērtējums, pārbaudot šādus parametrus: ⁽²⁶⁾

- 1) tās darbību priekšmeti (piem., disciplīnas un pētniecības jomas, kurās tā darbojas). Pārskatu par pētniecības jomām, kuras, visdrīzāk, ietekmēs eksporta kontrole, skatīt 1. pielikumā;
- 2) šo darbību veids un tvērums (piem., vietējie pētījumi, elektroniskas mācības un tālmācība, starptautiskās sadarbības apjoms un organizācijas darbībā iesaistīto ārvalstu līdzdalība);
- 3) institucionālās politikas un standartizēto procedūru pašreizējais statuss (piem., organizācijas struktūras veids, esošie drošības risku mazināšanas pasākumi un darbinieku dominējošā attieksme).

Šie parametri ir jānovērtē, ņemot vērā juridiskos pienākumus, kas noteikti ES un valstu tiesību aktos par eksporta kontroli ⁽²⁷⁾. Šā sākotnējā riska novērtējuma beigās pētniecības organizācija varēs noteikt savu konkrēto divējāda lietojuma preču riska profilu. Tas palīdzēs organizācijai apzināt tos pētniecības darbību aspektus, kuri ir jāietver IAP (tās iekšējās eksporta atbilstības sistēmas tvērums), un vērst IAP uz organizācijas konkrētajiem apstākļiem (piem., struktūru, institucionālajām procedūrām un pieejamajiem resursiem).

Sākotnējais riska novērtējums ir noderīgs, izstrādājot un īstenojot IAP pasākumus, kas ir efektīvi, samērīgi un pielāgoti organizācijas konkrētajam profilam. Bieži ir ieteicams sākt, pievēršoties darbībām / pētniecības jomām, kurās ir nepieciešama tūlītēja rīcība, un tādām jomām, kuras ir viegli identificējamas kā tādas, kas saistītas ar divējāda lietojuma precēm. Pēc tam IAP var paplašināt, ietverot turpmākos riskus un stingrākas mazināšanas procedūras. Divējāda lietojuma iekšējās atbilstības pasākumu integrēšana esošajās institucionālajās politikās un procedūrās bieži ir būtisks faktors efektivitātes un sinerģijas radīšanā.

Pētniecības organizācijām būtu jāapsver tādas dinamiskas tiesiskās un pētniecības vides izveide, kurā riski būtu jānosaka vai jāpārvērtē regulāri, un tādējādi iekšējie atbilstības pasākumi ir atkarīgi no arvien mainīgajiem kontroles sarakstiem un ikreiz veiktajām pētniecības organizācijas darbībām. Patiesi, tādu materiālu, iekārtu, programmatūras un tehnoloģiju novērtēšana, kuras ir iesaistītas pētniecībā vai tiek izveidotas tās rezultātā, notiek saskaņā ar "eksporta izvērtēšanas procesu un procedūrām", kā paskaidrots 4. pamatelementa aprakstā.

3.2. IAP pamatelementi

Šī sadaļa ir balstīta uz Komisijas 2019. gada 30. jūlija Ieteikuma (ES) 2019/1318 par iekšējās atbilstības programmām divējāda lietojuma preču tirdzniecības kontrolei saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 428/2009.

Tajā ir aprakstīta IAP pamatelementu pielāgošana, lai padarītu tos piemērotākus izmantošanai pētniecības kontekstā. Šī pielāgošana ir balstīta uz atgriezenisko saiti, kas saņemta no pētniecības kopienas, un tā ir formulēta tālāk norādītajās apakšsadaļās.

1. Augstākā līmeņa vadības apņemšanās nodrošināt atbilstību
2. Organizatoriskā struktūra, pienākumi un resursi
3. Mācības un izpratnes veicināšana
4. Eksporta izvērtēšanas process un procedūras
5. Darbības rezultātu pārskatīšana, revīzijas, ziņošana un korektīvi pasākumi
6. Uzskaitē un dokumentēšana
7. Fiziskā un informācijas drošība

Šā dokumenta 4. pielikumā ir sniegts kontrolsaraksts attiecībā uz katru pamatelementu, lai atbalstītu IAP izstrādi vai vēlāk pārskatītu esošu IAP.

⁽²⁶⁾ C. Charatsis, "Interferences between non-proliferation and science: 'exporting' dual-use know-how and technology in conformity with security imperatives", Eiropas Savienības Publikāciju birojs (Kopīgais pētniecības centrs–Eiropas Komisija un Ljēžas Universitāte), 2017. gada decembris, 153., 154. un 155. lpp. Sk. arī tās pašas publikācijas 8. nodaļu, kurā sniegts sākotnējā riska novērtējuma piemērs pētniecības vidē.

⁽²⁷⁾ Pārskats par eksporta kontroles saistībām ES līmenī ir sniegts šo norādījumu 2. sadaļā.

3.2.1. Augstākā līmeņa vadības apņemšanās nodrošināt atbilstību

Augstākā līmeņa vadības apņemšanās un atbalsts IAP ir būtisks gan simbolisku, gan praktisku iemeslu dēļ. Organizācijas augstākās vadības struktūras/funkcijas izsludināts paziņojums par apņemšanos ievērot eksporta kontroles tiesību aktus var veicināt darbinieku informētību, palielināt attiecīgo atbilstības pasākumu nozīmi un palīdzēt piesaistīt citu organizācijas struktūrvienību cilvēkresursus un tehniskos resursus.

Kas sagaidāms no pētniecības organizācijām?

Tāpat kā ikvienā organizācijā, augstākā līmeņa vadības apņemšanās mērķis ir palielināt atbilstības pasākumu leģitimitāti un izveidot vai uzlabot organizatorisko kultūru, kas uzlabo divējāda lietojuma preču eksporta kontroles prasības. Pētniecības vidē augstākās vadības apņemšanās ir būtiska, lai veicinātu un aktīvi atbalstītu IAP ieviešanu.

Ņemot vērā to, ka pētniecības organizācijām un jo īpaši universitātēm bieži ir decentralizēti organizācijas struktūras modeļi, varētu būt lietderīgi apsvērt saistību izpaušmes nodaļas, fakultātes vai skolas līmenī (piem., dažādi fakultāšu/skolu dekāni). Šāda pieeja var būt īpaši svarīga organizācijām, kas sastāv no tikai dažām struktūrvienībām, kuras potenciāli var skart eksporta kontrole.

Šis elements tiek realizēts ar rakstisku paziņojumu un atbalstu no augstākā līmeņa vadības, kas nodrošina atbilstošus organizatoriskos resursus, cilvēkresursus un tehniskos resursus organizācijas IAP vajadzībām. Šāds saistību paziņojums aicina visus iesaistītos darbiniekus ievērot attiecīgos ES un dalībvalstu normatīvos aktus un veikt nepieciešamos piesardzības pasākumus, izmantojot kontrolētas izejvielas vai sasniedzot pētniecības iznākumus, kuri ir uzskatāmi par paaugstināta riska un kurus varētu kontrolēt.

Kādas ir veicamās darbības?

Izstrādāt saistību paziņojumu, kurā norādīts, ka personāls (zinātniskais un administratīvais) ievēro visus ES un valstu normatīvos aktus par divējāda lietojuma preču eksporta kontroli, piemērojot organizācijas politikā un procedūrās paredzētos mazināšanas pasākumus. Norāda neatbilstības gadījumu iespējamās sekas organizācijai un iesaistītajām personām.

Skaidri un regulāri sniegt saistību paziņojumu visiem potenciāli iesaistītajiem darbiniekiem (arī darbiniekiem, kuriem nav nozīmes divējāda lietojuma preču eksporta kontrolē), lai palielinātu informētību un veicinātu kultūru, kurā tiek nodrošināta atbilstība divējāda lietojuma preču eksporta kontroles normatīvajiem aktiem.

Apsvērt iespēju izmantot visus pieejamos līdzekļus (vai nu elektroniskos, vai drukātos), lai publiskotu paziņojumu un informācijas avotus attiecībā uz organizācijas iekšējām atbilstības procedūram ⁽²⁸⁾.

3.2.2. Organizatoriskā struktūra, pienākumi un resursi

Katra pētniecības organizācija ir unikāla, un tāpēc pastāv vairāk nekā tikai viens veids, kā organizēt atbilstības procedūras un sadalīt attiecīgos pienākumus. Tomēr precīzi definētu procedūru un pienākumu kopums eksporta atbilstības jomā var palīdzēt organizācijai sasniegt tās atbilstības mērķus un uzlabot tās vadības modeli kopumā.

Kas sagaidāms no pētniecības organizācijām?

Pētniecības kontekstā ir jāņem vērā dažādi atbildības veidi. Parasti šādus pienākumus kopīgi uzņemsies gan administratīvais, gan zinātniskais personāls.

⁽²⁸⁾ Pētniecības organizācijas varētu arī apsvērt iespēju izplatīt paziņojumu gan publiskās, gan iekšējās tīmekļa vietnēs, rīcības kodeksos un Civildienesta noteikumos, lai informētu darbiniekus par tirdzniecības kontroles nozīmi un neatbilstības izmaksām pētniecības kopienai un universitātei.

Pirmais atbildības veids attiecas uz vispārējo atbildību par organizācijas atbilstības politikas piemērošanu, kas ir organizācijas vadības ziņā. Šī atbildība varētu būt saistīta ar licences pieteikumu apstiprināšanu, pārraudzību pār to, ka atbilstības nodrošināšanai tiek piešķirti pietiekami resursi, kā arī ar nodrošināšanu, ka tiek regulāri pārskatīti un atjaunināti ieviestie atbilstības pasākumi. Dažās dalībvalstīs šī funkcija ir jāpilda augstākā līmeņa vadības pārstāvim.

Otrā veida atbildības ietvaros izveidot eksporta atbilstības struktūru, kas atbild par organizācijas atbilstības pasākumu izstrādi un/vai īstenošanu. Šīs struktūras uzdevumi var ietvert atbildēšanu uz eksporta kontroles pieprasījumiem un lemšanu, vai licences pieteikums ir atbilstošs un kādi mazinoši pasākumi ir nepieciešami konkrētas darbības izpildei. Eksporta kontroles struktūra var arī palīdzēt darbiniekiem izprast licences nosacījumus, piemērot uzticamības pārbaudes un uzturēt atbilstošu uzskaiti.

Šo atbildību parasti uzņemas struktūrvienība, kurai ir pieredze juridisko saistību izpildē un mijiedarbībā ar organizācijas personālu un ārējiem līdzstrādniekiem⁽²⁹⁾. Organizācijā ir jābūt vismaz vienai personai, kurai ir uzticēti eksporta atbilstības jautājumi. Ja iespējams, eksporta kontroles struktūrai ir jābūt brīvai no interešu konfliktiem. Tāpat tai vajadzētu būt tiešai piekļuvei augstākajai vadībai, kā arī pienākumam ziņot tai.

Papildus tam, iespējams, dažādās organizācijas struktūrvienībās būtu jāierīko kontaktpunkti, kas var veicināt informētību, vadīt administratīvo un zinātnisko personālu ikreiz, kad rodas būtiska problēma, un vajadzības gadījumā nosūtīt jautājumus un pieprasījumus eksporta kontroles struktūrvienībai.

Trešais atbildības veids attiecas uz praktisku pasākumu īstenošanu, kas ir jāveic zinātniskajam personālam, lai nodrošinātu atbilstību organizācijas atbilstības prasībām. Šai struktūrai ir uzdevumi, kas ietver tādu projektu identificēšanu, kuriem varētu būt vajadzīga licence, galalietojuma/galalietotāja pārbaūžu piemērošanu un noteiktu mīkstinošu pasākumu veikšanu un apstiprinājumu sniegšanu, veicot pētniecības darbības. Lai gan visiem iesaistītajiem darbiniekiem, veicot savu darbu, ir jāievēro organizācijas atbilstības procedūras, parasti atbildību par paaugstināta riska projektu identificēšanu un nepieciešamo pārbaūžu veikšanu uzņemas projekta vadītājs. Bieži tā ir persona, kas piesaista finansējumu un koordinē projektu organizācijas ietvaros un atsevišķu pētniecības darbību kontekstā ir pazīstama kā galvenais pētnieks.

Administratīvais personāls (piem., no iepirkuma un juridiskās nodaļas) var pārraudzīt noteiktu atbilstības nodrošināšanas uzdevumu izpildi, kā paredz atbilstības politika. Šādi darbinieki var būt daļa no eksporta atbilstības struktūrvienības vai vienkārši cieši sadarboties ar to.

Administratīvie darbinieki var identificēt jautājumus, kuriem pētniecības personāls nav pievērsis uzmanību. Tādā veidā apmācīti administratīvie darbinieki varētu darboties arī kā "sargi", ja citi aizsardzības pasākumi neizdodas⁽³⁰⁾.

Šā dokumenta 6. pielikumā ir sniegti divi piemēri iespējamajai atbilstības organizācijas struktūrai pētniecības vidē.

Kādas ir veicamās darbības?

Noteikt, kuras organizācijas daļas ir būtiskas eksporta kontroles atbilstības nodrošināšanai. Identificēt un iecelt personu(-as), kurai(-ām) ir vispārēja atbildība, un norīkot vismaz vienu personu darbam eksporta atbilstības struktūrvienībā. Atkarībā no organizācijas vajadzībām šai personai var nākties veikt uzdevumus saistībā ar divējāda lietojuma preču eksporta kontroli tikai nepilna laika režīmā.

⁽²⁹⁾ Atkarībā no organizācijas struktūras pieredze šādu uzdevumu veikšanā, visticamāk, būs "atbilstības nodrošināšanas birojam", "juridiskajai nodaļai", "pētniecības birojam", "drošības nodaļai" vai "tehnoloģiju pārneses birojam". Konkrētie lietotie termini ir ierosinoši nosaukumi, kurus bieži izmanto dažādās pētniecības organizācijās. Ieteikto struktūrvienību piemēru saraksts nav izsmelošs.

⁽³⁰⁾ Piemēram, apstrādājot līgumus un nolīgumus, apmācīts administratīvais personāls var identificēt līgumiskās prasības, kas potenciāli rada eksporta kontroles problēmas (piem., ierobežojumus piekļuvei pētījumu rezultātiem), atsaucas uz sensitīviem lietiskās pētniecības tematiem un/vai rada aizdomas par galalietotājiem/galalietojumu un galamērķiem / iesaistītajiem pilsoņiem. Tāpat arī administrācija var saskarties ar eksporta atbilstības struktūrvienības neatbilstību eksporta licenču noteikumiem vai citām IAP prasībām visā projektu un pētniecības darbību izpildē.

Apsvērt visus dažādos atbildības veidus un ar atbilstību saistītās funkcijas. Noteikt skaidrus procesus un atbildību gan administratīvajam, gan zinātniskajam personālam. Sākt ar struktūrvienībām, kas veic pētniecību kritiskā jomā, un paplašināt darbību, lai ietvertu citas, mazāk sensitīvas struktūrvienības, pilnveidojot atbilstības sistēmu. Neaizmirst noteikt pilnvaru deleģēšanu (piem., slimības vai atvaļinājuma gadījumā) un atbalsta funkciju izpildītājus, ja iespējams.

Nodrošināt, ka IAP tiek piešķirti pietiekami resursi, un ņemt vērā zināšanas un prasmju kopumu, kas nepieciešams gan no juridiskās, gan no tehniskās ekspertīzes viedokļa. Ieteicams izveidot rakstveida darba aprakstus.

Būt gataviem pilnībā izmantot zināšanas un pieredzi, kas jau ir pieejamas dažādās organizācijas daļās. Konsultēties ar dažādu struktūrvienību (piem., iepirkumu, drošības un juridiskās nodaļas) kolēģiem par veidiem, kā pieejamo politiku un procedūras varētu pielāgot eksporta atbilstības prasībām. Apsvērt iespēju izveidot – kopā ar organizācijas IT atbalsta nodaļu – tiešsaistes rīkus un procedūras, lai atvieglotu iekšējo atbilstības nodrošināšanas pasākumu īstenošanu.

Kodificēt organizācijas eksporta atbilstības politiku un procedūras, tostarp galveno atbildības ķēdi rokasgrāmatās/ceļvežos, un padarīt tās pieejamas organizācijai elektroniskā vai papīra formātā. Mēģināt izmantot valodu, kas ir pēc iespējas precīzāka un skaidrāka. Apsvērt iespēju iekļaut piemērus un praktiskus gadījumus, piemēram, tos, kas aprakstīti šajos norādījumos vai valsts avotos.

Pārliecinieties, ka zinātniskais un administratīvais personāls zina, kāda procedūra ir jāievēro un kurš ir atbilstīgais kontaktpunkts ikreiz, kad rodas jautājums par eksporta kontroli.

3.2.3. Mācības un izpratnes veicināšana

Mācības un izpratnes veicināšana ir ikvienas IAP būtisks aspekts, ko vajadzētu pielāgot pētniecības organizācijas konkrētajai situācijai. Izpratnes veicināšana tiek uzskatīta par pirmo soli, lai gan zinātniskais, gan administratīvais personāls varētu izprast drošības riskus un pildīt savus pienākumus saskaņā ar eksporta kontroles tiesību aktiem un organizācijas IAP. Mācības ietver specializētus kursus, kas pielāgoti organizācijas funkcijām un personālam, kuru skar eksporta kontrole.

Kas sagaidāms no pētniecības organizācijām?

Pētniecības organizācijām ir jāapsver izpratnes veicināšanas un mācību iniciatīvas dažādos līmeņos, izmantojot dažādus līdzekļus un nosakot dažādus mērķus.

Pirmkārt, vispārējs ievads eksporta kontroles jautājumos visiem potenciāli iesaistītajiem pētniecības darbiniekiem un studentiem ir būtisks, lai veicinātu izpratni un atbildības kultūru visā organizācijā. To var paveikt, iekļaujot atsauces uz eksporta kontroles mērķiem un ar tiem saistītajiem iekšējiem pasākumiem rīcības kodeksos, tīmekļa lapās par ētiku un pētniecības integritāti, kā arī regulāri sniegtos vispārējos drošības un aizsardzības kursus ⁽³¹⁾.

Otrkārt, būtu jāizstrādā vispārēji mācību un izpratnes veicināšanas pasākumi tiem zinātniskajiem darbiniekiem, kuri nāk no organizācijas struktūrvienībām, kas sākotnējā riska novērtējumā un turpmākajos atkārtotajos novērtējumos ir identificētas kā būtiskas eksporta kontrolei. Šo mācību mērķis ir iepazīstināt darbiniekus ar eksporta kontroles prasībām un nodrošināt, ka viņi var veikt nepieciešamās darbības, ja rodas jautājums vai bažas, izstrādājot, plānojot un veicot viņu pētījumus.

Treškārt, būtu jānodrošina mērķtiecīgas mācības administratīvajam personālam, kas nodarbojas ar dažādu iekšējās kontroles procedūru īstenošanu, piemēram, tādu procedūru, kuras attiecas uz drošību, iepirkumu, tehnoloģiju nodošanu, līgumiem un sadarbību pētniecībā. Tāpat būtu jāorganizē specializētas mācības pētniecības personālam, kuru regulāri skar eksporta kontroles īstenošana, jo tas ir iesaistīts paaugstināta riska projektos, kuriem vajadzīga īpaša uzmanība un kontroles pasākumi.

⁽³¹⁾ Pētniecības organizācija un jo īpaši Universitāte varētu īstenot turpmākas iniciatīvas, lai iekļautu izpratnes veicināšanas sadaļu par neizplatīšanas un eksporta kontroles jautājumiem visaugstākā riska disciplīnu mācību programmās.

Pētniecības organizācija var veikt ļoti atšķirīgu veidu pētījumus, un divējāda lietojuma preču eksporta kontroles saraksti attiecas uz plašu preču un tehnoloģiju spektru. Tas nozīmē, ka pastāv nepieciešamība apsvērt iespēju izstrādāt mācību materiālus un pieejas, kas ir pielāgotas auditorijai, kura nāk no dažādām struktūrvienībām un kurai ir atšķirīgas zināšanas un pieredze.

Ņemot vērā eksporta kontroles tiesību aktu dinamisko raksturu un attīstību šajā jomā, mācības būtu jāveic katru gadu, kamēr personālam, kas ir galvenokārt atbildīgs par IAP darbību, regulāri būtu jāatjaunina pieejamie rīki un informatīvie materiāli.

Sazinieties ar savu valsts iestādi par to, vai ir pieejami papildu resursi, piemēram, informatīvo sesiju un biļetenu abonēšana, valsts norādījumi un mācības.

Kādas ir veicamās darbības?

Nodrošināt obligātas, periodiskas mācības visiem darbiniekiem, kuri potenciāli iesaistīti eksporta kontrolei pakļautās darbībās ar divējāda lietojuma precēm, lai veicinātu izpratni par eksporta kontroles jautājumiem, kā arī atbildības kultūru visā organizācijā.

Ja iespējams, izmantot esošās mācību iniciatīvas, piemēram, ievadkursus jaunpieņemtajam personālam, lai iekļautu atsaucē uz eksporta atbilstības nodrošināšanas pasākumiem un prasībām. Ievērojot to pašu pieeju attiecībā uz Civildienesta noteikumiem un jau izmantoto didaktisko materiālu.

Izmantojot izpratnes veicināšanas rīkus (piem., lēmumu pieņemšanas shēmu, iekštīkla tīmekļa lapas, informāciju un apstiprinājuma piezīmes ar eksporta kontroli saistītajās procedūrās), nodrošināt, ka visi iesaistītie darbinieki ir informēti par visām iekšējām politikām un pasākumiem eksporta kontroles jomā. Lietderīgi izmantot materiālus, kas satur informāciju par attiecīgajiem ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles tiesību aktiem, kontroles sarakstiem un ierobežojošiem pasākumiem, kā arī valstu pasākumiem un embargo. Apsvērt iespēju padarīt lietotājam draudzīgus rīkus (kas izstrādāti organizācijas iekšienē vai ko izstrādājuši ārēji resursi) pieejamus visiem iesaistītajiem darbiniekiem, lai atvieglotu orientēšanos attiecīgajos juridiskajos dokumentos un to atjauninājumos. Ja iespējams, apsvērt pielāgotas mācības gan administratīvajam, gan zinātniskajam personālam.

Vajadzības gadījumā apsvērt iespēju izmantot iespējas apgūt valsts vai ES mācības divējāda lietojuma preču eksporta kontroles jomā.

Mācībās vai eksporta izpratnes veicināšanas programmās visos iespējamajos gadījumos ņemt vērā pieredzi, kas gūta no darbības pārskatiem, revīzijām, ziņojumiem un korektīvajiem pasākumiem. Pretējā gadījumā ņemt vērā visus konstatējumus, kas norāda uz spēkā esošo atbilstības nodrošināšanas pasākumu nepietiekamu darbību.

3.2.4. Eksporta izvērtēšanas process un procedūras

Šis elements ietver iekšējos pasākumus, kas organizācijai būtu jāīsteno, lai nodrošinātu, ka "eksports" netiek veikts bez vajadzīgās licences vai pretrunā ar jebkādiem attiecīgajiem eksporta ierobežojumiem vai aizliegumiem.

Eksporta izvērtēšanas procesā tiek apkopota un analizēta attiecīga informācija par šādiem aspektiem – preču klasifikācija, darbības riska novērtējums, licences noteikšana un piemērošana, kā arī darbības pēc licencēšanas. Veicot tālāk minētos pasākumus, pētniecības organizācijai ir jāizstrādā un jāīsteno eksporta izvērtēšanas process, ņemot vērā dažādos veikto darbību veidus, esošo institucionālo politiku un procedūras, kā arī konkrētās problēmas, kas saistītas ar organizācijas riska profilu.

Kas sagaidāms no pētniecības organizācijām?

Eksporta izvērtēšanas process ir organizācijas iekšējo atbilstības nodrošināšanas pasākumu pamatā. Šā aspekta īstenošana ir jāuzņemas gan administratīvajam, gan zinātniskajam personālam, jo to atbilstības nodrošināšanas uzdevumiem ir savstarpēji pastiprinoša ietekme uz IAP darbību. Mērķis ir izveidot izvērtēšanas procedūras, kurās precizēti pasākumi, kas saistīti ar eksporta kontroles tiesību aktu un organizācijas iekšējās kontroles politikas ievērošanu. Atkarībā no veiktā pētījuma tvēruma un jutīguma eksporta kontroles izvērtēšanas process var attiekties uz vairākām šādām darbībām:

— preču eksportēšana (izmantojot taustāmus pārvadāšanas līdzekļus),

- līgumu slēgšana (galvenokārt ar starptautiskiem partneriem) ⁽³²⁾,
- pētījumu rezultātu patentēšana/licencēšana,
- publicēšana (piem., raksti, konferenču materiāli, programmatūra),
- elektroniska pārraide (ieskaitot preču pieejamības nodrošināšanu tiešsaistē),
- darbinieku pieņemšana darbā un apmeklētāju pieņemšana (galvenokārt saistīta ar sankcijām),
- ceļošana uz ārzemēm.

Pētniecības organizācija var apsvērt iespēju pielāgot tās institucionālo politiku un procedūras attiecībā uz visām iepriekš minētajām darbībām, iekļaujot eksporta kontroles pārbaudes un verifikāciju. Lielāko daļu laika pētniecības institūtiem, kas nav universitāšu pētniecības institūti, ir centralizētas procedūras, kuras var pielāgot, lai pieņemtu šādas izvērtēšanas un mazināšanas darbības. Universitātes var izvēlēties ievērot tādu pašu pieeju, kas pielāgota to vajadzībām.

Pētniecības organizācijā un jo īpaši universitātē eksporta kontrolei pakļautas darbības var tikt veiktas gan formālas sadarbības ar ārējiem partneriem, gan neformālas apmaiņas kontekstā. Pēdējā no minētajiem gadījumiem apmaiņa var notikt galvenokārt atsevišķu pētnieku līmenī. Tāpēc eksporta izvērtēšanas procesā tiek aplūkotas abas iespējas un ieviestas izvērtēšanas procedūras un pārbaudes, lai noteiktu, vai konkrēta pētniecības darbība ir saistīta ar kontrolētas preces "eksportu".

Atsevišķiem pētniekiem ir jāspēj identificēt eksporta kontroles problēmas un ziņot par tām to pētījumu veikšanas laikā. To var īstenot, izmantojot vispārīgus rīkus, piemēram, lēmumu pieņemšanas shēmas, pēc kurām vadās pētnieki, īstenojot darbības, kas jāveic, identificējot iespējamās eksporta kontroles problēmas ⁽³³⁾. Turklāt institucionālajos procesos, kuros ir atļautas iepriekšminētās darbības, varētu integrēt mērķtiecīgas procedūras un pārbaudes. Piemēram, pētniecības organizācija savā tiešsaistes sistēmā, kas paredzēta, lai apstiprinātu ceļojumus uz ārzemēm, varētu ievietot informatīvu piezīmi un prasību pētniekiem pirms pieprasījuma iesniegšanas veikt eksporta kontroles pārbaudes ⁽³⁴⁾.

Turklāt eksporta izvērtēšanas procedūras būtu jāiekļauj pētniecības projekta plānošanas posmā un jāveic pirms oficiāla nolīguma noslēgšanas ar citām partnerorganizācijām. Jau šajā posmā projekta mērķu un finansējuma avota definēšanai varētu būt ietekme no eksporta kontroles viedokļa.

Eksporta kontroles problēma var rasties dažādos projekta darbības posmos. Dažos gadījumos eksporta kontroles atļauja var kļūt aktuāla tikai pētniecības projekta pēdējā posmā, kad pētniecības organizācija / pētnieks izvēlas dalīties ar eksporta kontrolei pakļautu iznākumu ar trešām personām, piemēram, ar licences līguma starpniecību. Tādējādi tiek akcentēts, cik svarīgi ir ieviest eksporta kontroles pārbaudes dažādās institucionālās procedūrās.

Citās situācijās, jo īpaši tajās, kas saistītas ar sadarbību ar starptautiskiem partneriem, pētījums var ietvert paaugstināta riska tehnoloģiju atklāšanu un eksporta kontrolei pakļautu iznākumu nosūtīšanu dažādos projekta posmos. Tāpēc projektos, kas atzīmēti kā paaugstināta riska, ir lietderīgi pievienot eksporta kontroles pārbaudes un mazinošus pasākumus visā projekta darbības laikā. To ir svarīgi norādīt līgumā, kas parakstīts ar citām organizācijām.

Visos iepriekš minētajos gadījumos izveidojamajās eksporta izvērtēšanas procedūrās ir jāņem vērā šādi aspekti:

- preču, tostarp programmatūras un tehnoloģiju, klasificēšana;
- darbības riska novērtēšana:
 - embargo, sankciju vai paaugstināta riska galamērķu un struktūru kontrole ⁽³⁵⁾,

⁽³²⁾ Tas ietver līgumus par finansējumu un sadarbību saskaņā ar līgumiem, saprašanās memorandiem utt.

⁽³³⁾ Šādu rīku varētu ievietot tiešsaistē organizācijas iekšējā tīmekļa vietnē, piemēram, sadaļā par pētniecības integritāti vai atbilstību drošības un aizsardzības noteikumiem. Tam var būt zināma lietderība arī izpratnes veicināšanas jomā.

⁽³⁴⁾ Ir atzīts, ka ne visām pētniecības organizācijām ir ieviesta institucionālā politika, lai sniegtu atļauju darbībām, kas potenciāli rada eksporta kontroles risku. Turklāt neformālas apmaiņas un sadarbības pasākumiem atļaujas parasti netiek sniegtas ar institucionāla mehānisma palīdzību.

⁽³⁵⁾ Attiecībā uz paaugstināta riska galamērķiem un struktūrām netiek piemērots embargo vai sankcijas, bet (dažu) divējāda lietojuma preču nosūtīšana vai pārvešana uz tām var būt kritiska atsevišķos gadījumos, piem., izplatīšanas vai cilvēktiesību problēmu dēļ. Dalībvalstu valdības var piemērot savas pieejas šajā jautājumā. Šaubu gadījumā noteikti ir jāsazinās ar attiecīgo kompetento iestādi.

- norādītā galalietojuma un iesaistīto personu izvērtēšana,
- novirzīšanas riska izvērtēšana,
- visaptveroša kontrole attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm.

Ja preču klasificēšanas rezultāts un darbības riska novērtējums liek secināt, ka darbība tiek kontrolēta, ir jāaplūko tālāk norādītie papildu aspekti:

- noteikšana, kura licence (atļauja) ir vajadzīga (piem., eksportam, starpniecībai, pārvadājumiem un tranzītam), kā arī pieteikums šādas licences saņemšanai, un ⁽³⁶⁾
- pēclificēšanas kontrole, tostarp sūtījumu kontrole un atbilstības nodrošināšana atļaujas nosacījumiem.

Ierobežotā skaitā gadījumu var tikt noteikts, ka organizācijai vai atsevišķam pētniekam ir jāatturas no noteiktas darbības vai ka projekts vai sadarbība ar sadarbības organizāciju nevar notikt. Piemēram, tā var būt gadījumā, ja iesaistītā puse ir iekļauta ierobežotā sarakstā saskaņā ar sankcijām vai ja organizācija uzskata, ka pētniecības iznākumu negodīgas izmantošanas risks trešā valstī ir augsts. Tāpat ir iespējams, ka kompetentā iestāde noliedz (t. i., noraida) pieteikumu eksporta atļaujai saskaņā ar piemērojamiem eksporta kontroles tiesību aktiem, piemēram, ja tās novērtējumā konstatēts izplatīšanas risks.

Ja eksporta izvērtēšanas procesā rodas šaubas vai aizdomas, jo īpaši par norādītā galalietojuma un iesaistīto personu vai novirzīšanas riska izvērtēšanas rezultātiem, ir jāsazinās ar tās ES dalībvalsts kompetento iestādi, kurā attiecīgā organizācija ir iedibināta.

Kādas ir veicamās darbības?

Izveidot eksporta izvērtēšanas procedūras, kas ļauj jūsu organizācijai veikt riska novērtējumu, kurā aplūkotas visas dažādās potenciāli paaugstināta riska darbības un riska avoti. Šīs procedūras dod iespēju individuāliem pētniekiem, studentiem, projektu vadītājiem un administratīvajam personālam palīdzēt novērtēt eksporta kontroles riskus, kas saistīti ar organizācijas darbību.

Ja iespējams, pielāgot organizācijas institucionālo politiku un procedūras, lai pieņemtu eksporta kontroles pārbaudes potenciāli paaugstināta riska darbībām (piegāde, līgumu slēgšana, publicēšana, koplietošana tiešsaistē utt.) un nodrošinātu mazinošus pasākumus attiecībā uz projektiem, kas atzīmēti kā paaugstināta riska projekti.

Apsvērt iespēju izmantot vispārīgus riska novērtēšanas rīkus (piem., plūsmas diagrammas) ⁽³⁷⁾, kā arī datu ieguves metodes ⁽³⁸⁾ un citu programmatūru, lai izvērtētu preces, projektus un saistītās darbības, balstoties uz eksporta kontroles sarakstiem un ierobežoto struktūru un galamērķu sarakstiem.

Preču klasificēšana

Šī izvērtēšanas procedūras aspekta mērķis ir saprast, vai pētījuma ietvaros izmantotā vai saražotā prece ietilpst kontroles saraksta(-u) tvērumā, vai arī pētniecības projekts nonāks saskarē ar kontrolētām precēm.

⁽³⁶⁾ Ņemiet vērā, ka 2.3.7. sadaļā ir uzskaitītas dažādu veidu atļaujas, kuras varētu attiekties uz konkrēto darbību. Atkarībā no galamērķiem un precēm, kas saistītas ar kontrolētu darbību, pētniecības organizācija var izmantot vienkāršotas licencēšanas procedūras, piem., tādas, kas paredzētas saskaņā ar ES vispārējām eksporta atļaujām (*EU General Export Authorisation, EUGEA*).

⁽³⁷⁾ Licences prasību plūsmas diagrammas piemērs divējāda lietojuma preču eksportam un pārvadājumiem ES iekšienē ir sniegts 5. pielikumā. Organizācijas varētu apsvērt iespēju izstrādāt citas shēmas un tiešsaistes rīkus, kas vislabāk atbilst to vajadzībām.

⁽³⁸⁾ Eiropas Komisija ir izstrādājusi teksta ieguves rīku, kas var palīdzēt pētniecības organizācijām novērtēt to iepriekšējos zinātniskos darbus, lai identificētu jau izstrādātus un publicētus rakstus, patentus vai ES finansētus projektu rezultātus, kuriem varētu būt potenciāls divējāda lietojuma saturs. Tādā veidā pētniecības organizācija var mērķtiecīgāk virzīt savas iekšējās izpratnes veidošanas darbības un pastiprināt to atbilstības nodrošināšanas pasākumus. Lai iegūtu vairāk informācijas, skatiet *Tools for Innovation Monitoring (TIM)* divējāda lietojuma platformu https://knowledge4policy.ec.europa.eu/text-mining/tim-dual-use_en.

To veic, salīdzinot preces tehniskos raksturlielumus ar ES un valstu divējāda lietojuma preču kontroles sarakstiem. Attiecīgā gadījumā identificēt, vai uz precī attiecas ierobežojoši pasākumi (sankcijas un embargo), ko noteikusi ES vai tā ES dalībvalsts, kurā attiecīgā organizācija ir iedibināta ⁽³⁹⁾.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka programmatūrai un tehnoloģijām, kas atbilst kontroles specifikācijām, varētu piemērot atbrīvojumu, ja uz tām attiecas atbrīvojumi "fundamentāli zinātnes pētījumi" un "atklātībā pieejams" (sk. 2.3.5. sadaļu).

Mēģināt noteikt, vai paredzētajā projektā tiks izmantotas kontrolētas preces, un pārbaudīt, vai projekta iemaksas atbilst kontroles sarakstā norādītajām robežvērtībām. Projektiem, kas identificēti kā paaugstināta riska, tiek paredzētas eksporta izvērtēšanas pārbaudes visā projekta dzīves ciklā.

Īpašu uzmanību pievērst divējāda lietojuma komponentu un rezerves daļu klasifikācijai un tādas divējāda lietojuma programmatūras un tehnoloģiju klasifikācijai, kuras var nosūtīt pa e-pastu vai darīt pieejamas ar "mākoņa" pakalpojuma starpniecību ārvalstīs.

Piesardzības nolūkā apsvērt iespēju pārbaudīt, vai organizācijas laboratorijās un repozitorijos pastāv divējāda lietojuma preces, uz kurām attiecas kontroles saraksti. To klātbūtne var norādīt uz eksporta kontroles jutīguma aspektiem. Pārbaudīt iespēju reģistrēt savos krājumos to, vai uz precī (jaunu, lietotu vai rezerves) attiecas divējāds lietojums, un tādēļ eksporta gadījumā ir vajadzīga īpaša apstrāde.

Konsultēties ar projekta vadītājiem un pieejamiem ekspertiem, lai apkopotu informāciju par jūsu divējāda lietojuma preču iespējamo ļaunprātīgo izmantošanu tradicionālo militāro ieroču vai MII kontekstā.

Sadarbojoties ar uzņēmumiem vai citām pētniecības organizācijām, ir laba prakse pieprasīt no tām papildu informāciju par tehniskajiem parametriem un to materiālu, sastāvdaļu un apakšsistēmu kontroles statusu un klasifikāciju, kuras attiecīgā organizācija izmantos.

Saskaņā ar ES divējāda lietojuma preču regulas 11. panta 9. punktu attiecībā uz pārvadājumiem ES iekšienē attiecīgajos dokumentos (līgums, pasūtījuma apstiprinājums, rēķins vai nosūtīšanas pavadvīze) ir jānorāda, ka darījums ietver sarakstos uzskaitītas divējāda lietojuma preces, uz kurām attiecas kontrole, ja tās eksportē no ES.

Darbības riska novērtējums

Eksporta izvērtēšanas procesā tiek ņemti vērā arī paaugstināta riska pētniecības projektā iesaistītie partneri un visi dažādie kontrolēto pētījumu iznākumu saņēmēji, kā arī risks, ka šie saņēmēji var izmantot šādus iznākumus nelikumīgiem mērķiem. Šo norādījumu 3. pielikumā iekļautais brīdinājuma zīmju jautājumu saraksts palīdz novērtēt dažādos ar darbību saistītos riskus.

Embargo, sankciju vai paaugstināta riska galamērķu un struktūru kontrole

Nodrošināt, ka nevienai no projektā vai paaugstināta riska darbībā iesaistītajām pusēm netiek piemēroti ierobežojoši pasākumi (sankcijas un embargo), skatot ES konsolidēto sankciju sarakstu ⁽⁴⁰⁾ vai valsts sarakstu, ja pieejams.

Norādītā galalietojuma un iesaistīto personu izvērtēšana

Iepazīt savu(-us) partneri(-us) un apsvērt, kā viņi plāno izmantot jūsu pētījumus, kas saistīti ar divējāda lietojuma precēm.

Jāapzinās, ka pastāv pētniecības organizācijas, kas darbojas kā militāro pētījumu aizsegs vai kurām ir ciešas saiknes ar valstij piederošām struktūrām.

⁽³⁹⁾ ES sankciju karte ir noderīgs instruments, kas var palīdzēt pētniecības organizācijai identificēt piemērojamos ES ierobežojumus: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.

⁽⁴⁰⁾ Konsolidētais ES sankciju saraksts ir pieejams šeit: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en. Skatīt arī zemsvirtras piezīmi iepriekš ES sankciju kartē.

Pieprasīt deklarāciju par galalietojumu, ja darbība ir saistīta ar uzskaitītajām divējāda lietojuma precēm vai ja pastāv bažas par galalietojumu/galalietotāju sarakstos neuzskaitītu divējāda lietojuma preču gadījumā ⁽⁴¹⁾. Iepazīties ar informāciju, ko sniegusi kompetentā iestāde attiecībā uz valstu noteikumiem un prasībām saistībā ar deklarācijām par galalietojumu ⁽⁴²⁾. Jāņem vērā, ka deklarācijas par galalietojumu var pieprasīt arī kontrolētas programmatūras un tehnoloģiju koplietošanai.

Būt modriem attiecībā uz novirzīšanas riska rādītājiem un aizdomīgiem pieprasījumiem vai pasūtījumiem.

Novirzīšanas riska izvērtēšana

Būt modriem attiecībā uz novirzīšanas riska rādītājiem un aizdomīgiem sadarbības pieprasījumiem. Var būt norādes, kas liek domāt, ka partneris izmantos divējāda lietojuma preces, ko jūsu organizācija ir koplietojusi vai piegādājusi neatļautas militāras izpētes kontekstā vai saistībā ar MII un to piegādes līdzekļiem, vai arī citiem nelikumīgiem mērķiem.

Jāņem vērā, ka arī sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm varētu būt vajadzīga eksporta atļauja, ja norādītā galalietojuma un iesaistīto pušu vai novirzīšanas riska izvērtēšana rada zināmas bažas ES divējāda lietojuma preču regulas 4. panta nozīmē. Parasti šī situācija attiecas uz precēm, kuru tehniskie parametri līdzinās kontrolētajām precēm.

Visaptveroša kontrole attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm

Eksporta izvērtēšanas procesā būtu jānovērtē iespēja, ka sarakstos neuzskaitītu divējāda lietojuma precī var izmantot saistībā ar paaugstināta riska galalietojumu, kas norādīts ES divējāda lietojuma preču regulas 4. pantā. Ja pētnieks vai pētniecības organizācija apzinās vai tai ir aizdomas, ka kāda darbība vai projekts rada šādu risku, ir jāatturas no turpmākas iesaistīšanās šajā pētījumā un nekavējoties jāinformē kompetentās iestādes, kas secinās, vai ir nepieciešams licences pieteikums. Plašāku informāciju par visaptverošās kontroles piemērošanu skatīt 2.3.8. sadaļā.

Licences prasību un piemērošanas noteikšana, tostarp attiecībā uz kontrolētas starpniecības, pārvadāšanas un tranzīta darbībām

No preču klasificēšanas un darbības riska novērtējuma var izrietēt, ka ir attiecināma licences prasība.

Vākt un izplatīt informāciju par visdažādākajiem licenču veidiem (tostarp individuālajām, visaptverošajām un vispārējām licencēm) un kontrolētām darbībām (eksportu, starpniecību, pārvadāšanu un tranzītu) un par licenču pieteikumu procedūrām saistībā ar piemērojamo ES un valstu divējāda lietojuma preču eksporta kontroli. Apzināt valsts divējāda lietojuma preču eksporta kontroles pasākumus citām darbībām, piemēram, tehniskajai palīdzībai. Plašāku informāciju par iespējamām atļaujas prasībām skatīt 2. sadaļā.

Apsvērt vienkāršotu licencēšanas procedūru izmantošanu (vispārējās licences) galamērķiem, kas minēti ES divējāda lietojuma preču regulā vai valstu pasākumu ietvaros.

Nodrošināt, ka visi iesaistītie darbinieki pārzina dažādo veidu licences un procedūras, kas ir jāievēro organizācijas iekšienē un iesniegšanai iestādē (attiecībā uz to, kurš var iesniegt pieteikumu un kādi pasākumi ir jāievēro).

⁽⁴¹⁾ Ja jūsu partneris nav informēts par galalietojuma deklarācijas prasību, apsvērt iespēju sagatavot pavadvēstuli (uz vienas lappuses), kurā izskaidroti divējāda lietojuma preču eksporta kontroles pamatjautājumi un norādīts, ka pieprasītais dokuments paātrina licences pieteikuma apstrādi vai pat var būt nepieciešams licences saņemšanai.

⁽⁴²⁾ ES divējāda lietojuma preču regulas 12. panta 4. punktā noteikts, ka uz atļaujas piešķiršanu var attiekties pienākums sniegt deklarāciju par galalietojumu. Tāpēc ir jāuzzina, vai kompetentā eksporta kontroles iestāde pieprasa 1) pareizi aizpildītu un parakstītu deklarāciju par galalietojumu attiecībā uz vienu vai vairākām atļaujām un 2) vai deklarācijā par galalietojumu ir jāiekļauj galalietotāja/saņēmēja veidlapa galamērķa valstī. Pat bez valsts līmeņa pienākuma iesniegt pareizi aizpildītu un parakstītu deklarāciju par galalietojumu; šī deklarācija ir noderīgs līdzeklis, lai pārbaudītu galalietotāja/saņēmēja uzticamību, un informāciju var izmantot, lai noteiktu, vai sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm ir vajadzīga atļauja, ja ir paustas bažas par galalietojumu ES divējāda lietojuma preču regulas 4. panta visaptverošo noteikumu nozīmē.

Pēcliecēšanas kontrole, tostarp sūtījumu un atļaujas nosacījumu ievērošanas kontrole

Pirms faktiskās nosūtīšanas vai kontrolētas preces nodošanas būtu jāveic pēdējā pārbaude attiecībā uz to, vai ir veiktas visas atbilstības nodrošināšanas darbības. Tas ir īstais brīdis, lai atkārtoti pārbaudītu, vai preces ir klasificētas pareizi, vai ir identificēti kādi brīdinājuma zīmju, vai ir veikta struktūru izvērtēšana un vai sūtījumam ir derīga licence. Ņemt vērā, ka pa to laiku varētu tikt ieviestas izmaiņas attiecīgajos tiesību aktos. Piemēram: prece tagad ir sarakstos uzskaitīta divējāda lietojuma prece, vai arī galalietotājam tagad ir piemērotas sankcijas.

Nodrošināt, ka ir ievēroti licences noteikumi (tostarp par ziņošanu). Ir jāņem vērā, ka licence var ierobežot tehnoloģiju un programmatūras pārnesi tikai noteiktiem saņēmējiem, un jāapsver, kā paaugstināta riska pētījumā iesaistītie partneri ievēro šādas prasības.

Apzināties, ka jebkādas izmaiņas organizācijas datos (piem., nosaukums, adrese un juridiskais statuss), informācijā par galalietotāju un/vai starpniekiem un detalizētā informācijā par atļautajām precēm var ietekmēt jūsu licences derīgumu.

3.2.5. Darbības rezultātu pārskatīšana, revīzijas, ziņošana un korektīvi pasākumi

Ikviena vadības sistēma periodiski ir jāpārskata, lai identificētu izlaidumus un darbības nepilnības, kā arī pielāgotu tās politiku un procedūras, pamatojoties uz jaunu informāciju, juridiskajām prasībām un jaunatklāto paraugpraksi.

Labi funkcionējošā IAP ir paredzētas skaidras ziņošanas procedūras (personāla veiktas ziņošanas un eskalācijas darbības) gadījumos, kad pastāv aizdomas par neatbilstību vai par to ir zināms. Stabīlā atbilstības kultūrā zinātniskajam un administratīvajam personālam ir jājūtas droši un pārliecināti, godprātīgi izvirzot jautājumus vai paužot bažas par atbilstību prasībām.

Darbības rezultātu pārskatīšana, revīzijas un ziņošanas procedūras ir paredzētas, lai atklātu neatbilstības un precizētu un pārskatītu parasto kārtību, ja tās rada neatbilstību (vai ja pastāv šāds risks) un uzlabotu esošās kontroles efektivitāti.

Kas sagaidāms no pētniecības organizācijām?

Šā pamatelementa uzdevums ir pārbaudīt ikdienas atbilstības nodrošināšanas darbu organizācijā, apsvērt jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi, un pārskatīt atbilstības nodrošināšanas procedūras, ja to uzskata par nepieciešamu. Darbības pārskatā var tikt iekļauta mācību un izpratnes veicināšanas laikā iegūtā informācija, kā arī citu ieviesto ziņošanas pasākumu sniegtā informācija.

Vēl viens svarīgs šā pamatelementa komponents ir revīzijas, kas jāveic organizācijas iekšienē vai neatkarīgam revidentam, lai pārbaudītu, vai IAP tiek īstenota pareizi. Ja ir pietiekami resursi, laba uzņēmējdarbības prakse ir periodiski izmantot ārēja revidenta pakalpojumus.

Ziņošanas procedūras paredz pasākumus (piem., paziņošanas procedūra), kas jāveic iekšēji un ārēji, ja pastāv aizdomas par neatbilstību vai par to ir zināms.

Visbeidzot, korektīvi pasākumi ir koriģējošu darbību kopums, lai garantētu, ka neatbilstība vairs neiestāsies.

Kādas ir veicamās darbības?

Paredzēt kontroles mehānismus, kas ir daļa no ikdienas darbībām, lai uzraudzītu darbplūsmu organizācijā ar mērķi nodrošināt, ka jebkādi iespējami pārkāpumi tiek konstatēti jau agrīnā posmā. Piemēram, viena no pieejām ir izmantot "četrus acu principu" tehniskai klasificēšanai vai eksporta izvērtēšanas rezultāta ieguvei. Apsvērt gan administratīvā personāla, gan pētnieku lomas uzraudzības procesā.

Izstrādāt un veikt revīzijas, lai pārbaudītu IAP struktūru, atbilstību un efektivitāti.

Nodrošināt, lai revīzija aptvertu visus IAP aspektus.

Nodrošināt, ka visi darbinieki, ieskaitot studentus, jūtas droši un pārliecināti, godprātīgi izvirzot jautājumus vai paūzot bažas par atbilstību prasībām.

Izstrādāt trauksmes celšanas un eskalācijas procedūras, lai reglamentētu darbinieku rīcību gadījumos, kad ir aizdomas vai ir zināms par neatbilstību.

Rakstveidā dokumentēt visus valsts un ES divējāda lietojuma preču eksporta kontroles tiesību aktu iespējamus pārkāpumus un saistītos korektīvos pasākumus.

Veikt korektīvus pasākumus, lai pielāgotu eksporta kontroles darbības vai IAP atbilstīgi darbības rezultātu pārskatīšanas, IAP sistēmas revīzijas vai ziņojumu konstatējumiem. Ieteicams šos konstatējumus, tostarp attiecībā uz procedūru pārskatīšanu un korektīvajiem pasākumiem, darīt zināmus visam iesaistītajam personālam un augstākajai vadībai. Tiklīdz korektīvie pasākumi ir īstenoti, ieteicams vajadzības gadījumā pielāgot IAP politiku un procedūras un paziņot par izmaiņām organizācijā.

Dialogs ar attiecīgo kompetento iestādi var palīdzēt ierobežot kaitējumu un nodrošināt iespējamus veidus, kā stiprināt organizācijas eksporta kontroles sistēmu.

3.2.6. Uzskaitē un dokumentēšana

Samērīgas, precīzas un izsekojamas uzskaites veikšana par divējāda lietojuma preču eksporta kontroles darbībām ir būtiska pētniecības organizācijas centieniem nodrošināt atbilstību. Visaptveroša uzskaites sistēma palīdzēs pētniecības organizācijai ievērot ES un valstu dokumentācijas saglabāšanas prasības⁽⁴³⁾, pārskatīt un uzlabot tās atbilstības nodrošināšanas pasākumus, kā arī tā atvieglos sadarbību ar kompetentajām iestādēm divējāda lietojuma eksporta preču kontroles pieprasījuma vai verificētas neatbilstības gadījumā.

Kas sagaidāms no pētniecības organizācijām?

Pētniecības organizācijas dokumentu saglabāšanas politikai ir jāatbilst attiecīgajiem pienākumiem, kas noteikti valsts tiesību aktos vai praksē (piem., pienākums glabāt un izsekot dokumentus, kas attiecas uz eksporta atļauju, vismaz noteiktu laiku), un tā varētu paredzēt papildu prasības gadījumos, kad tiek veikti pētījumi, kuros iesaistītas kontrolētas preces, tehnoloģijas un programmatūra. Organizācijas interesēs ir saglabāt pieņemtos lēmumus un pasākumus, kas veikti dažādu eksporta izvērtēšanas procedūru ietvaros (piem., iekšējs dokuments, kurā aprakstīts tehniskais lēmums klasificēt preci vai sadarbības projekts). Piemēram, ja visi prasītie ieraksti tiek reģistrēti un pareizi iesniegti, tas ļaus efektīvi izgūt informāciju meklējot, kad tiek veiktas riska novērtēšanas procedūras nākotnes projektiem, kā arī periodisku revīziju laikā. Diezgan būtiski ir tas, ka lietderīga uzskaitē un dokumentācija atspoguļos veikto darbību gaitu gadījumos, kad rodas aizdomas vai ir zināms par neatbilstību.

Pētniecības darbības lielākoties tiek īstenotas kopīgi, un tāpēc visu paaugstināta riska darbību atbilstoša uzskaitē var būt patiesi kolektīvs darbs. Ja pētniecības organizācija sadarbībā ar citām organizācijām apņemas veikt vai varētu veikt kontrolētu pētniecību, oficiālajos nolīgumos varētu iekļaut īpašas klauzulas, kurās tiktu precizēti visu iesaistīto personu pienākumi atbilstīgi piemērojamiem eksporta kontroles tiesību aktiem. Šādas klauzulas varētu ļaut precizēt, kuras personas pienākums ir pieteikties licencei un nodrošināt atbilstību sekojošās uzskaites prasībām. Visām iesaistītajām pusēm ir jāveic vajadzīgās darbības, lai ievērotu uzskaites prasības un nodrošinātu, ka to rīcība nav pretrunā ar tās ES dalībvalsts tiesību aktiem, kurā puses atrodas⁽⁴⁴⁾.

Kādas ir veicamās darbības?

Pārbaudīt juridiskās prasības attiecībā uz uzskaitē (glabāšanas termiņš, dokumentu apjoms utt.) tās ES dalībvalsts tiesību aktos, kurā iedibināta organizācija.

⁽⁴³⁾ Sk. ES divējāda lietojuma regulas 27. pantā noteiktos vispārīgos pienākumus un attiecīgā gadījumā konsultēties ar savu valsts iestādi par uzskaites pienākumu specifiku.

⁽⁴⁴⁾ Atkarībā no dalībvalsts licencēšanas procedūrām konsorcijs koordinātoram, atrodoties ES, pastāv iespēja pieteikties licencei savu partnerorganizāciju vārdā. Plašāku informāciju var saņemt no attiecīgās valsts iestādes.

Lai nodrošinātu, ka visi attiecīgie dokumenti ir pieejami, apsvērt iespēju noteikt dokumentu saglabāšanas prasību līgumos ar sadarbības partneriem.

Izveidot divējāda lietojuma preču eksporta kontrolei piemērotu glabāšanas un izguves sistēmu. Ir būtiski nodrošināt elektroniskās sistēmas ar veiktspējīgām indeksēšanas un meklēšanas funkcijām.

Nodrošināt, ka ar eksporta kontroli saistīta dokumentācija tiek uzturēta konsekventi un ka to var nekavējoties darīt pieejamu attiecīgajai valdībai vai citām ārējām pusēm pārbaudei vai revīzijai.

Ieteicams saglabāt ierakstus par iepriekšējiem kontaktiem ar kompetento iestādi, arī saistībā ar galalietojuma un galalietotāju kontroli attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm un tehniskās klasificēšanas ieteikumu gadījumā.

3.2.7. Fiziskā un informācijas drošība

Fiziskā un informācijas drošība attiecas uz tādu iekšējo procedūru kopumu, kas paredzētas, lai nodrošinātu, ka organizācijas personāls, darbuuzņēmēji, sadarbības partneri un apmeklētāji nesankcionēti nepieklūst divējāda lietojuma precēm vai neizņem tās. Tās ir izstrādātas tā, lai darbotos sinerģijā ar citām iekšējās drošības procedūrām, ko īsteno pētniecības organizācija, un ir īpaši noderīgas, lai uzraudzītu un izsektu nemateriālu tehnoloģiju pārnesei.

Lai gan fiziskās un informācijas drošības standarti nav paredzēti ES divējāda lietojuma preču regulā, kontrolēto preču pieejamības uzraudzība un aizsardzība var nodrošināt, ka neatļauts eksports netiks veikts ne tīši, ne nolaidības dēļ.

Kas sagaidāms no pētniecības organizācijām?

Drošības riskus rada gan ārēji, gan iekšēji draudi organizācijai. Turklāt, izstrādājot iekšējās procedūras, bieži vien ir efektīvāk un lietderīgāk apsvērt visu draudu spektru un izstrādāt mehānismus, kas risina gan ārējos, gan iekšējos riskus.

Dažādu mērķu sasniegšanai var izmantot atbilstošus drošības pasākumus, lai novērstu neatļautu piekļuvi kontrolētām divējāda lietojuma precēm vai to izņemšanu. Piemēram, sistēma, kas uzrauga, kam ir piekļuve kādām telpām/laboratorijām, var palīdzēt organizācijai ievērot gan drošības protokolus, kas nepieciešami noteiktiem pētniecības un eksporta kontroles veidiem, gan sankciju piemērošanas pienākumus, nosakot ierobežojumus trešo valstu valstspiederīgajiem attiecībā uz piekļuvi divējāda lietojuma iekārtām un to lietošanai. Līdzīgā veidā būtu pēc iespējas vairāk būtu jāierobežo, pamatojoties uz nepieciešamību zināt, piekļuve kontrolētai divējāda lietojuma tehnoloģijai ar pētniecības organizācijas iekšējo serveru starpniecību, un sensitīvas informācijas elektroniska pārsūtīšana būtu jāuzrauga saskaņā ar eksporta kontroles prasībām.

Lai aizsargātu paaugstināta riska projektus, kuros iesaistītas divējāda lietojuma vai citas ar drošību saistītas preces, pētniecības organizācija var integrētā veidā īstenot iekšējo pasākumu kopumu, lai identificētu un mazinātu riskus, tādējādi risinot gan fiziskās, gan informācijas drošības un eksporta kontroles aspektus. Tiek uzsvērts, ka eksporta atļaujas nemateriālai tehnoloģiju pārnesei uz galamērķiem, kas nav ES valstis, var būt daļa no šādas integrētas pieejas.

Kādas ir veicamās darbības?

Fiziskā drošība

Saskaņā ar pētniecības organizācijas riska novērtējumu nodrošināt, ka kontrolētas divējāda lietojuma preces tiek aizsargātas pret nesankcionētu izņemšanu, piekļuvi tām vai to izmantošanu, ko veic visi darbinieki, tostarp studenti, organizāciju apmeklējošais zinātniskais personāls un ārējie sadarbības partneri. Apsveramie pasākumi ir, piemēram, preču fiziska aizsardzība, ierobežotas piekļuves zonu izveide un personāla piekļuves un izejas kontrole.

Informācijas drošība

Izveidot iekšējo politiku un procedūras kontrolētas divējāda lietojuma programmatūras vai elektronisku tehnoloģiju drošai glabāšanai, ietverot pretvīrusu pārbaudes, datņu šifrēšanu, revīzijas taku un žurnālu, lietotāja piekļuves kontroli un ugunsdrošību.

Ja tiek apstrādāta eksporta kontrolei pakļauta informācija starptautiskās sadarbības kontekstā, ir jāpārlicinās, ka nepieciešamos piesardzības pasākumus piemēro arī organizācijas partneri. Šādu prasību varētu konkrēti iekļaut nolīgumā/līgumā, ar kuru izveido sadarbību.

Apsvērt klasifikācijas shēmu (piem., marķējumu) izmantošanu, pārsūtot programmatūru un tehnoloģijas, kas satur sensitīvu vai eksporta kontrolei pakļautu informāciju.

Ja tas attiecas uz jūsu organizāciju, apsvērt aizsardzības pasākumus, piemēram, pilnīgu šifrēšanu, lai programmatūru vai tehnoloģijas nevarētu augšupielādēt "mākonī" un tās glabāt vai nodot tālāk "mākonī" ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁵⁾ Attiecībā uz precizējumiem, kas organizācijai var būt vajadzīgi saistībā ar ieteiktajiem IT drošības standartiem, adresēt vaicājumus tās dalībvalsts kompetentajai valsts iestādei, kurā iedibināta konkrētā organizācija.

1.pielikums

Pētniecības jomas, kuras, visticamāk, ietekmēs divējāda lietojuma preču eksporta kontrole

Divējāda lietojuma preču eksporta kontrole drīzāk ietekmēs tālāk minētās pētniecības jomas nekā citas pētniecības disciplīnas. Jāņem vērā, ka šis saraksts nav izsmeļošs un var kalpot kā (nesaistošs) rīks vienkāršākai attiecīgo pētījumu identificēšanai. Šajā pielikumā divējāda lietojuma preču deskriptori (labajā slejā) ir diezgan vispārīgi pēc būtības. Konkrētas eksporta kontroles darbības, kas ietver precīzus tehniskos parametrus, ir apkopotas ES divējāda lietojuma preču regulas I pielikumā, kas būtu jāskata galvenokārt.

Pētniecības jomas	Divējāda lietojuma preču deskriptori
Bioloģija un (nano)biotehnoloģija	Cilvēku, augu un dzīvnieku patogēni Toksīni Bioloģiskās aizsardzības, izolācijas un apstrādes iekārtas
Ķīmija Progresīvo materiālu zinātne	Ķīmiskās vielas, polimēri, lubrikanti un degvielas piedevas Ķīmiskās ražošanas aprīkojums, iekārtas un to komponenti, piemēram, sūkņi, siltummaiņi, vārsti un destilācijas kolonnas Ķīmiskās aizsardzības, izolācijas un apstrādes iekārtas
Kodolfizika un inženierija	Kodolreaktori un speciāli tiem konstruētas vai sagatavotas iekārtas un to komponenti Kodolmateriāls
Enerģētika un vides tehnoloģijas	Optiskie un akustiskie sensori Kameras
Datorzinātne un inženierija Informācijas un komunikāciju tehnoloģija	Dažu uzskaitīto akustisko datu apstrādes pirmkods Digitālie datori ar paaugstinātu izturību Ar ielaušanās programmatūru saistītas preces Telesakaru sistēmas, iekārtas, komponenti un piederumi (ieskaitot pārtveršanu un traucēšanu) Informācijas drošības aparatūra, programmatūra un tehnoloģijas (ieskaitot šifrēšanu un kriptanalīzi)
Aviācijas elektronika un kosmiskās aviācijas inženierija un projektēšana	Akselerometri Žiroskopi Navigācijas (uztveršanas) sistēmas Bezpilota lidaparāti Starta platformas Pavadoņi Aviācijas gāzturbīnu dzinēji Ramdžeta (tiešas gaisa plūsmas dzinēji), skramdžeta (caurplūdes dzinēji) un kombinētā cikla dzinēji
Pusvadītāji	Integrālās shēmas Pusvadītāju ražošanas, testēšanas vai pārbaudes iekārtas Pusvadītāju sagataves (Datorprojektēšanas) programmatūra pusvadītājiem
Optiskā inženierija	Lāzeri Optiskie sensori Attēlveidošanas kamera

Robotika un procesu automatizācija	Darbgaldi Roboti, manipulācijas rīki un attālināti vadāmi šarnīru manipulatori Izmēru inspekcijas sistēmas
Piedevu ražošana (3D druka)	Ievadmateriāli Ražošanas iekārtas
Kvantu tehnoloģijas	Kvantu kriptogrāfija
Mākslīgais intelekts un mašīnmācīšanās	Neirotīklu integrāls shēmas Neirodatori Elektroniskie komponenti
Jūras tehnoloģijas	Viršūdens kuģi Zemūdens kuģi Zemūdens redzamības sistēmas Jaudas pārvades un energoapgādes sistēmas
Kibernovērošanas preces	Mobilo telesakaru pārtveršanas iekārtas Interneta novērošanas sistēmas Rīki ielaušanās programmatūras izstrādāšanai, vadībai un kontrolei vai piegādei Tiesībaizsardzības uzraudzības programmatūra Digitālie kriminālistikas/izmeklēšanas rīki

Pētniecības scenāriji, kuros var ieviest eksporta kontroli

Tālāk ir aprakstīti scenāriji, kuros var ieviest divējāda lietojuma preču eksporta kontroli. Saraksts nav izsmelošs.

Scenārijs	Ko paredz ES divējāda lietojuma preču regula?	Arī ir jāņem vērā
Mācības, apspriešanās, sadarbība vai darbs tādā pētniecības jomā, kurā iesaistītas divējāda lietojuma preces, Savienības muitas teritorijā un ar trešo valstu pētnieku apmeklējumiem	— ES divējāda lietojuma preču regulā nav paredzēta kontrole attiecībā uz personām, kas nav ES dalībvalstis un piekļūst divējāda lietojuma precēm Savienības muitas teritorijā. Tādējādi licence nav vajadzīga, kamēr kontrolētās divējāda lietojuma preces paliek Savienības muitas teritorijā. Ja apmeklējošais trešās valsts pētnieks atgriežas mājās ar piekļuvi kontrolētai divējāda lietojuma precei (vai tā ir nonākusi pētnieka rīcībā), tad ir vajadzīga licence.	— Dažos gadījumos, pamatojoties uz valsts noteikumiem, ir vajadzīga tehniskās palīdzības licence, vai arī tehniskās palīdzības sniegšana ir aizliegta. — Licence var būt vajadzīga gadījumā, ja sankcionētas valsts sankcionēta struktūra vai fiziska/juridiska persona meklē sadarbības iespējas ES iekšienē. Dažos gadījumos šāda sadarbība ir aizliegta saskaņā ar ES sankcijām.
Mācības, apspriešanās, sadarbība vai darbs tādā pētniecības jomā, kurā iesaistītas divējāda lietojuma preces, ārpus Savienības muitas teritorijas	— ES divējāda lietojuma preču regulā nav paredzēta kontrole attiecībā uz ES personām, kas nodarbojas ar pētniecību, kurā iesaistītas divējāda lietojuma preces, ārpus Savienības muitas teritorijas. Tādējādi licence būtībā nav vajadzīga, ja kontrolētām divējāda lietojuma precēm nepieklūst personas no Savienības muitas teritorijas.	— Dažos gadījumos, pamatojoties uz valsts noteikumiem, ir vajadzīga tehniskās palīdzības licence, vai arī tehniskās palīdzības sniegšana ir aizliegta. — Licence var būt vajadzīga gadījumā, ja sankcionētas valsts sankcionēta struktūra vai fiziska/juridiska persona meklē sadarbības iespējas ES iekšienē. Dažos gadījumos šāda sadarbība ir aizliegta saskaņā ar ES sankcijām.
(Virtuālas) konferences/sanāksmes/semināra/.. organizēšana vai prezentācija (virtuālā) konferencē/sanāksmē/seminārā/.. par pētījumiem, kuros iesaistītas divējāda lietojuma preces, Savienības muitas teritorijā	— ES divējāda lietojuma preču regulā nav paredzēta kontrole attiecībā uz personām, kas nav ES dalībvalstis un piekļūst divējāda lietojuma precēm Savienības muitas teritorijā. Tādējādi licence nav vajadzīga, ja kontrolētās divējāda lietojuma preces paliek Savienības muitas teritorijā. Ja apmeklējošais trešās valsts pētnieks atgriežas mājās ar piekļuvi kontrolētai divējāda lietojuma precei (vai tā ir nonākusi pētnieka rīcībā), tad ir vajadzīga licence. — Ja konference/sanāksme/seminārs ir virtuāls un tiek pārraidīts uz galamērķi ārpus ES, tad ir vajadzīga licence tai pētījuma daļai, kurā iesaistītas kontrolētas divējāda lietojuma preces.	— Dažu valstu gadījumos ir vajadzīga tehniskās palīdzības licence. — Laba atbilstības nodrošināšanas prakse paredz, ka dalībnieki ir jābrīdina par licenču prasībām, izbraucot no Savienības muitas teritorijas ar kontrolēto(-ajām) precī(-ēm). — Licence var būt vajadzīga gadījumā, ja sankcionēta galamērķa sankcionēta struktūra vai fiziska/juridiska persona meklē sadarbības iespējas ES muitas teritorijā. Dažos gadījumos šāda sadarbība ir aizliegta saskaņā ar ES sankcijām.
(Virtuālas) konferences/sanāksmes/semināra/.. organizēšana vai prezentācija (virtuālā) konferencē/sanāksmē/seminārā/.. par pētījumiem, kuros iesaistītas divējāda lietojuma preces, ārpus Savienības muitas teritorijas	— ES divējāda lietojuma preču regulā nav paredzēta kontrole attiecībā uz ES personām, kas nodarbojas ar pētniecību, kurā iesaistītas divējāda lietojuma preces, ārpus Savienības muitas teritorijas. Tādējādi licence principā nav vajadzīga: — ja tiek sniegta mutiska prezentācija, pat tad, ja tā tiek ierakstīta uz vietas, kamēr kontrolētām divējāda lietojuma precēm nepieklūst personas no Savienības muitas teritorijas,	— Dažos gadījumos, pamatojoties uz valsts noteikumiem, ir vajadzīga tehniskās palīdzības licence, vai arī tehniskās palīdzības sniegšana ir aizliegta. — Licence var būt vajadzīga gadījumā, ja sankcionētas valsts sankcionēta struktūra vai fiziska/juridiska persona meklē sadarbības iespējas ES iekšienē. Dažos gadījumos šāda sadarbība ir aizliegta saskaņā ar ES sankcijām.

	<ul style="list-style-type: none"> — ja to papildina prezentācija vai cits konferences materiāls gadījumos, kuros informācija nesasniedz kontrolētās tehnoloģijas robežvērtību(-as). — ES divējāda lietojuma preču regula pieprasa licenci: <ul style="list-style-type: none"> — ja kontrolētām divējāda lietojuma precēm pieklūst personas no Savienības muitas teritorijas, — ja to papildina prezentācija vai cits konferences materiāls (papīra formātā, klēpj datorā vai citā fiziskā nesējā, piemēram, USB zibatmiņā), kas satur kontrolētu divējāda lietojuma tehnoloģiju. 	
Publikācijas, kas ietver divējāda lietojuma tehnoloģiju	<ul style="list-style-type: none"> — Publikācijai, kas ietver tehnoloģiju, kura atbilst divējāda lietojuma preču kontroles robežvērtībām, ir vajadzīga eksporta atļauja. Ar nodomu publicēt (un līdz ar to arī ar pašu publicēšanas darbību) nepietiek, lai to uzskatītu par atklātībā pieejamu, tāpēc netiek piemērots atbrīvojums no kontroles. Eksporta kontroles iestādes paļaujas uz pētniecības organizācijas pienācīgu rūpību, izvērtējot pirmspublicēšanu paaugstināta riska pētniecības jomās. — Ja publikācija (tās projekts) (vai neapstrādāti dati) atbilst robežvērtībām, kas attiecas uz eksporta kontrolei pakļautu divējāda lietojuma tehnoloģiju, uz to attiecas eksporta kontrole. Tas attiecas gan uz pirmspublicēšanas posmu, gan uz faktisko publicēšanas posmu. Principā tas var attiekties arī uz maģistra vai doktora disertāciju, kas atbilst kontrolētās tehnoloģijas robežvērtībai(-ām). 	<p>Pētnieks vai pētniecības organizācija varētu apsvērt iespēju grozīt vai izlaist konkrētās daļas, kuras ietver kontrolēto tehnoloģiju, vai ierobežot piekļuvi šīm konkrētajām daļām.</p> <p>Ja mazināšana nav iespējama, pētniekam vai pētniecības organizācijai būtu jāsasazinās ar kompetento iestādi attiecībā uz to, kā izpildīt licences prasību (piem., individuāls licences pieteikums).</p>
Patentēta informācija un patenta pieteikumam nepieciešamā informācija	<ul style="list-style-type: none"> — Principā licence nav vajadzīga, jo tādas patentētas informācijas eksports, kas ir pilnībā izpausta publiskajā reģistrā, tiek uzskatīts par "atklātībā pieejamu", un tādējādi uz to attiecas atbrīvojums no eksporta kontroles. — Nav vajadzīga licence, lai eksportētu patenta pieteikumā obligāti sniedzamās ziņas. 	
Materiālu divējāda lietojuma preču eksports, ieskaitot prototipa dizainparaugus un lietotas laboratorijas iekārtas	<ul style="list-style-type: none"> — Pētniecības organizācijas var pārdot tālāk, ziedot vai aizdot divējāda lietojuma preces vai uz laiku eksportēt tās savu pētniecības projektu vajadzībām. Neatkarīgi no tā, vai preces ir jaunas, prototipi vai lietotas, tām ir vajadzīga eksporta licence, ja tās ir uzskaitītas I pielikumā, un licence pārvadājumiem ES iekšienē, ja tās ir uzskaitītas ES divējāda lietojuma preču regulas IV pielikumā. 	

3.pielikums

Brīdinājuma zīmju saraksts

Būt modriem attiecībā uz aizdomīgu pieprasījumu pazīmēm ir ļoti svarīgi, lai novērstu masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanas, to piegādes līdzekļu, tradicionālo ieroču destabilizējošas uzkrāšanas vai papildu valstu pasākumu radītos riskus attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm, kas saistītas ar bažām par sabiedrisko drošību vai cilvēktiesībām.

Vai viena vai vairākas no tālāk norādītajām brīdinājuma zīmēm attiecas uz jūsu situāciju? Tas ir spēcīgs rādītājs, kas liecina par vajadzību veikt turpmāku rūpīgu pārbaudi. Taču tas automātiski nenozīmē licences nepieciešamību.

Ļoti ieteicams apmainīties ar kompetento iestādi ar informāciju, kas izriet no jūsu veiktās rūpīgās pārbaudes vai bažām.

Pamatojoties uz jūsu pašu pieredzi vai pētniecības organizācijas iekšējo politiku, var veikt papildinājumus vai grozījumus tālāk izklāstītajā brīdinājuma zīmju sarakstā. Pētnieki parasti vislabāk pārzina aizdomīgas parādības viņu pētniecības jomā.

Jūsu pētniecība

- Jūsu pētniecība ietver novatoriskus vai alternatīvus izstrādes, ražošanas vai izmantošanas procesus saistībā ar uzskaitītajām divējāda lietojuma precēm.
- Jūsu partneris ir pieprasījis neparastu pielāgošanu, kas saistīta ar divējāda lietojuma preču sarakstā iekļautajiem tehniskajiem parametriem, vai izmaiņu pieprasījums rada bažas par individuāli pielāgota produkta iespējamajiem lietojumiem.
- Jūsu pētniecība ir zināms vai domājams līdzeklis vai tai piemīt augsta lietderība divējāda lietojuma, militārā vai paaugstināta riska lietojumā.

Galalietojums un galalietotājs

- Attiecīgais partneris/galalietotājs ir jauns jums (vai jūsu pētniecības organizācijai), un jūsu zināšanas par viņu ir nepilnīgas vai nekonsekventas, vai arī ir grūti atrast informāciju par šo partneri atklātos avotos.
- Partneris/galalietotājs ir saistīts ar militārajām aprindām, aizsardzības rūpniecību vai valdības pētniecības iestādi valstī, kurā pastāv ieroču embargo, taču norādītais galalietojums ir civiliem mērķiem.
- Partneris/galalietotājs ir saistīts ar organizāciju, kas nodarbojas ar militāriem, MII vai kibernetikas pētījumiem.
- Šķiet, ka partneris/galalietotājs nav iepazinies ar jūsu pētniecību un tās raksturlielumiem (piem., acīmredzami trūkst tehnisko zināšanu, publikācijas vai publiskas tīmekļa vietnes nenorāda uz saistītām pētniecības darbībām).
- Partneris/galalietotājs vēlas iegūt apstiprinājumu no pētniecības organizācijas vai lūdz pētniekam darboties kā 'vēstniekam', lai piesaistītu sadarbībai pētniekus no citām iestādēm.
- Partneris/galalietotājs pieprasa tādu netipisku izstrādes, ražošanas vai lietošanas prasību izpildi, kas šķiet pārāk darbietilpīgas paredzētajam lietojumam.
- Pieprasījumos sniegtā kontaktinformācija (piem., tālruna numuri, e-pasts un adreses) attiecas uz citām valstīm, nevis uz norādīto partnera piederības valsti, vai arī laika gaitā tiek mainīta uz to.
- Partnera struktūrai ir nosaukums tādā valodā vai ar tādu atsauci, kas ir neierasta reģistrācijas vai dzīvesvietas valstij.
- Minētajā tīmekļa vietnē trūkst satura salīdzinājumā ar to, kas parasti atrodams likumīgā tīmekļa vietnē.
- Partneris/galalietotājs nevēlas sniegt informāciju par preču galalietojumu (piem., izmantojot galalietotāja deklarāciju), sniegt skaidras atbildes uz komerciāliem vai tehniskiem jautājumiem, kas būtu ikdienišķa parādība parastās sarunās, vai sniegt deklarāciju par galalietojumu.
- Nav pārliecināto paskaidrojumu par to, kāpēc ir vajadzīga sadarbība, ņemot vērā partnera/galalietotāja parasto darījumdarbību vai preču tehnisko sarežģītību.
- Neparastas prasības par pārmērīgu konfidencialitāti attiecībā uz klientiem, pētniecības rezultātiem vai specifiskajiem?
- Pētniecības projekts ir neparasts jebkurā no aspektiem, piemēram, netipiski pētniecības partneri, darbības robežvērtības, pētniecības darbības un rezultāti, bez apmierinoša skaidrojuma.

Nosūtīšana

- Attiecībā uz taustāmām precēm: tiek pieprasīta neparasta nosūtīšanas, iepakojšanas vai marķēšanas kārtība; tiek noraidīti parastie starptautiskās tirdzniecības noteikumi attiecībā uz nosūtīšanu, konteineru/kravas automobiļu aizzīmogošanu un saņēmēja/galalietotāja apstiprinājumu par saņemšanu. partneris/galalietotājs lūdz preces pārsūtīt uz pāradresācijas adresi.

Finansējums, finanses un līguma nosacījumi

- Finansējumu piedāvā uzņēmums, kas ir netipisks, salīdzinot ar jūsu parastajiem pētniecības partneriem.
- Finansējuma sniedzējs lūdz nublicēt rezultātus vai aizturēt rezultātu izplatīšanu patentētai lietošanai, vai arī nosaka pārmērīgas intelektuālā īpašuma vai konfidencialitātes prasības.
- Finansējuma sniedzējs atsakās pieņemt klauzulu, kas nepieļauj militāra rakstura galalietojumu.
- Nav skaidrības, kas ir finansējuma sniedzējs (nav pieejama tīmekļa vietne vai publiska informācija).
- Finansējuma sniedzējs sazinās, rakstot tikai no e-pasta adreses, kas neattiecas uz pētniecības organizāciju, valsts iestādi vai uzņēmumu.
- Finansējuma sniedzējs nodrošina pētniecības līgumam neizskaidrojamu vai neparasti dānu budžetu, kurā nav norādīti konkrēti rezultāti vai starpposma mērķi.
- Finansējums no ārvalstu uzņēmuma, kas piedāvā finansējumu bez citām prognozēm vai prasībām, izņemot piekļuvi pētniecības konstatējumiem.
- Neparasti izdevīgi maksājumu noteikumi, piemēram, nepamatoti augstas cenas samaksa vai pilns avansa maksājums.
- Maksājumu veic citas personas, nevis klients vai norādītie starpnieki, un tas nenotiek no tās vietas, kur nosūtīti produkti.
- Tiek noraidīti ierastie uzstādīšanas, mācību vai apkopes pakalpojumi.
- Uzstādīšanas vieta atrodas teritorijā, kas pakļauta stingrai drošības kontrolei, vai teritorijā, piekļuve kurai ir ļoti ierobežota.
- Neparastas prasības par pārmērīgu konfidencialitāti attiecībā uz galamērķiem, klientiem vai preču specifikācijām.

4.pielikums

Noderīgi jautājumi, veidojot pētniecības organizācijas IAP

Pētniecības organizācijas var izmantot šādu neizsmeļošu noderīgu jautājumu sarakstu, izstrādājot IAP vai vēlākā posmā, lai pārskatītu esošo IAP. Atbildes uz šiem jautājumiem arī nebūtu jāuzskata par apliecinājumu tam, ka attiecībā uz divējāda lietojuma preču eksporta kontroli tiek piemērota atbilstīga IAP.

1. Augstākā līmeņa vadības apņemšanās nodrošināt atbilstību

- Vai augstākā līmeņa vadības apņemšanās skaidri apliecina, ka pētniecības organizācija ir apņēmusies izmantot pieejamo divējāda lietojuma preču eksporta kontroli?
- Vai paziņojums ir viegli pieejams visiem darbiniekiem?

2. Organizatoriskā struktūra, pienākumi un resursi

- Vai jūsu pētniecības organizācija ir iecēlusi personu(-as), kuras(-u) pienākums ir atbildēt uz darbinieku jautājumiem par pētniecības organizācijas atbilstības nodrošināšanas procedūrām, par aizdomīgiem pieprasījumiem vai par iespējamiem pārkāpumiem? Vai visiem darbiniekiem ir pieejama atbildīgās(-o) personas (-u) kontaktinformācija?
- Uz kādām jūsu pētniecības organizācijas daļām vai darbībām attiecas divējāda lietojuma preču eksporta kontrole un atbilstība prasībām?
- Kurā jūsu pētniecības organizācijas daļā atrodas divējāda lietojuma preču tirdzniecības un atbilstības nodrošināšanas personāls? Vai varētu pastāvēt interešu konflikts starp atbilstības nodrošināšanas pienākumiem un pienākumiem saistībā ar pētniecības finansējuma piesaisti vai pētniecības rezultātu valorizācijas nodrošināšanu?
- Ja jūsu pētniecības organizācija nolemj izmantot ārpalpojumu divējāda lietojuma preču tirdzniecības atbilstības pārvaldībai, kā tiek organizēta šā ārpalpojumu sniedzēja sadarbība ar jūsu pētniecības organizāciju?
- Cik cilvēku strādā tikai pie divējāda lietojuma preču eksporta kontroles vai ir atbildīgi par to, bet veic arī citus uzdevumus? Vai ir notiekti šo personu aizstājēji?
- Kā tiek organizēta, piemēram, informācijas apmaiņa starp eksporta kontroles darbiniekiem un augstākā līmeņa vadību?
- Vai jūsu pētniecības organizācija dokumentē un izplata visam attiecīgajam personālam politikas un procedūru kopumu, kas attiecas uz divējāda lietojuma preču eksporta kontroli? Kādā veidā?
- Vai ir pieejami elektroniski rīki, kas atbalsta jūsu pētniecības organizācijas atbilstības nodrošināšanas procedūras?

3. Mācības un izpratnes veicināšana

- Vai jūsu pētniecības organizācija nodrošina (pielāgotas) mācības vai izpratnes veicināšanas pasākumus atbilstības nodrošināšanas jomā?
- Kāda veida mācības vai izpratnes veicināšanas pasākumus atbilstības nodrošināšanas jomā pētniecības organizācija piedāvā? Piemēri: ārējus seminārus, kompetento iestāžu piedāvātus informācijas kursus, iekšējus mācību pasākumus utt.
- Kā tiek nodrošināts, ka divējāda lietojuma preču eksporta kontroles personāls ir pienācīgi apmācīts un labi informēts par visiem attiecīgajiem normatīvajiem aktiem?

4. Eksporta izvērtēšanas procedūras

4.1. Preču klasificēšana

- Vai visi ar eksportu saistītie produkti tiek izvērtēti, ņemot vērā ES un valstu divējāda lietojuma kontroles sarakstus vai ierobežojošus pasākumus, un kurš par to ir atbildīgs?
- Vai jūsu pētniecības organizācija ir iesaistīta divējāda lietojuma programmatūras vai tehnoloģiju elektroniskā nosūtīšanā? Ja jā, kā pētniecības organizācija nodrošina atbilstību programmatūras vai tehnoloģijas kontrolei?
- Vai ir ieviestas procedūras attiecībā uz darbiniekiem, kuri vizītēs ārzemēs piekļūst kontrolētām tehnoloģijām vai programmatūrai?
- Vai tiek reģistrēta pētniecības organizācijas saņemto vai ražoto produktu klasifikācija?

- Vai izmaiņas valstu un ES divējāda lietojuma kontroles sarakstos tiek iestrādātas pētniecības organizācijas klasificēšanas procedūrās?
- Ņemot vērā ES divējāda lietojuma preču regulas 11. panta 9. punktu, vai komercdokumentos, kas saistīti ar tautsaimniecības divējāda lietojuma preču nodošanu ES iekšienē, ir norādīts, ka uz šīm precēm attiecas kontrole, ja tās eksportē no ES?

4.2. Kontrolētās darbības riska novērtējums

Skatīt šo norādījumu 3. pielikumā neizsmeljošu sarakstu ar brīdinājuma zīmēm, kas var palīdzēt jūsu pētniecības organizācijai eksporta izvērtēšanas procesā, lai atklātu aizdomīgus klientu pieprasījumus.

- Kādas ir procedūras turpmākai rīcībai ar kontrolētās darbības riska novērtējuma pozitīviem un negatīviem rezultātiem?
- Kā tiek novērtēti “kļūdaini pozitīvi” rezultāti (t. i., nepamatoti identificētas bažas) eksporta izvērtēšanā?

Embargo, sankciju vai paaugstināta riska galamērķu un struktūru kontrole

- Kā jūsu pētniecības organizācija ņem vērā ierobežojošus pasākumus (tostarp sankcijas) kontrolētās darbības riska novērtēšanas laikā?

Norādītā galalietojuma un iesaistīto personu izvērtēšana

- Kādas ir iekšējās procedūras attiecībā uz norādītā galalietojuma un iesaistīto personu izvērtēšanu?
- Kā tiek izvērtētas (jaunas) iesaistītās personas? Vai jūs periodiski no jauna izvērtējat esošos partnerus vai finansējuma sniedzējus?

“Visaptveroša kontrole” attiecībā uz sarakstos neuzskaitītām divējāda lietojuma precēm

- Kā tiek vākta un izmantota informācija par paustām bažām par norādīto galalietojumu (visaptverošas kontroles noteikumu nozīmē ⁽⁴⁶⁾)?

Novirzīšanas riska izvērtēšana

- Vai jūsu pētniecības organizācijā ir procedūras novirzīšanas riska izvērtēšanai?

4.3. Licences prasību un piemērošanas noteikšana, tostarp attiecībā uz kontrolētas starpniecības, pārvadāšanas un tranzīta darbībām

- Kā tiek nodrošināts, ka katrā atsevišķā gadījumā tiek pieprasīta/izmantota pareizā veida licence (individuālā, visaptverošā vai vispārējā licence)?
- Kā tiek nodrošināts, ka mazāk acīmredzami eksporta veidi un citas darbības, uz kurām attiecas ierobežojumi, tiek par tādām atzītas un nenotiek pretēji ES un dalībvalstu divējāda lietojuma preču tirdzniecības kontroles tiesību aktiem?

4.4. Pēclificēšanas kontrole, tostarp sūtījumu un atļaujas nosacījumu ievērošanas kontrole

- Vai kontrolētās darbības galīgais riska novērtējums tiek veikts pirms divējāda lietojuma preču nosūtīšanas vai pārvadāšanas?
- Kā jūsu pētniecības organizācija nodrošina, ka tiek ievēroti licences(-ču) noteikumi (tostarp par ziņošanu)?

5. Darbības rezultātu pārskatīšana, revīzijas, iekšējā ziņošana un korektīvas darbības

- Vai uz attiecīgajām ikdienas darījumdarbības procedūrām (izlases veidā) attiecas divējāda lietojuma preču tirdzniecības kontroles darbības rezultātu pārskatīšana?

⁽⁴⁶⁾ ES divējāda lietojuma preču regulas 4., 5., 9. un 10. pants.

- Vai jūsu pētniecības organizācijā ir noteiktas iekšējās vai ārējās revīzijas procedūras?
- Vai jūsu pētniecības organizācijā ir noteiktas trauksmes celšanas vai eskalācijas procedūras?
- Kādas koriģējošas darbības jūsu pētniecības organizācija veic neatbilstības gadījumā?

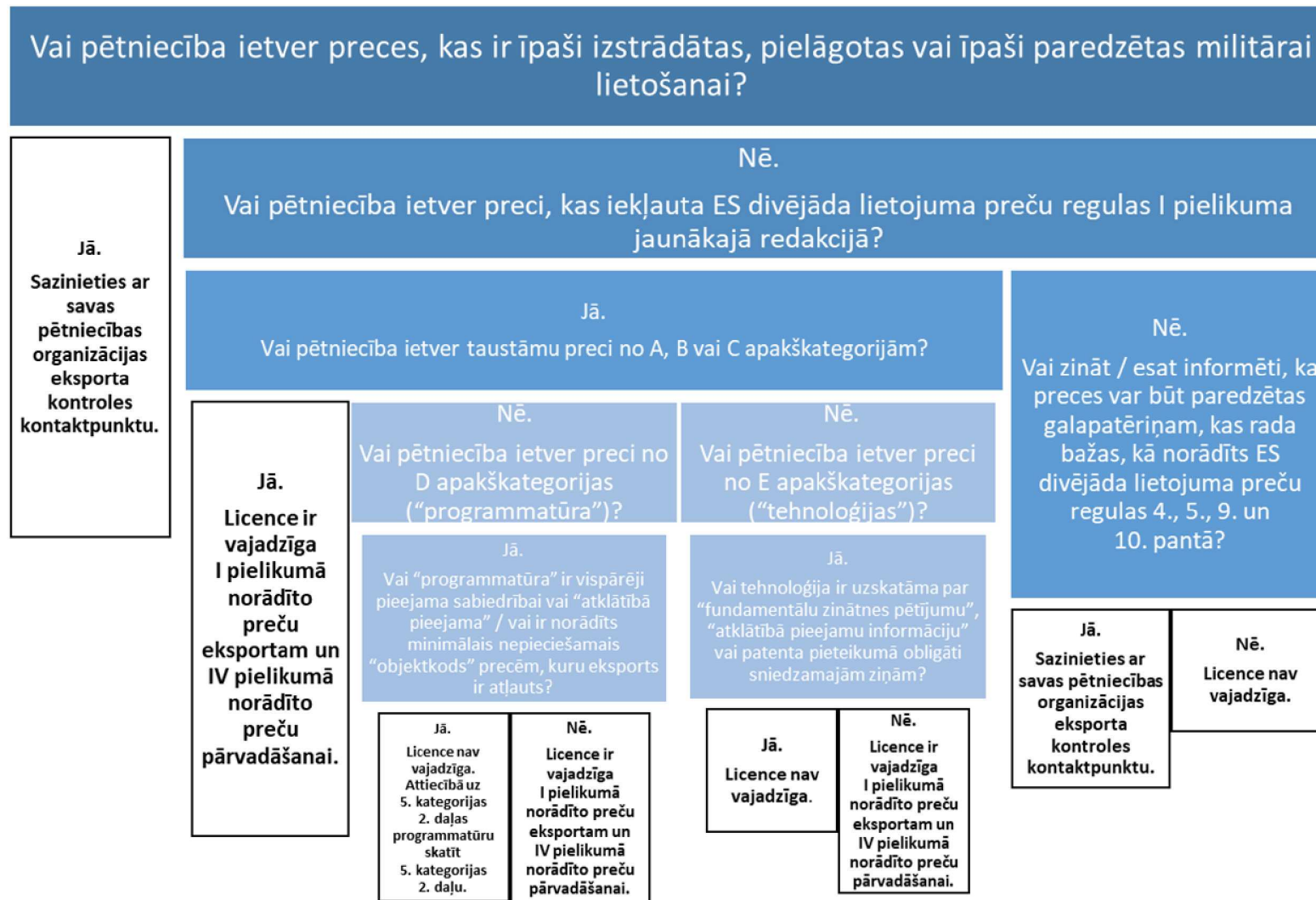
6. Uzskaitē un dokumentēšana

- Kādas ir pētniecības organizācijas procedūras ar divējāda lietojuma preču tirdzniecības kontroli saistītu dokumentu glabāšanai un izguvei? Vai jūsu pētniecības organizācija ir apsvērusi iespēju reģistrēt iepriekšējo saziņu ar kompetento iestādi?
- Vai divējāda lietojuma preču tirdzniecības kontroles personālam un attiecīgajiem tirdzniecības partneriem ir zināmas juridiskās prasības attiecībā uz uzskaiti?
- Vai tiek pārbaudīts ierakstu pilnīgums, precizitāte un kvalitāte?

7. Fiziskā un informācijas drošība

- Vai jūsu pētniecības organizācija īsteno kibernetikas drošības pasākumus, lai aizsargātu divējāda lietojuma programmatūru un tehnoloģiju un nodrošinātu, ka tā nepazūd, netiek viegli nozagta vai eksportēta bez derīgas licences?
 - Vai jūsu pētniecības organizācija var identificēt kritiskos posmus un ar tiem saistītās fiziskās un informācijas drošības vājās vietas attiecībā uz divējāda lietojuma precēm?
-

Plūsmas diagramma: licences prasības divējāda lietojuma preču eksportam un pārvadājumiem ES iekšienē ⁽⁴⁷⁾

⁽⁴⁷⁾ Šī shēma neietver licences prasības attiecībā uz precēm, kas ir īpaši izstrādātas vai pielāgotas militārai lietošanai. Sk. attiecīgo informāciju, ko sniedz pētniecības organizācija vai jūsu kompetentā iestāde. Termini pēdējās (piem., "programmatūra") attiecas uz definīcijām, kas paredzētas ES Divējāda lietojuma preču regulā.

6. pielikums

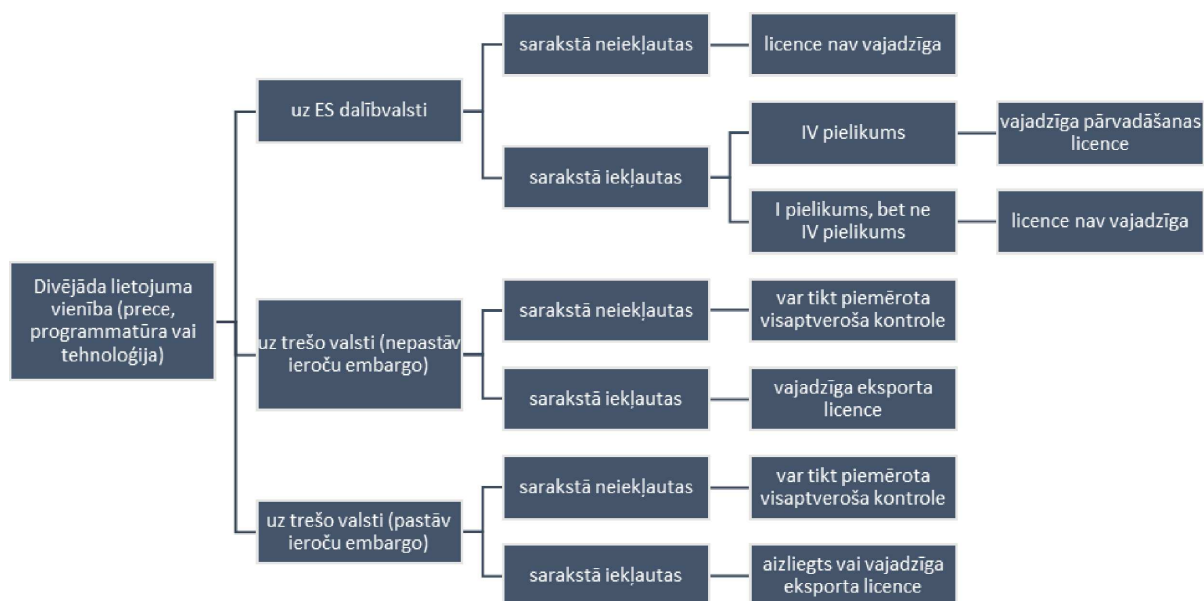
Piemēri iespējamajai atbilstības nodrošināšanas organizācijas struktūrai pētniecības organizācijā

Šie piemēri ilustrē, kuras personas varētu uzņemties atbilstības nodrošināšanas lomas un pienākumus pētniecības organizācijā. Pirmais attēls ir balstīts uz “tradicionālāku” pētniecības organizācijas struktūru, piemēram, universitāti, bet pēdējais – vairāk uz lietišķās pētniecības centra struktūru. Šie piemēri tika apkopoti, izstrādājot norādījumu projektu, un tie ir anonimizēti.

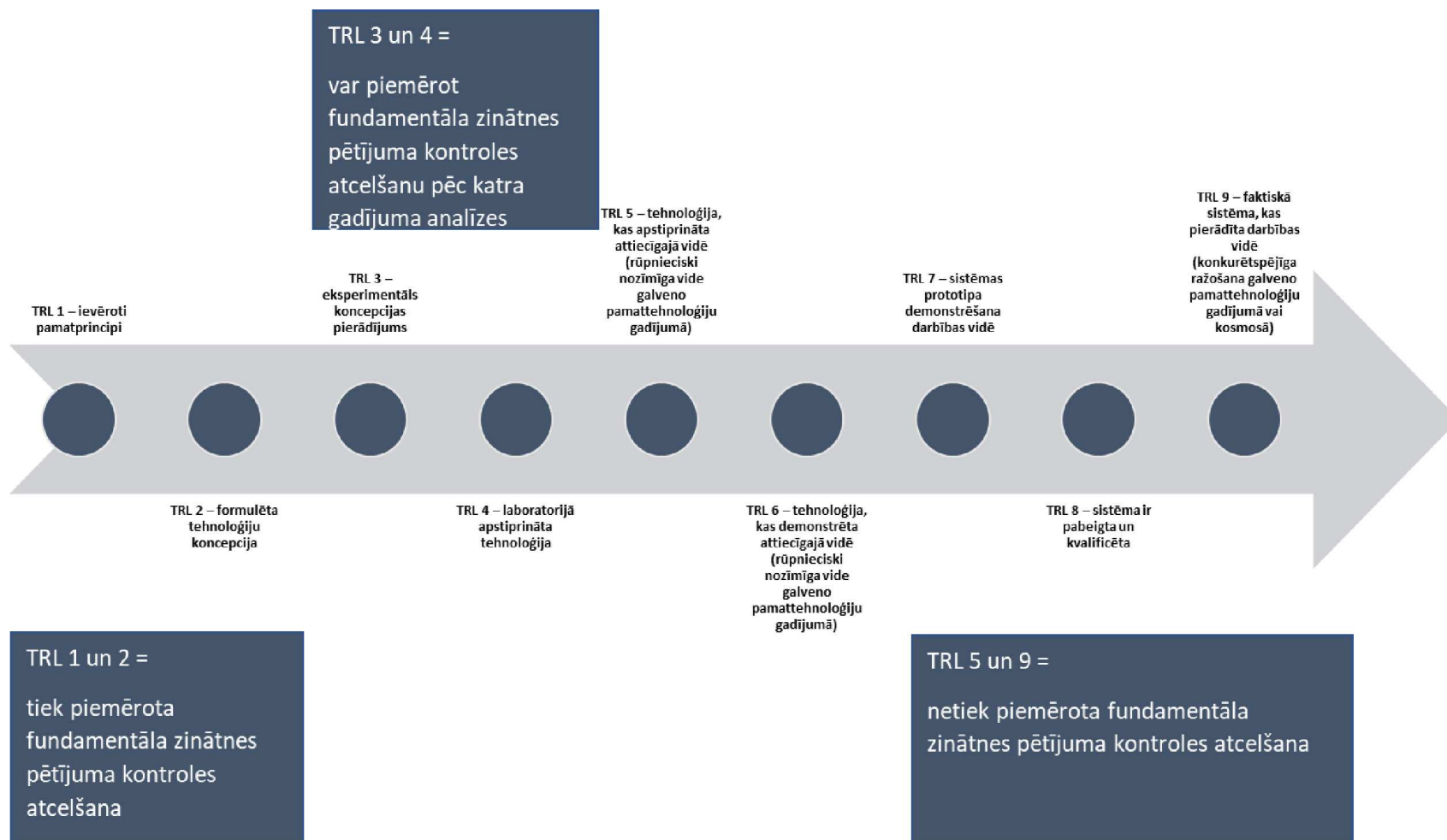

7. pielikums

Licences prasību kopsavilkums attiecībā uz divējāda lietojuma precēm ⁽⁴⁸⁾

⁽⁴⁸⁾ 7. pielikumā ir dots licences prasību kopsavilkums attiecībā uz divējāda lietojuma precēm saskaņā ar ES divējāda lietojuma preču regulu. Valsts noteikumos var būt noteiktas papildu licencēšanas prasības. Šajā pielikumā nav ietvertas licences prasības attiecībā uz precēm, kas īpaši izstrādātas vai pielāgotas militārai lietošanai. Satīt attiecīgo informāciju, ko sniedz jūsu kompetentā iestāde.

Tehnoloģiju gatavības līmeņi

*9. pielikums***Atsauces un kontaktinformācija**

ES dalībvalstu kompetento eksporta kontroles iestāžu saraksts ir pieejams tīmekļa vietnē
<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>.

ES valstu pasākumu saraksts ir pieejams tīmekļa vietnē
<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>.

Skatīt jebkuru papildu valsts norādījumu materiālu, ko izstrādājusi attiecīgā kompetentā iestāde, ja tāds ir pieejams.
